

Харківський національний
університет імені В. Н. Каразіна

**Інформаційно-аналітичні
матеріали за підсумками
2008/2009 навчального року**

Інформаційно-аналітичні матеріали за підсумками 2008/2009 навчального року / За заг. ред. В. С. Бакірова. – Х.: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2009. – 112 с.

Укладачі: М. О. Азарєнков, В. В. Александров, І. І. Залюбовський, З. Ф. Назиров, В. М. Ришков, А. М. Удод, Ю. В. Холін, В. О. Катрич, О. О. Анощенко, І. А. Болотний, В. Є. Дягілев, І. К. Журавльова, Л. М. Змій, Л. П. Крупська, С. М. Куліш, Т. О. Маркова, С. С. Махновський, О. О. Нерух, Т. Д. Синиця, В. М. Сухов, В. О. Темченко, О. Ф. Тирнов, Н. К. Фарафонова, О. В. Фролова, В. І. Чеботарьов, О. Л. Шило.

© Харківський національний
університет імені В. Н. Каразіна, 2009

ДОВІДКОВЕ ВИДАННЯ

**Інформаційно-аналітичні матеріали за підсумками
2008/2009 навчального року**
За загальною редакцією В. С. Бакірова

Відповідальний за випуск Ю. В. Холін

Редактор Т. О. Маркова

Коректор О. В. Гавриленко, Л. Є. Ткаченко, С. В. Гончарук

Макет, комп'ютерна верстка І. М. Дончик

Підписано до друку 31.08.2009 р. Формат 60x84 1/16. Папір офсетний.
Друк ризографічний. Ум.дрк. арк. 6,97. Обл.-вид. арк. 7,5. Наклад 200 пр.
61077, Харків, майд. Свободи, 4

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна.

Видавництво Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

Надруковано ХНУ імені В. Н. Каразіна

61077, Харків, пл. Свободи, 4.

Свідоцтво про державну реєстрацію ДК №3367 від 13.01.2009

ЗМІСТ

I . УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО УПРАВЛІННЯ І СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ	5
II . КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ	8
III . ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ – ОСНОВНІ КІЛЬКІСНІ ТА ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ	13
3.1. Денна форма навчання	13
3.2. Заочна форма навчання	23
3.3. Працевлаштування випускників	25
IV . ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ	28
4.1. Науково-методична робота	28
4.2. Комп'ютеризація навчального процесу	38
4.3. Навчально-виробнича практика	39
V . ОРГАНІЗАЦІЯ ДОВУЗІВСЬКОЇ ОСВІТИ	44
VI . ОРГАНІЗАЦІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ	51
VII . КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ І СПОРТ	55
7.1. Культурно-просвітницька діяльність	55
7.2. Фізичне виховання та розвиток спорту	57
VIII . ПРИЙОМ СТУДЕНТІВ НА ПЕРШИЙ КУРС У 2009 р.	59
IX . НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ	65
9.1. Науково-дослідна робота	65
9.2. Результати науково-дослідних робіт	70
9.3. Підготовка кадрів вищої кваліфікації, робота докторантури і аспірантури	77
9.4. Студентська науково-дослідна робота	77

X. ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА БІБЛОТЕКА	79
10.1. Комплектування фондів	79
10.2. Обслуговування користувачів. Упровадження автоматизованих технологій	81
10.3. Гуманітарна та культурно-просвітницька діяльність ЦНБ	81
10.4. Наукова робота та співробітництво	84
XI. МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ	86
11.1. Підготовка кадрів для зарубіжних країн	86
11.2. Міжнародне співробітництво	87
XII. ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ	89
XIII. СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ, ОЗДОРОВЛЕННЯ ВИКЛАДАЧІВ, СПІВРОБІТНИКІВ, СТУДЕНТІВ УНІВЕРСИТЕТУ ТА ЇХ ДІТЕЙ, ПОЛІПШЕННЯ ЖИТЛОВО-ПОБУТОВИХ УМОВ	95
13.1. Соціальний захист працівників	95
13.2. Соціальний захист, оздоровлення та відпочинок студентів	96
XIV. ГОСПОДАРЧІ РОБОТИ	100
XV. МЕДІА-АКТИВНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТУ У 2008/2009 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ	104
XV. РЕЙТИНГ КАФЕДР ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ У 2008/2009 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ	107
Рейтинг кафедр природничого профілю	107
Рейтинг кафедр гуманітарного профілю	109
ПІДСУМКИ	112

═══════ I ═══════

УДОСКОНАЛЕННЯ

СИСТЕМИ УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО УПРАВЛІННЯ

І СТУДЕНТСЬКОГО САМОВРЯДУВАННЯ.

ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ

═══════

У 2008/2009 навчальному році продовжувалася робота, спрямована на удосконалення системи управління університетом, демократизацію університетського життя, розвиток системи студентського самоврядування. У складі Вченої ради, відповідно до Статуту університету, працюють комісії з кадрової роботи, з навчально-виховної і методичної діяльності, з наукової роботи, з оптимізації структури університету, з бюджетно-фінансової, соціально-економічної і господарчої роботи, з правових засад діяльності та регламенту, з міжнародного співробітництва. Значна робота з вивчення кадрових можливостей, матеріального забезпечення факультетів та кафедр щодо введення нових напрямів підготовки, спеціальностей та спеціалізацій виконана комісіями з оптимізації структури університету, з кадрової роботи та з навчально-виховної і методичної діяльності. Обговорення перспективних та поточних питань фінансової діяльності відбувалося на бюджетній комісії університету, до складу якої входять декани всіх факультетів, за активної участі членів комісії з бюджетно-фінансової, соціально-економічної і господарчої роботи. Проект бюджету університету, який був розроблений бюджетною комісією, розглянуто і затверджено на засіданні Вченої ради. В цьому навчальному році велике навантаження лягло на комісію з наукової роботи в частині оптимізації складів спеціалізованих рад університету.

В університеті діє розгалужена система студентського самоврядування, до якої слід віднести чотири студентські організації: первинну профспілкову організацію студентів, аспірантів і докторантів; студентську раду університету; студентське наукове товариство; студентські ради гуртожитків. Для організації взаємодії між студентськими організаціями та між студентськими організаціями й адміністрацією університету створено колегіальний орган – сенат, до якого входять по 5 представників від кожної гілки самоврядування. Структура студентського самоврядування та його діяльність регламентуються «Положенням про студентське самоврядування ХНУ імені В.Н. Каразіна», яке було затверджено конференцією трудового колективу. Кожна з організацій має свої певні напрями роботи, які не співпадають з діяльністю інших організацій.

Так, первинна профспілкова організація студентів, аспірантів і докторантів об'єднує понад дев'ять тисяч членів профспілки і є організацією соціального

спрямування, робота якої пов'язана з підтримкою студентської молоді, допомогою малозабезпеченим студентам, заохоченням кращих студентів, організацією оздоровлення та відпочинку членів профспілки, їх працевлаштуванням тощо. Сферою діяльності студентської ради є представництво інтересів студентства в організації навчального процесу, проведення культурно-масової та просвітницької діяльності серед студентства, сприяння діяльності гуртків і клубів за інтересами та інше.

Студентське наукове товариство популяризує наукову роботу серед студентів, організовує наукові конференції та семінари, здійснює пошук і підтримку талановитих студентів. Діяльність Студентських рад гуртожитків спрямована на поліпшення соціально-побутових умов проживання та організацію дозвілля студентів у гуртожитках студмістечка. Студентські ради діють у всіх гуртожитках.

У органів студентського самоврядування є всі необхідні можливості для їх роботи, вони забезпечені приміщеннями, оргтехнікою та засобами комунікації. Лідери студентських організацій залучені до процесів управління в університеті, вони є членами Вченої ради, ректорату та приймальної комісії університету.

Необхідно відзначити, що є ще проблеми у взаємодії організацій самоврядування між собою та безпосередньо зі студентами. На жаль, не всі студенти університету знають і використовують можливості студентського самоврядування. Не на всіх факультетах добре організована співпраця органів студентського самоврядування з кураторами груп, що заважає оперативному вирішенню проблем студентів.

Продовжується оптимізація інноваційної діяльності в університеті. Функції центру з маркетингу, реклами та впровадження наукових розробок вчених університету, інформаційного забезпечення наукової діяльності, участі у виставках, конкурсах та олімпіадах, аналіз результатів наукових досліджень, стимулювання інноваційної діяльності зараз виконує наукова частина. На стадії створення знаходиться Науково-аналітичний центр з інтелектуальної власності та трансферу технологій, завданням якого є маркетинг, реклама та впровадження наукових розробок вчених університету, інформаційне забезпечення наукової діяльності, організація участі у виставках та конкурсах, аналіз результатів наукових досліджень, стимулювання інноваційної діяльності тощо.

У цьому році університет разом з Національним науковим центром Харківський фізико-технічний інститут, Інститутом сцинтиляційних матеріалів та Північно-східним регіональним центром інноваційного розвитку ініціював заснування Національного інноваційного кластера «Нові матеріали в атомній енергетиці». Створення в країні декількох національних інноваційних кластерів запропоновано Держінвестицій України для забезпечення ефективного розвитку стратегічних пріоритетів держави, що затверджені Верховною Радою на період до 2013 року. Мета цього проекту – забезпечення вітчизняної атомної енергетики необхідними технологіями, матеріалами та виробами, а також забезпечення можливості активної співучасті українського науково-технологічного комплексу в міжнародних проектах у ядерній та термоядерній галузях. Із цього приводу підписано меморандум про наміри заснування національного інноваційного кластера. На стадії узгодження знаходиться Договір про заснування кластера.

Важливим для розвитку наукових досліджень та навчально-наукового процесу в університеті було те, що почалося фінансування нового фонду «Модернізації навчально-наукового обладнання». Наявність цього фінансування дасть змогу привести частину обладнання у відповідність до сучасних вимог.

За пропозицією директора інституту прикладної фізики НАН України академіка В.Ю. Сторіжка університет був запрошений до участі у проекті МАГАТЕ RER/8/015, присвяченому застосуванню сучасних фізичних методів для дослідження артефактів культурної спадщини. До виконання проекту залучено більше 20 учасників з різних країн Європи. В університеті цей проект є важливим для історичного, біологічного, фізико-технічного та геолого-географічного факультетів, ЦНБ, музеїв.

Останнім часом у засобах масової інформації друкуються офіційні та неофіційні, українські і міжнародні рейтинги вищих навчальних закладів і наукових установ. У рейтингу «Тор – 200 Україна», який проводиться кафедрою ЮНЕСКО «Вища технічна освіта, прикладний системний аналіз та інформатика» університет посів третє місце. Одним із основних показників у цих рейтингах є рівень наукових публікацій. За даними наукометричної системи SCOPUS, наш університет посідає третє місце усіх наукових і навчальних закладів України і є кращим серед ВНЗ, підпорядкованих Міністерству освіти і науки України. Проте нам треба виходити хоча б на середній європейський рівень і значно підвищити рівень нашої наукової продукції. Які ж шляхи вирішення цієї задачі? Необхідно підвищувати якість нашого наукового обладнання, створювати умови для широкого міжнародного співробітництва і стимулювати публікації у журналах з високим імпаکت-фактором. Для цього в університеті створено фонд фундаментальних досліджень, який підтримує рівень наукових розробок. Фонд модернізації обладнання створює передумови для підвищення якості наших приладів. Останніми роками значно розширилося міжнародне наукове співробітництво. А тому створення фонду підтримки якісних публікацій, разом з контролем за рівнем наукового доробку запитів на держбюджетне фінансування, може привести до збільшення кількості публікацій у кращих наукових виданнях Європи і США.

II

КАДРОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНОЇ ТА НАУКОВО-ДОСЛІДНОЇ РОБОТИ

У 2008/2009 навчальному році в університеті працювали 1150 штатних науково-педагогічних працівників, у тому числі 350 за рахунок спецфонду, та 470 науковців, серед яких 5 членів-кореспондентів НАН України, 212 докторів наук, професорів і 780 кандидатів наук доцентів (табл. 2.1), 56 лауреатів Державної премії України в галузі науки і техніки.

Таблиця 2.1

Кадровий склад університету

№	Штатні науково-педагогічні працівники та працівники	2007/2008	2008/2009
	Усього	3800	3894
1.	Науково-педагогічні працівники	1150	1150
2.	Наукові працівники	470	470
3.	Доктори наук, професори, у т. ч.	206	212
	3.1. Науково-педагогічні працівники	189	195
	3.2. Наукові працівники НДЧ	17	17
4.	Кандидати наук, доценти, у т. ч.	770	780
	4.1. Науково-педагогічні працівники	601	620
	4.2. Наукові працівники НДЧ	169	160
5.	Навчально-допоміжний персонал	658	650
6.	Допоміжний персонал НДЧ	122	120
7.	Адміністративно-управлінський персонал	240	262
8.	Господарський і обслуговуючий персонал	1160	1242

В університеті працюють 230 зовнішніх сумісників, серед яких 15 академіків і членів-кореспондентів НАН України, 96 докторів наук і 112 кандидатів наук.

Таким чином, всього в навчальному процесі й науковій роботі брали участь 323 доктори наук, професори і 892 кандидати наук, доценти, 20 академіків і членів-кореспондентів НАН України.

Серед штатних науково-педагогічних працівників 71 % мають наукові ступені та вчені звання (табл. 2.2).

Найвищий відсоток кадрів вищої кваліфікації мають факультети: історичний (100 %), радіофізичний (100%), фізико-технічний (98%), хімічний (98 %), філософський (99%) (табл. 2.3).

Таблиця 2.2

Штатні науково-педагогічні працівники

Науково-педагогічні працівники	2007/2008 навч. рік		2008/2009 навч.рік	
	Кількість	%	Кількість	%
Усього	1150	100	1150	100
У тому числі:				
докторів наук, професорів	189	16	195	17
кандидатів наук, доцентів	601	52	620	54
Усього науково-педагогічних працівників з науковими ступенями та вченими званнями	790	69	815	71
Середній вік	47,5		47,85	
До 30 років	165	14	150	13
30 – 39 років	237	21	244	21
40 – 49 років	190	16	188	16
50 – 59 років	285	25	264	23
Понад 60 років	273	24	304	26
Пенсійного віку, чол.	195	17	212	18
Пенсійного віку, жін.	120	10	134	12
Усього науково-педагогічних працівників пенсійного віку	315	27	346	30

Серед деканів факультетів 52% – доктори наук, професори і 48% – кандидати наук, доценти, середній вік – 54 роки; серед завідувачів кафедр – 72 % доктори наук, професори і 27 % кандидати наук, доценти, середній вік – 59 років (табл. 2.4).

Середній вік науково-педагогічних працівників університету збільшився на 0,35 року порівняно з 2007/2008 навчальним роком і складає 47,85 років, у тому числі жінок – 46 років, чоловіків – 48,85 років; докторів наук, професорів – 61 рік, кандидатів наук, доцентів – 49 років (табл. 2.2).

Відсоток науково-педагогічних працівників пенсійного віку збільшився на 3 % порівняно з минулим навчальним роком і дорівнює 30 %. Найбільш високими відсотки науково-педагогічних працівників пенсійного віку є на факультетах радіофізичному (56%), фізичному (50%), фізико-технічному (46%), геолого-географічному (49%) (табл. 2.5).

У 2008/2009 навчальному році отримали вчені звання професори Семененко В. І., Заветний С. О. (філософський факультет) і 34 особи – вчене звання доцента.

У 2008/2009 навчальному році присвоєно почесні звання: «Заслужений діяч науки і техніки України» Голікову А. П. (факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу), Лупішку Д. Ф. (НДІ астрономії), «Заслужений працівник освіти України» Калашнику В. С. (філологічний факультет), Зубкову М. Г. (філософський факультет). Отримали почесні звання: «Почесний доктор Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна» Патон Б. Є. (Президент НАН України), Олександр Феєр

**Штатні науково-педагогічні працівники на факультетах
(станом на 01.07.2009 р.)**

№ з/п	Факультети, загально-університетські кафедри	Усього	У тому числі							
			Доктори наук, професори		Кандидати наук, доценти		Викладачі з наук. ст. і вч. званням		Викл. без наук. ст. і вч. звання	
			К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%
1	Біологічний	51	7	14	40	78	47	92	4	8
2	Геолого-географічний	39	7	18	21	54	28	72	11	28
3	Екологічний	15	3	20	9	60	12	80	3	20
4	Економічний	92	10	11	55	60	65	71	27	29
5	Іноземних мов	170	5	3	48	28	53	31	117	69
6	Історичний	39	14	36	25	64	39	100	-	-
7	Кафедра фізичного виховання і спорту	30							30	100
8	Комп'ютерних наук	19	8	42	5	26	13	68	6	32
9	Медичний	50	8	16	30	60	38	76	12	24
10	Механіко-математичний	85	17	20	51	60	68	80	17	20
11	Міжнародних економічних відносин та тур. бізнесу	23	6	26	11	48	17	74	6	26
12	Психології	38	5	13	23	60	28	74	10	26
13	Радіофізичний	46	23	50	23	50	46	100	-	-
14	Соціологічний	40	3	8	29	72	32	80	8	20
15	Фізико-енергетичний	3	1	33	1	33	2	67	1	33
16	Фізико-технічний	41	13	32	27	66	40	98	1	2
17	Фізичний	71	18	25	40	56	58	82	13	18
18	Філологічний	90	9	10	62	69	71	79	19	21
19	Філософський	75	21	28	53	71	74	99	1	1
20	Хімічний	39	12	31	26	67	38	98	1	2
21	ЦМО	58			21	36	21	36	37	64
22	Юридичний	36	5	14	20	56	25	70	11	30
	Усього по університету	1150	195	17	620	54	815	71	335	29

Таблиця 2.4

Керівники факультетів і кафедр

	Керівний склад	2007/2008 навч. рік		2008/2009	
		К-ть	%	К-ть	%
1	Декани, директори центрів	23	100	23	100
	Із них докторів наук, професорів	12	52	12	52
	кандидатів наук, доцентів	11	48	11	48
	За віком:				
	Середній вік	54		54	
	До 30 років				
	30 – 39 років	1	4	1	4
	40 – 49 років	6	26	6	26
	50 – 59 років	12	52	11	48
	Понад 60 років	4	17	5	22
	Пенсійного віку	5	22	8	35
	2	Завідувачі кафедр	125	100	127
Із них докторів наук, професорів		90	72	91	72
кандидатів наук, доцентів		34	28	35	27
За віком:					
Середній вік		59		59	
До 30 років		1	1	-	-
30 – 39 років		1	1	2	2
40 – 49 років		16	13	17	13
50 – 59 років		47	38	43	34
Понад 60 років		60	48	65	51
Пенсійного віку		66	53	71	56

(професор університету м. Кошіце), Андрущенко В.П. (ректор Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова), Неклюдов І. М. (директор ХФТІ), Ядов В. О. (керівник центру теоретичних та історіко-соціологічних досліджень Інституту соціології РАН). Почесне звання «Заслужений юрист України» присвоєно декану юридичного факультету Т. Є. Кагановській, «Заслужений професор Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна» та звання «Почесний громадянин м. Харкова» присвоєно ректору університету В. С. Бакірову. Орденом «За заслуги» III ступеня нагороджений Бурко В. Л., директор тенісного клубу «Унікорт»; почесною грамотою Верховної Ради України – Бервено С. М. (юридичний факультет).

Таблиця 2.5

**Штатні науково-педагогічні працівники пенсійного віку
(станом на 01.07. 2009 р.)**

№ з/п	Факультети, загальноуніверситетські кафедри	Усього	Пенсійного віку	
			Кількість	%
1	Біологічний	51	16	31
2	Геолого-географічний	39	19	49
3	Екологічний	15	4	27
4	Економічний	92	25	27
5	Іноземних мов	170	41	24
6	Інститут високих технологій			
	6.1. Комп'ютерних наук	19	8	42
	6.2. Фізико-енергетичний	3	-	-
	6.3. Фізико-технічний	41	19	46
7	Історичний	39	11	28
8	Медичний	50	4	8
9	Механіко-математичний	85	29	34
10	Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	23	6	26
11	Психології	38	6	16
12	Радіофізичний	46	26	56
13	Соціологічний	40	5	12
14	Фізичний	71	35	49
15	Філологічний	90	29	32
16	Філософський	75	22	29
17	Хімічний	39	13	33
18	Юридичний	36	5	14
19	Центр міжнародної освіти	58	15	26
20	Кафедра фізичного виховання і спорту	30	8	27
	Усього по університету	1150	346	30

III

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ – ОСНОВНІ КІЛЬКІСНІ ТА ЯКІСНІ ПОКАЗНИКИ

3.1. Денна форма навчання

У 2008/2009 навчальному році продовжувалась робота з удосконалення системи організації навчального процесу, створення нових навчально-наукових структурних підрозділів.

Відповідно до рішень Вченої ради університету на соціологічному факультеті було відкрито кафедру медіа-комунікацій, а на юридичному факультеті – кафедру конституційного, муніципального і міжнародного права.

На виконання рішення колегії Міністерства освіти і науки України, постанови Президії Національної академії наук України від 22.11.2006 року № 302 «Про поглиблення інтеграції науки та освіти в сучасних умовах» кафедру електрофізики і радіаційних технологій фізико-технічного факультету зробили кафедрою подвійного підпорядкування Харківському національному університету імені В.Н. Каразіна та Інституту електрофізики і радіаційних технологій НАН України.

З метою розширення зв'язків між Головним відділенням Інститутів Конфуція (КНР), Айхонським державним університетом (КНР) і Харківським національним університетом імені В.Н. Каразіна та для забезпечення більш сприятливих умов для вивчення китайської мови було створено навчально-науковий підрозділ Інститут Конфуція.

У зв'язку із закінченням строку дії сертифікату за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліст пройшов акредитацію медичний факультет, спеціальність – «Лікувальна справа».

Були визнані акредитованими за освітньо-кваліфікаційними рівнем магістр 4 спеціальності: «Туризм», «Валеологія», «Переклад», «Правознавство».

Згідно з рішенням ДАК України від 4 червня 2009 р. університету була надана ліцензія на провадження освітньої діяльності з підготовки іноземних громадян за базовими акредитованими напрямками (спеціальностями) терміном на 10 років (850 осіб).

Отримали ліцензії на провадження освітньої діяльності з підготовки бакалаврів, спеціалістів і магістрів:

– факультет комп'ютерних наук – бакалаврів з напрямку «Безпека інформаційних і комунікаційних систем»;

**Перелік спеціальностей
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна**

№№ з/п	Спеціальність	Рівень акредитації
1	2	3
1	8.010100 Валеологія	IV
2	8.020101 Культурологія	IV
3	8.030101 Філософія	IV
4	8.030201 Журналістика	IV
5	8.030301 Історія	IV
6	8.030303 Архівознавство	IV
7	8.030304 Археологія	IV
8	8.030403 Міжнародні економічні відносини	IV
9	8.030501 Українська мова та література	IV
10	8.030502 Російська мова та література	IV
11	8.030502 Англійська мова та література	IV
12	8.030502 Німецька мова та література	IV
13	8.030502 Французька мова та література	IV
14	8.030502 Латинська, давньогрецька мова та література	IV
15	8.030505 Прикладна лінгвістика	IV
16	8.030507 Переклад	IV
17	8.040101 Психологія	IV
18	8.040201 Соціологія	IV
19	8.040202 Соціальна робота	IV
20	8.040300 Політологія	IV
21	8.050101 Економічна теорія	IV
22	8.050102 Економічна кібернетика	IV
23	8.050103 Міжнародна економіка	IV
24	8.050104 Фінанси	IV
25	8.050105 Банківська справа	IV
26	8.050106 Облік і аудит	IV
27	8.050108 Маркетинг	IV
28	8.050110 Економічна статистика	IV
29	8.050201 Менеджмент організацій	IV
30	8.050200 Менеджмент зовнішньо-економічної діяльності	IV
31	8.050400 Туризм	IV
32	8.060101 Правознавство	IV
33	8.070101 Фізика	IV
34	8.070102 Фізика твердого тіла	IV
35	8.070201 Астрономія	IV
36	8.070201 Радіофізика і електроніка	IV
37	8.070202 Експериментальна ядерна фізика та фізика плазми	IV
38	8.070103 Прикладна фізика	IV

1	2	3
39	8.070204 Біофізика	IV
40	8.070301 Хімія	IV
41	8.070402 Біологія	IV
42	8.070403 Біохімія	IV
43	8.070407 Генетика	IV
44	8.070408 Фізіологія	IV
45	8.070501 Географія	IV
46	8.070502 Економічна і соціальна географія	IV
47	8.070701 Геологія	IV
48	8.070703 Гідрогеологія	IV
49	8.070801 Екологія та охорона навколишнього середовища	IV
50	8.080101 Математика	IV
51	8.080201 Інформатика	IV
52	8.080202 Прикладна математика	IV
53	8.080301 Механіка	IV
54	8.080401 Інформаційні управляючі системи і технології	IV
55	8.000007 Адміністративний менеджмент	IV
56	8.000011 Прикладна економіка	IV
57	7.110101 Лікувальна справа	III
58	7.070205 Медична фізика	III
59	6.090804 Фізична та біомедична електроніка	II
60	6.091400 Системи управління і автоматики	неакредитована
61	6.170101 Безпека інформаційних і комунікаційних систем	-

Таблиця 3.2

Динаміка основних показників успішності студентів, %

Форма навчання	Сесії	Абсолютна успішність		"5"		"5" і "4"		Тільки "3"	
		07/08	08/09	07/08	08/09	07/08	08/09	07/08	08/09
Денна	Зимова	86,5	85,4	20,2	18,0	34,3	33,6	2,6	2,9
	Літня	88,0	86,1	24,1	16,9	32,6	32,0	2,5	3,9
Заочна	Зимова	81,3	79,2	12,6	9,6	38,0	37,7	6,0	4,8
	Літня	83,6	82,2	9,1	6,5	30,9	28,5	5,2	4,4

– радіофізичний факультет – магістрів зі спеціальності «Фізична та біомедична електроніка».

Збільшено ліцензовані обсяги прийому спеціалістів спеціальності «Українська мова та література» за рахунок ліцензованого обсягу магістрів.

У 2008/2009 навчальному році вперше відбувся випуск студентів за освітньо-кваліфікаційними рівнями: бакалавр – на факультеті іноземних мов за напрямом «Філологія (іспанська мова)», магістр – на економічному факультеті за спеціальністю «Менеджмент зовнішньо-економічної діяльності», на

Таблиця 3.3

**Основні показники екзаменаційних сесій
у розрізі факультетів (денне відділення), %**

№ з/п	Факультет	Сесія зимова/літня	2007/2008 навчальний рік		2008/2009 навчальний рік	
			Абсолютна	Якісна	Абсолютна	Якісна
1	Біологічний	зимова	85	64	84	57
		літня	84	60	81	51
2	Геолого-географічний	зимова	89	54	90	64
		літня	90	55	88	44
3	Економічний	зимова	87	69	84	65
		літня	86	67	82	47
4	Екологічний	зимов	91	66	79	47
		літня	81	61	82	44
5	Іноземних мов	зимова	95	61	91	55
		літня	96	68	92	60
6	Комп'ютерних наук	зимова	71	36	84	44
		літня	80	47	95	47
7	Історичний	зимова	94	53	90	47
		літня	95	55	90	47
8	Механіко-математичний	зимова	64	31	69	34
		літня	73	37	78	40
9	Медичний	зимова	87	62	82	57
		літня	88	57	76	51
10	МЕВ та тур. бізнесу	зимова	81	65	80	58
		літня	85	62	78	43
11	Психології	зимова	78	40	82	44
		літня	90	53	88	48
12	Радіофізичний	зимова	89	49	91	45
		літня	89	53	93	63
13	Соціологічний	зимова	98	60	98	56
		літня	94	58	88	51
14	Фізико-технічний	зимова	80	43	79	52
		літня	80	42	80	52
15	Фізико-енергетичний	зимова	71	28	60	31
		літня	85	31	65	41
16	Фізичний	зимова	90	50	89	45
		літня	94	64	95	59
17	Філологічний	зимова	89	49	88	49
		літня	88	46	87	41
18	Філософський	зимова	84	63	85	54
		літня	92	79	94	63
19	Хімічний	зимова	87	41	81	37
		літня	85	45	86	38
20	Юридичний	зимова	90	54	88	44
		літня	89	53	85	45
По університету		зимова	83	54	85	52
		літня	88	57	86	49

Таблиця 3.4

Боржники після літньої екзаменаційної сесії

№ з/п	Факультети	Отримали «2» після літньої сесії 2007/2008 навч. року	Із них відраховано на 1.09.2008 р.	Отримали «2» після літньої сесії 2008/2009 навч. року
1	Біологічний	33	9	25
2	Геолого-географічний	-	-	48
3	Економічний	-	-	-
4	Екологічний	-	-	15
5	Іноземних мов	34	12	79
6	Комп'ютерних наук	14	6	13
7	Історичний	18	7	31
8	Механіко-математичний	133	83	64
9	Медичний	-	-	-
10	МЕВ та тур. бізнесу	2	-	54
11	Психології	-	-	24
12	Радіофізичний	17	13	8
13	Соціологічний	16	7	46
14	Фізико-технічний	42	34	27
15	Фізико-енергетичний	8	5	10
16	Фізичний	5	4	6
17	Філологічний	102	23	103
18	Філософський	14	4	14
19	Хімічний	25	8	26
20	Юридичний	22	8	33
Усього:		513	223	626

юридичному факультеті – за спеціальністю «Правознавство», на філософському факультеті – за спеціальністю «Валеологія».

У 2008/2009 навчальному році в університеті навчалися 14765 студентів: 10644 за денною формою, 4121 за заочною, 1106 іноземних студентів. Частка студентів-контрактників склала 44,8%, студентів-іноземців – 7,5%.

Підготовка фахівців проводиться за 61 спеціальністю та 87 спеціалізаціями (табл. 3.1).

Кількість дисциплін, які викладаються в університеті – 917.

Протягом минулого року одним із пріоритетів роботи було забезпечення високого рівня навчального процесу, дотримання державних стандартів вищої освіти та вимог Міністерства освіти і науки України. Порівнюючи показники успішності студентів у 2008/2009 навчальному році із показниками 2007/2008 навчального року, можна відзначити її невелике зниження, а саме: абсолютна успішність знизилася на 2 відсотки (86% у 2008/2009 навчальному році у порівнянні з 88% у 2007/2008 навчальному році), якісна – на 8 відсотків і дорівнює 49% (57% у 2007/2008 навчальному році) (табл. 3.2, 3.3).

Аналіз літньої екзаменаційної сесії 2007/2008 навчального року вказує на підвищення кількості боржників: отримали «2» – 626 (6,8%) студентів

Таблиця 3.5 а

Відсів студентів на факультетах (денна форма навчання), %

Факультет	Усього					За академічну неуспішність				
	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09	04/05	05/06	06/07	07/08	08/09
1. Біологічний	1,1	2,8	3,1	4,3	1,9	0,8	1,0	1,2	2,4	1,6
2. Геолого-географічний	9,9	5,2	3,1	2,2	4,1	7,5	2,6	2,1	1,3	1,7
3. Економічний	3,5	3,9	1,6	2,0	2,3	2,2	1,3	1,2	1,2	1,2
4. Екологічний	-	-	-	3,2	7,2	-	-	-	0,3	5,0
5. Іноземних мов	2,0	3,3	3,9	4,1	4,0	0,6	1,0	2,2	1,2	2,5
6. Комп'ютерних наук	2,5	6,7	2,5	4,0	5,5	1,9	6,7	1,9	3,1	2,3
7. Історичний	5,1	2,3	5,9	1,7	6,5	4,3	1,5	4,6	0,5	4,3
8. Механіко-математичний	13,9	8,1	7,2	8,4	13,0	11,9	7,6	6,8	5,9	9,6
9. Медичний	6,9	5,9	4,8	1,8	7,9	1,5	1,8	1,7	0,7	4,9
10. МЕН та тур. бізнесу	-	4,3	5,2	1,5	3,4	-	1,9	4,7	0,8	1,7
11. Психології	3,4	1,9	1,8	4,1	3,1	2,5	0,3	0,3	3,0	2,5
12. Радіофізичний	4,5	2,9	3,8	2,3	6,0	4,3	2,5	3,5	1,4	5,0
13. Соціологічний	3,1	1,7	2,0	1,9	3,2	2,5	0,9	0,2	0,2	2,3
14. Фізико-технічний	5,0	7,9	8,1	5,2	9,2	2,6	6,1	6,5	3,9	5,9
15. Фізико-енергетичний	11,8	6,4	16,6	3,1	24,0	11,8	6,4	12,9	1,6	23,0
16. Фізичний	5,3	8,5	5,4	3,3	10,6	3,4	4,5	3,5	1,7	8,3
17. Філологічний	5,3	2,8	2,8	3,5	5,3	4,2	1,9	1,6	2,0	3,8
18. Філософський	-	3,5	4,5	3,1	4,8	0	1,2	3,0	0,9	4,1
19. Хімічний	3,5	3,4	0,6	4,4	6,5	2,6	2,1	0,3	2,5	5,9
20. Юридичний	6,7	2,3	1,3	4,4	5,0	3,7	1,8	0,7	1,4	2,6
По університету	5,1	4,3	3,7	3,4	5,2	3,6	2,5	2,5	2,5	3,5

Таблиця 3.5 б

**Відрахування студентів на факультетах
(денна форма навчання за бюджетом і контрактом) у 2008/2009 навчальному році**

Контингент на 01.10. 2008 р.			Факультет	Усього				За академічну неуспішність			
№ з/п	Бюджет	Контракт		Б	%	К	%	Б	%	К	%
1	405	21	Біологічний	8	2,0		0,0	7	1,7		0,0
2	349	62	Геолого-географічний	8	2,3	9	14,5	4	1,1	3	4,8
3	727	573	Економічний	20	2,8	10	1,7	9	1,2	7	1,2
4	147	33	Екологічний	8	5,4	5	15,2	7	4,8	2	6,1
5	604	451	Іноземних мов	19	3,1	23	5,1	12	2,0	14	3,1
6	217	39	Комп'ютерних наук	6	2,8	8	20,5	2	0,9	4	10,3
7	373	72	Історичний	15	4,0	14	19,4	11	2,9	8	11,1
8	555	6	Механіко-математичний	68	12,3	5	83,3	50	9,0	4	66,7
9	117	188	Медичний	4	3,4	18	9,6	3	2,6	12	6,4
10	240	294	МЕВ та тур. бізнесу	4	1,7	14	4,8	1	0,4	8	2,7
11	244	113	Психології	3	1,2	8	7,1	3	1,2	6	5,3
12	488	8	Радіофізичний	27	5,5	3	37,5	22	4,5	3	37,5
13	407	69	Соціологічний	11	2,7	4	5,8	9	2,2	2	2,9
14	300	5	Фізико-технічний	28	9,3		0,0	18	6,0		0,0
15	92	-	Фізико-енергетичний	22	23,9			21	22,8		
16	383	13	Фізичний	31	8,1	11	84,6	26	6,8	7	53,8
17	809	166	Філологічний	36	4,4	16	9,6	31	3,8	6	3,6
18	247	22	Філософський	11	5,8	2	9,0	9	3,6	2	9,0
19	305	32	Хімічний	20	6,6	2	6,3	18	5,9	2	6,3
20	189	227	Юридичний	11	5,8	10	4,4	5	2,6	6	2,6
	7198	2394	Усього	337	4,7	162	6,8	246	3,4	95	4,0

(у 2007/2008 навчальному році – 513 (5,9 %)). Найбільша кількість осіб, що отримали «2», на філологічному факультеті – 103 (10,9 %); на механіко-математичному факультеті теж залишається на високому рівні, але значно знизилася – 64 (12,5 %), у 2007/2008 р. – 105 (20,4 %) (табл. 3.4). На економічному і медичному факультетах немає студентів, які отримали незадовільні оцінки, але багато тих, хто не з'явився на іспити без поважних причин: 207 (16,2 %) на економічному (у 2007/2008 р. – 175 (13,8 %)) і на медичному 71 (23,7 %) (у 2007/2008 р. таких не було). Слід відзначити велику кількість пропусків екзаменів без поважних причин на факультетах міжнародних відносин та туристичного бізнесу – 55 осіб (10,8%), біологічному – 53 особи (12,7%), механіко-математичному – 50 осіб (9,7%).

У 2008/2009 навчальному році відсів студентів становив 5,2 % (3,4 % у 2007/2008 навчальному році), у т.ч. за академічну заборгованість відраховано 3,5 % студентів (2,5 % у 2007/2008 навчальному році) (табл. 3.5а).

Таблиця 3.6

Підсумки захисту дипломних робіт у 2008/2009 навчальному році

№ з/п	Факультет	Захистили дипломні роботи	«Відмінно»		«Добре»		«Задовільно»		«Незадовільно»	
			К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%	К-ть	%
1	Біологічний	52	48	92,3	3	5,7	1	2,0	-	-
2	Геолого-географічний	56	41	73,2	13	23,2	2	3,6		
3	Економічний	246	132	53,2	92	37,1	24	9,7	-	-
4	Екологічний	24	16	64,0	6	24,0	3	12,0	-	-
5	Іноземних мов	123	113	91,9	9	7,3	1	0,8	-	-
6	Комп'ютерних наук	32	26	81,3	6	18,8	-	-	-	-
7	Історичний	61	44,0	72,0	16	26,0	2	2,0	-	-
8	Механіко-математичний	92	63	67,7	25	26,0	4	4,3	2	2,0
9	Медичний	-	-	-	-	-	-	-	-	-
10	МЕВ та тур. бізнесу	63	44	70	16	25,4	3	4,6	-	-
11	Психології	74	44	59,5	21	28,3	9	12,2	-	-
12	Радіофізичний	85	58	68,2	23	27,6	4	4,7	-	-
13	Соціологічний	73	45	62,0	25	34,0	3	4,0	-	-
14	Фізико-технічний	37	32	86,5	5	13,5	-	-	-	-
15	Фізико-енергетичний	3	1	33,3	2	66,7	-	-	-	-
16	Фізичний	61	49	80,0	10	16,0	3	4,0	-	-
17	Філологічний	142	89	62,0	48	33,3	5	3,4	2	1,3
18	Філософський	41	32	78,0	8	19,5	1	2,5	-	-
19	Хімічний	50	30	60	17	34	3	6,0	-	-
20	Юридичний	60	20	33,3	26	43,4	14	23,3	-	-
Усього		1377	920	66,8	371	27,0	82	6,0	4	0,2

Таблиця 3.7

Випуск фахівців

Форма навчання	Бакалаври		Спеціалісти		Магістри	
	2008 р.	2009 р.	2008 р.	2009 р.	2008 р.	2009 р.
Денна	1543	1702	412	456	942	1033
Заочна	770	699	616	539	254	293
Усього	2313	2401	1028	995	1196	1326

Найбільший відсів на факультетах:

– фізико-енергетичному – 24,0 %, із них за академічну неуспішність – 23,0 %;

– механіко-математичному – 13,0 %, із них за академічну неуспішність – 9,6 %;

– фізичному – 10,6 %, із них за академічну неуспішність – 8,3 %;

– фізико-технічному – 9,2 %, із них за академічну неуспішність – 5,9 %;

– медичному – 7,9 %, із них за академічну неуспішність – 4,9 %;

– екологічному – 7,2 %, із них за академічну неуспішність – 5,0 %.

У цьому навчальному році за освітньо-кваліфікаційним рівнем «спеціаліст»,

Таблиця 3.8

Коефіцієнт випуску спеціалістів і магістрів на факультетах
(% відносно прийому)

№ з/п	Факультет	2004/ 2005 навч.р.	2005/ 2006 навч.р.	2006/ 2007 навч.р.	2007/ 2008 навч.р.	2008/ 2009 навч.р.
1	Біологічний	91,4	98,6	99,3	98,4	100,0
2	Геолого-географічний	49,1	92	98,4	100,0	100,0
3	Економічний	90,3	98	98,7	94,0	98,0
4	Екологічний	-	-	-	100,0	88,9
5	Іноземних мов	80,5	94	98,5	95,7	96,3
6	Комп'ютерних наук	66,6	91,6	100	93,1	97,0
7	Історичний	83,3	98,6	98,7	95,0	97,0
8	Механіко-математичний	66,0	92	96,7	93,4	91,0
9	Медичний				98,0	100,0
10	МЕВ та тур. бізнесу	-	97,1	99,6	100,0	98,4
11	Психології	84,7	98,6	98,4	100,0	97,3
12	Радіофізичний	71,7	99	98,0	98,7	99,0
13	Соціологічний	84,6	100	100	98,8	99,0
14	Фізико-технічний	87,8	98,6	100	91,2	100,0
15	Фізико-енергетичний	-	-	100	100,0	100,0
16	Фізичний	79,5	92,5	96,7	99,1	97,0
17	Філологічний	75,3	94,8	98,2	98,0	99,0
18	Філософський	-	94	99,8	100,0	98,0
19	Хімічний	76,9	98,5	100	98,0	93,0
20	Юридичний	-	-	100	100,0	95,2
ПО УНІВЕРСИТЕТУ		77,2	98,0	98,7	97,0	96,3

Таблиця 3.9

Випуск фахівців у 2008/2009 навчальному році за освітньо-кваліфікаційними рівнями «спеціаліст», «магістр» (денна форма навчання)

№ з/п	Факультет	Випуск	Дипломи з відзнакою		Захищені дипломні роботи
			Кількість	%	
1	Біологічний	70	42	60,0	52
2	Геолого-географічний	56	33	59,0	56
3	Економічний	246	101	32,1	246
4	Екологічний	24	6	25,0	24,0
5	Іноземних мов	157	64	38,8	123
6	Комп'ютерних наук	32	19	59,4	32
7	Історичний	64	32	50,0	61
8	Механіко-математичний	92	28	30,4	92
9	Медичний	51	10	19,6	-
10	МЕВ та тур. бізнесу	63	35	55,5	63
11	Психології	74	29	40,0	74
12	Радіофізичний	85	38	44,7	85
13	Соціологічний	80	42	52,5	73
14	Фізико-енергетичний	3	-	-	3
15	Фізико-технічний	37	23	62,1	37
16	Фізичний	61	20	32,7	61
17	Філологічний	143	45	31,4	142
18	Філософський	41	21	51,2	41
19	Хімічний	50	11	22,0	50
20	Юридичний	60	16	26,6	60
Усього		1489	615	41,3	1377

«магістр» було захищено 1377 дипломних робіт на 20 факультетах, із них на «відмінно» – 920 (66,8 %), на «добре» – 371 (27,0 %) (табл. 3.6).

У цілому по університету за денною і заочною формами навчання випуск фахівців за освітньо-кваліфікаційним рівнем «спеціаліст» і «магістр» склав 2321 особу, у тому числі 734 контрактники, за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» – 2401 особа, із них 963 – контрактники (табл. 3.7).

Серед випускників денної форми навчання 456 спеціалістів (у тому числі 71 контрактник) та 1033 магістри (263 контрактники). За освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» отримали дипломи 1702 особи (402 контрактники) (табл. 3.7).

Найбільший коефіцієнт випуску магістрів і спеціалістів на денному відділенні факультетів: біологічного, геолого-географічного, фізико-технічного, фізико-енергетичного, медичного – 100 %, соціологічного, радіофізичного, філологічного – 99,0 %, міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу – 98,4 %. Найменший коефіцієнт випуску на екологічному (88,9%), механіко-математичному (91,0%) факультетах. У цілому цей показник порівняно з минулим роком дещо знизився і дорівнює 96,3 % (97,0 % у 2007/2008 навчальному році) (табл. 3.8).

Дипломи магістрів із відзнакою отримали 514 випускників, спеціалістів – 101, бакалаврів – 333 (табл. 3.9).

Гордістю університету є іменні стипендіати (51 особа).

3.2. Заочна форма навчання

Університет надає можливість студентам-заочникам здобувати освіту на 15 факультетах, використовуючи різні форми: заочну (за держзамовленням і на умовах контракту), заочну паралельну, прискорену, а також другу вищу освіту.

У 2008/2009 навчальному році на 15 факультетах університету за заочною формою навчався 4121 студент. За кошти юридичних і фізичних осіб навчалися 3127 осіб.

У 2009 р. отримали дипломи 1531 випускник (із них 1224 студенти-контрактники, що становить 80,0%). Із них за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» – 699 осіб (з відзнакою 28 осіб – 4,0%), «спеціаліст» – 539 осіб (з відзнакою 55 осіб – 10,2%), «магістр» – 293 особи (з відзнакою 108 осіб – 36,9%) (табл. 3.7). Порівняно з минулим роком, у 2008/2009 навчальному році випуск магістрів збільшився на 13,3%.

Аналіз результатів літньої екзаменаційної сесії дає можливість відзначити, що середній абсолютний показник успішності на заочному відділенні порівняно з минулим роком майже не змінився. Але при цьому механіко-математичний факультет підвищив свою успішність на 8,6%, філологічний факультет та факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу – на 4,1%, екологічний факультет – на 17,1% (табл. 3.10).

Слід відзначити, що абсолютна успішність літньої екзаменаційної сесії 2008/2009 навчального року порівняно з зимовою екзаменаційною сесією 2008/2009 навчального року підвищилась на геолого-географічному факультеті – на 5,6%, на механіко-математичному – на 32,4%, на факультеті психології – на 4,6%, на філософському – на 9,6%, на екологічному – на 4,7%, на факультеті міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу – на 20,9%, на факультеті іноземних мов – на 7,5%, на історичному – на 6,4% та філологічному – 3,9%.

За 2008/2009 навчальний рік відсів на заочному відділенні склав 394 особи (9,8%), у тому числі: за академічну неуспішність – 212 осіб, за порушення фінансових умов контракту – 105 осіб (табл. 3.11).

Другу вищу освіту здобували 577 осіб за заочною формою навчання (більшість цих студентів навчається на економічному факультеті, факультетах психології та іноземних мов). У цьому році захистили дипломи 220 студентів, у тому числі за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» 71 особа; за освітньо-кваліфікаційним рівнем «спеціаліст» – 149 осіб.

Таблиця 3.10

Абсолютна успішність студентів заочної форми навчання (літня сесія)

№ з/п	Факультети	Заочна форма навчання	
		2007/2008, у %	2008/2009, у %
1	Біологічний	89,0	86,0
2	Геолого-географічний	85,0	82,0
3	Екологічний	63,0	81,0
4	Економічний	84,0	83,0
5	Іноземних мов	82,0	81,0
6	Історичний	82,0	82,0
7	Комп'ютерних наук	100,0	100,0
8	Механіко-математичний	48,0	57,0
9	МЕВ та тур. бізнесу	70,0	74,0
10	Психології	95,0	90,0
11	Соціологічний	85,0	76,0
12	Філологічний	80,0	84,0
13	Філософський	85,0	73,0
14	Хімічний	94,0	93,0
15	Юридичний	94,0	88,0
По університету		83,6	82,2

Таблиця 3.11

Відрахування студентів заочної форми навчання
у 2008/2009 навчальному році

Контингент заочного відділення	Факультет	Заочна			
		Усього		Академічна заборгованість	
		К-сть	%	К-ть	%
231	Біологічний	22	9,5	12	5,2
289	Геолого-географічний	12	4,2	10	3,5
157	Екологічний	17	10,8	7	4,4
1116	Економічний	94	8,4	50	4,5
446	Іноземних мов	54	12,1	31	7,0
1	Комп'ютерних наук	-	-	-	-
167	Історичний	33	19,7	15	9,0
50	Механіко-математичний	17	34,0	15	30,0
219	МЕВ та тур. бізнесу	17	7,8	9	4,1
431	Психології	43	10,0	16	3,7
218	Соціологічний	20	9,2	3	1,4
349	Філологічний	32	9,2	16	5,0
60	Філософський	6	10,0	5	8,3
101	Хімічний	6	6,0	5	5,0
204	Юридичний	21	10,3	18	9,0
4039	Усього:	394	9,8	212	5,3

3.3. Працевлаштування випусників

Працевлаштування випусників, які навчалися за державним замовленням, становило у 2009 р. 92%, що на 2% перевищує рівень працевлаштування порівняно з випуском 2008 р. (табл. 3.12).

Таблиця 3.12

**Працевлаштування випусників денної форми навчання,
які закінчили університет у 2009 р.**

№ з/п	Факультет, спеціальність	Випусників усіх видів фінансування	Випусники, які навчалися за державним замовленням	Працевлаштовані	На державних підприємствах	На підприємствах інших форм власності	Надано право на самостійне працевлаштування	Не працевлаштовані випусники, які навчалися за державним замовленням
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	БІОЛОГІЧНИЙ	70	70	69	27	42	1	-
	Генетика	13	13	13	9	4	-	-
	Фізіологія	10	10	10	-	10	-	-
	Біологія	36	36	35	13	22	1	-
	Біохімія	11	11	11	5	6	-	-
2	ГЕОЛОГО-ГЕОГРАФІЧНИЙ	58	57	51	24	27	1	5
	Економічна географія	11	10	10	6	4	-	-
	Гідрогеологія	16	16	16	8	8	-	-
	Географія	16	16	15	9	6	1	-
	Геологія	15	15	10	1	9	-	5
3	ЕКОЛОГІЧНИЙ	26	22	20	8	12	2	-
	Екологія	26	22	20	8	12	2	-
4	ІСТОРИЧНИЙ	63	63	59	34	25	4	-
	Історія України	44	43	42	24	18	1	-
	Архівознавство	10	10	8	3	5	2	-
	Археологія	10	10	9	7	2	1	-
5	ІНОЗЕМНИХ МОВ	143	109	96	33	63	2	11
	Мова та література (із вивченням мови)	143	109	96	33	63	2	11
6	МЕХАНІКО-МАТЕМАТИЧНИЙ	98	93	79	15	64	-	14
	Інформатика	27	24	21	-	21	-	3
	Математика	25	24	20	5	15	-	4
	Прикладна математика	34	33	28	7	21	-	5
	Механіка	12	12	10	3	7	-	2

Таблиця 3.12 (Продовження)

1	2	3	4	5	6	7	8	9
7	РАДІОФІЗИЧНИЙ	85	85	80	24	56	-	5
	Радіофізика та електроніка	57	57	55	16	39	-	2
	Біофізика	20	20	20	8	12	-	-
	Фізична та біомедична електроніка	8	8	5	-	5	-	3
8	СОЦІОЛОГІЧНИЙ	77	76	71	31	40	5	-
	Соціологія	77	76	71	31	40	5	-
9	ПСИХОЛОГІЇ	75	49	47	28	19	2	-
	Психологія	75	49	47	28	19	2	-
10	ФІЗИКО-ТЕХНІЧНИЙ	37	37	36	22	14	1	-
	Експериментальна ядерна фізика	14	14	13	8	5	1	-
	Прикладна фізика	14	14	14	9	5	-	-
	Медична фізика	9	9	9	5	4	-	-
11	ФІЗИЧНИЙ	61	59	53	29	24	3	3
	Фізика	56	54	48	28	20	3	3
	Астрономія	5	5	5	1	4	-	-
12	МЕДИЧНИЙ	40	14	14	14	-	-	-
	Лікувальна справа	40	14	14	14	-	-	-
13	ФІЛОЛОГІЧНИЙ	122	122	106	41	65	5	11
	Українська мова	63	63	55	32	23	3	5
	Російська мова	13	13	12	3	9	-	1
	Прикладна лінгвістика	14	14	14	3	11	-	-
	Журналістика	19	19	15	-	15	-	4
	Мова і література (латинська давньогрецька)	13	13	10	3	7	2	1
14	ХІМІЧНИЙ	43	43	41	25	16	2	-
	Хімія	43	43	41	25	16	2	-
15	ЕКОНОМІЧНИЙ	236	125	124	-	124	1	-
	Економічна теорія	18	11	11	-	11	-	-
	Економічна кібернетика	9	5	5	-	5	-	-
	Фінанси та кредит	62	29	28	-	28	1	-
	Економічна статистика	4	4	4	-	4	-	-
	Менеджмент організацій	37	22	22	-	22	-	-
	Облік і аудит	18	11	11	-	11	-	-
	Банківська справа	30	16	16	-	16	-	-
	Маркетинг	24	12	12	-	12	-	-
	Міжнародна економіка	34	15	15	-	15	-	-
16	ФІЛОСОФСЬКИЙ	41	41	29	15	14	3	9
	Філософія	16	16	14	9	5	1	1
	Культурологія	7	7	6	3	3	-	1
	Валеологія	18	18	9	3	6	2	7

Таблиця 3.12 (Продовження)

1	2	3	4	5	6	7	8	9
17	КОМП'ЮТЕРНИХ НАУК	33	30	27	4	23	-	3
	Інформаційні управляючі системи та технології	33	30	27	4	23	-	3
18	ФІЗИКО-ЕНЕРГЕТИЧНИЙ	3	3	3	1	2	-	-
	Прикладна фізика	3	3	3	1	2	-	-
19	МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	63	29	29	-	29	-	-
	Туристичний бізнес	17	9	9	-	9	-	-
	Міжнародні економ. відносини	46	20	20	-	20	-	-
20	ЮРИДИЧНИЙ	60	34	34	2	32	-	-
	Правознавство	60	34	34	2	32	-	-
	УСЬОГО	1432	1161	1068	377	691	32	61
			100,0	92	32,5	59,5	2,8	5,2

Примітка: до працевлаштованих включено осіб, які продовжують навчання в інтернатурі та аспірантурі. Випускники, які навчалися за контрактом, працевлаштовуються самостійно.

Працевлаштування випускників-педагогів у школах м. Харкова та Харківської області знаходиться майже на такому ж рівні, як у 2008 році (табл. 3.13).

Таблиця 3.13

Працевлаштування випускників педагогічних спеціальностей у 2009 році

№ з/п	Спеціальності	Підлягали Працевлаштуванню	Одержали призначення	Надано право самост. працевлаштування	Залишилися незрозподіленими	Направлені до шкіл м. Харкова та Харківської обл.		
						Усього	м. Харкова	Харківської області
1	Біологія	70	69	1	-	5	2	3
2	Географія	16	15	1	-	6	4	2
3	Історія	43	42	1	-	17	12	5
4	Мова та література з вивченням мови	109	96	2	11	13	7	6
5	Математика	24	20	-	4	1	-	1
6	Російська мова	13	12	-	1	3	3	-
7	Українська мова	63	55	3	5	21	10	11
8	Фізика	54	48	3	3	3	1	2
9	Хімія	43	41	2	-	6	3	3
	УСЬОГО	433	398	13	24	75	42	33
	У %	100	91	3,0	5,5	17,2	9,6	7,6

IV

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ

4.1. Науково-методична робота

Основні напрями науково-методичної роботи у 2008/2009 навчальному році визначилися діями за «Програмою підвищення якості навчального процесу».

Факультетами та Науково-методичним центром (НМЦ) університету були розроблені плани заходів із реалізації Програми на 2008/2009 навчальний рік. Проблеми реформування університетської освіти обговорювалися на засіданнях Ученої ради університету і Науково-методичної ради. У червні 2009 р. НМЦ було проведено щорічний моніторинг стану науково-методичної роботи на факультетах. Протягом року на засіданнях Ученої ради університету розглянуто звіти 4 факультетів про науково-методичне забезпечення навчального процесу, а на засіданнях ректорату – інформацію про роботу 14 кафедр.

Програма підвищення якості навчального процесу діє з 2002 року. При укладанні Програми було правильно визначено основну мету навчально-методичної роботи – забезпечення якості освіти та конкурентоспроможності випускників – і головні чинники якості навчального процесу. Робота за Програмою сприяла тому, що адаптація до вимог Болонського процесу відбувається без зламу форм і методів класичної університетської освіти.

З вересня 2008 р. за кредитно-модульною системою навчалися студенти 1–4 курсів усіх факультетів. З урахуванням досвіду роботи за цією системою оновлено навчальні плани та робочі програми, введено нові форми документації, запроваджено індивідуальні навчальні плани студентів, видано навчальну і методичну літературу відповідно до вимог модульної організації навчального процесу. Викладачі можуть отримати консультації в інформаційному центрі з питань Болонського процесу, що працює на базі Науково-методичного центру.

Подальшому вдосконаленню організації навчального процесу в університеті сприятиме ухвалене Вченою радою університету в червні 2009 р. і затверджене в липні 2009 р. наказом ректора «Положення про організацію навчального процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна». Положення обговорювалося на факультетах, засіданнях Науково-методичної ради, нараді деканів факультетів. Документ узагальнює досвід останніх п'яти років і регламентує організацію та контроль якості освітнього процесу з урахуванням вимог кредитно-модульної системи. Положення вводиться в дію з 1 вересня 2009 року.

На факультетах проводилася робота з оновлення та розміщення на веб-сайтах різноманітних інформаційних матеріалів для студентів і абітурієнтів, у тому числі інформаційних пакетів. Науково-методичним центром розроблено рекомендації щодо інформаційного наповнення веб-сайтів факультетів з питань організації навчального процесу. Але можливості веб-сайтів факультетів і кафедр використовуються не повною мірою. Аналіз змісту та дизайну веб-сайтів факультетів, проведений Центром зв'язків з громадськістю і пресою в 2008/2009 навчальному році, показав, що сайти лише 4 факультетів (біологічного, іноземних мов, історичного, психології) задовольняють вимогам. Необхідно посилити контроль за інформаційним навантаженням веб-сторінок структурних підрозділів щодо науково-методичної підтримки навчання студентів, особливо стосовно наявності та якості інформаційних пакетів.

З переходом до навчання студентів за індивідуальними планами зросла роль кураторів студентських академічних груп. Інститут кураторів відновлено в університеті в 2005/2006 навчальному році, коли наказом ректора було затверджено відповідне Положення, і діє на всіх факультетах. Виконується вимога щодо призначення кураторів з числа науково-педагогічних працівників. Серед кураторів чималий відсоток складають досвідчені викладачі, професори (між факультетами цей показник змінюється від 3% до 39%). У групах 5 курсу кураторами є завідувачі кафедр або їх заступники, у групах 4 курсу – викладачі кафедр, на яких спеціалізуються студенти. Основними напрямками роботи кураторів є інформування студентів про історію, структуру, діяльність університету, нормативні документи, що регламентують навчально-виховний процес, контроль за ходом і результатами навчання, сприяння студентському самоврядуванню на рівні групи, надання допомоги в організації культурно-просвітницьких заходів, взаємодія з батьками студентів. Найбільш ефективною робота кураторів є за умов щільної індивідуальної взаємодії куратора зі студентами, активом групи та батьками студентів. Позитивний вплив куратора на студентську групу відбувається тоді, коли він є людиною, чий авторитет стверджується не статусом контролера, а неформальним інтересом до студентського життя, життєвим досвідом, професіоналізмом. Саме куратор може стати для студентів інтелектуальним наставником, дбати про їх культурний розвиток та становлення як професіоналів і громадян.

Аналіз роботи кураторів свідчить про існування низки проблем, що потребують розв'язання. Недостатньо ефективною є система стимулювання кращих кураторів. Існують проблеми в міжособистісному спілкуванні та взаєморозумінні кураторів і студентів. Планування навчально-виховної роботи, відповідні рішення вчених рад, звіти кураторів часом зберігають риси формалізму. Формування індивідуальних навчальних траєкторій студентів, які навчаються за кредитно-модульною системою, вимагає підвищення рівня обізнаності кураторів про КМСОНП та поглиблення взаємодії зі студентами саме у навчальній роботі. Ці проблеми обговорювались на засіданні Ученої ради в жовтні 2008 р. Для їх вирішення розпочато видання матеріалів «На допомогу куратору» та проведення семінарів з проблем комунікацій викладач–студент і використання сучасних навчально-виховних технологій. Рішенням

Ученої ради університету передбачено, починаючи з 2009/2010 навчального року, щорічно проводити конкурс на кращу студентську групу, за результатами якого визначати і преміювати кращих кураторів. Положення про конкурс вже розроблено НМЦ і узгоджено з органами студентського самоврядування університету. Організація роботи кураторів, надання їм методичної допомоги потребує більшої уваги з боку факультетів і Науково-методичного центру.

Упровадження європейських принципів організації освітнього процесу вимагає більш широкого залучення до вирішення цих проблем студентського загалу. В університеті вже накопичено позитивний досвід. Представники студентського самоврядування беруть участь у роботі вчених рад університету і деяких факультетів. Важливою подією стало проведення в університеті 17 листопада 2008 року Дня студентського самоврядування. Цього дня працювали студентський ректор і декани, а підсумки Дня студентського самоврядування було розглянуто на спільному засіданні академічного та студентського ректоратів. На засіданні обговорювали різні аспекти студентського життя, у тому числі, роль студентства в організації освітнього процесу в університеті.

Таблиця 4.1

**Забезпеченість навчального процесу
підручниками та навчальними посібниками**

Факультет	Відсоток дисциплін, що забезпечені підручниками		
	повністю	частково	не забезпечені
Біологічний	96%	4%	0%
Геолого-географічний	76%	24%	0%
Екологічний	90%	10%	0%
Економічний	53%	44%	3%
Іноземних мов	100%	0%	0%
Історичний	85%	10%	5%
Комп'ютерних наук	91%	7%	2%
Медичний	100%	0%	0%
Механіко-математичний	80%	20%	0%
Міжнародних економічних віднос. та турист. бізнесу	98%	2%	0%
Психології	90%	10%	0%
Радіофізичний	92%	3%	5%
Соціологічний	85%	15%	0%
Фізико-енергетичний	90%	10%	0%
Фізико-технічний	87%	13%	0%
Фізичний	77%	23%	0%
Філологічний	91%	9%	0%
Філософський	73%	17%	10%
Хімічний	79%	20%	1%
Юридичний	100%	0%	0%
Центр міжнародної освіти	80%	20%	0%
По університету	83,3%	12,5%	1,2%

Таблиця 4.2

Видання підручників, навчальних посібників

Факультет	Вид навчальної та навчально-методичної літератури					
	Підручники і посібники з грифом МОН	З них підготовлено Видавництвом	Підручники і посібники без грифа МОН	З них підготовлено Видавництвом	Методичні матеріали	З них підготовлено Видавництвом
Біологічний	13	0	6	1	9	3
Геолого-географічний	0	0	2	1	14	4
Екологічний	7	4	2	1	4	0
Економічний	2	0	14	0	27	1
Іноземних мов	13	0	14	2	29	19
Історичний	2	0	3	0	2	2
Комп'ютерних наук	2	0	3	2	6	6
Медичний	1	0	1	1	22	1
Механіко-математичний	1	0	2	0	6	6
Міжнарод. економ. відносин та турист. бізнесу	7	1	14	0	17	0
Психології	0	0	6	1	7	5
Радіофізичний	1	1	1	1	8	4
Соціологічний	2	2	1	1	7	7
Фізико-енергетичний	0	0	0	0	4	3
Фізико-технічний	1	0	4	4	1	1
Фізичний	5	1	4	1	6	5
Філологічний	3	0	11	2	15	15
Філософський	9	0	12	1	8	8
Хімічний	2	1	1	0	5	5
Юридичний	3	0	8	0	24	24
Центр міжнарод. освіти	3	3	20	9	3	0
Каф. фіз. виховання	1	1	0	0	0	0
По університету	78	14	129	28	224	119

НМЦ і Центром зв'язків з громадськістю і пресою створено веб-сторінку на університетському сайті «Кращі студенти», де наведено фотографії та відомості про студентів – іменних стипендіатів, переможців всеукраїнських олімпіад та конкурсів наукових робіт. Кількість таких студентів зростає з кожним роком, і це яскравий доказ високого рівня університетської освіти.

Але, як свідчать результати останнього опитування «Викладання очима студента», самі студенти вважають недостатньою свою роль у формуванні змісту та організації навчання. Відповіли, що думка студентів не враховується: при формуванні навчальних планів – 51% опитаних; при складанні розкладу занять – 66%; при складанні заліків та іспитів – 59%; при формуванні

Таблиця 4.3

Наявність електронних навчальних ресурсів

Факультет	Типи електронних навчальних ресурсів		
	електронні версії навчально-методичних матеріалів	мультимедійні ілюстративні матеріали	інтерактивні електронні підручники
Біологічний	90	80	6
Геолого-географічний	75	45	2
Екологічний	48	8	0
Економічний	236	37	3
Іноземних мов	52	25	2
Історичний	47	17	4
Комп'ютерних наук	13	3	2
Медичний	73	70	0
Механіко-математичний	105	19	3
Міжнарод. економ. відно-син та турист. бізнесу	76	2	1
Психології	72	30	0
Радіофізичний	6	4	4
Соціологічний	123	12	0
Фізико-енергетичний	27	10	0
Фізико-технічний	34	10	0
Фізичний	258	16	11
Філологічний	32	12	0
Філософський	149	69	0
Хімічний	32	21	0
Юридичний	23	0	0
Центр міжнародної освіти	1	15	0
УСЬОГО	1572	505	38

індивідуальних навчальних планів – 36%. Висновок очевидний: необхідно більш активно залучати студентство до вирішення питань організації навчально-виховного процесу, забезпечити співпрацю адміністрації та органів студентського самоврядування – це вимога часу.

Позитивні зрушення спостерігаються в забезпеченні навчального процесу. На сьогодні навчально-методичними комплексами забезпечено майже всі загальні та вибіркові дисципліни. На основі нових університетського Положення про організацію навчального процесу та основних форм документів, що регламентують організацію і контроль якості навчального процесу на кафедрах, необхідно оновити навчально-методичні комплекси дисциплін, іншу документацію факультетів і кафедр. За даними факультетів, в університеті повністю забезпечено підручниками і навчальними посібниками 86,3 % дисциплін, частково – 12,5 % (табл. 4.1).

Відповідно до «Програми підвищення якості навчального процесу», в університеті приділяється велика увага виданню навчальної та навчально-методичної літератури. З метою вдосконалення видавничої діяльності у лютому

2008 року було реорганізовано Науково-методичний центр і створено Видавництво університету.

Видавництвом підготовлено до друку та видано у серії «Підручник (навчальний посібник) Харківського національного університету імені В.Н.Каразіна» 42 підручники і навчальні посібники, у серії «Методична література» – 119 видань, підготовлено та подано до МОН України для отримання грифів 14 навчальних видань. Усього видано 207 підручників і навчальних посібників (78 з яких з грифом МОН України), 224 найменування методичних матеріалів (табл. 4.2). За видання підручників і навчальних посібників університет відзначений дипломом Міжнародної виставки «Освіта та кар'єра – 2008» (Київ, листопад 2008 р.) та дипломом лауреата XI Міжнародного фестивалю «Світ книги» в номінації «Видавництво року» (Харків, квітень 2009 р.).

Створення Видавництва дозволяє розв'язати актуальну проблему розвитку власної поліграфічної бази для видання навчальної, методичної, наукової, іміджевої та іншої друкованої продукції. Восени 2008 р. для дільниці оперативного друку вже придбано необхідне обладнання. У той же час, створення Видавництва та наявність власної поліграфічної бази вимагають підвищити відповідальність за планування, підготовку та видання літератури як Видавництва, так і факультетів. На засіданні Вченої ради університету в листопаді 2008 р. прийнято рішення про розробку програми роботи Видавництва та розвитку видавничої діяльності в університеті на 2009–2012 рр. Програма передбачає заходи з удосконалення планування видавничої діяльності, підвищення якості редакційної підготовки рукописів та забезпечення високого поліграфічного рівня видань університету, розвитку матеріально-технічної бази, організації роботи з розповсюдження друкованої продукції тощо.

Широко використовуються в навчальному процесі електронні навчальні матеріали, у першу чергу електронні версії підручників і навчальних посібників (табл. 4.3). Найбільша кількість електронних навчальних матеріалів на фізичному, соціологічному та економічному факультетах. Поповнення бази відчули і студенти, які все частіше користуються електронними матеріалами та комп'ютерними програмами контролю знань, що підтверджується даними опитування «Викладання очима студента». Наприклад, про використання комп'ютерних програм контролю знань на факультетах медичному і комп'ютерних наук сповістили 32% студентів, на геолого-географічному – 23%. Аналізуючи звіти факультетів і результати опитування студентів, можна зробити висновок, що для розширення використання комп'ютерних технологій необхідно збільшити кількість комп'ютерів, підключених до мережі Інтернет, звернути увагу на формування у студентів навичок роботи в Інтернеті, дотримуватися єдиних вимог до інформаційного наповнення веб-сайтів факультетів щодо питань організації навчального процесу.

З метою стимулювання науково-методичної роботи в грудні 2008 р. проведено ІХ виставку-конкурс навчальної літератури. За результатами виставки-конкурсу за напрямом «Навчальна література для вищої школи» дипломом І ступеня відзначено Шеремет І. І., Култаєву М. Д., Навроцького О. І. за навчальний посібник «Європейська теоретична соціологія ХХ–ХХІ

Рівень викладання за оцінками студентів

Факультети	Оцінка за п'ятибальною шкалою						
	Лютий 2003 р.	Лютий 2004 р.	Лютий 2005 р.	Лютий 2006 р.	Лютий 2007 р.	Лютий 2008 р.	Лютий 2009 р.
Біологічний	3,8	4,2	4,3	4,2	4,1	4,3	4,4
Геолого-географічний	3,9	3,7	4,2	3,9	4,1	4,1	4,4
Екологічний						4,4	4,3
Економічний	3,9	4,1	4,1	4,0	4,0	4,3	4,2
Іноземних мов	3,9	4,1	4,3	4,1	4,1	4,5	4,3
Історичний	4,3	4,4	4,2	4,4	4,3	4,2	4,3
Комп'ютерних наук	4,0	4,4	3,9	4,0	3,8	-	4,1
МЄВ та туристичного бізнесу					4,2	4,4	4,2
Медичний	4,3	4,2	4,0	-	4,3	4,4	4,2
Механіко-математичний	4,2	4,1	4,2	4,1	4,2	4,1	4,2
Психології	4,2	4,3	4,3	4,2	4,3	4,2	4,2
Радіофізичний	4,0	4,1	4,4	4,3	4,1	4,1	4,3
Соціологічний	4,2	4,2	4,4	4,3	4,3	4,3	4,2
Фізико-технічний	4,2	4,1	4,3	4,1	4,2	4,3	4,3
Фізичний	4,3	4,2	4,3	4,4	4,0	4,3	4,2
Філологічний	4,1	4,2	4,3	4,2	4,3	4,3	4,3
Філософський	4,2	4,2	4,2	4,4	4,4	4,2	4,3
Хімічний	3,9	3,8	4,2	4,3	4,1	4,2	4,2
Юридичний			4,0	4,0	4,3	4,2	4,5
У цілому по університету	4,1	4,1	4,2	4,2	4,2	4,3	4,3

століття», дипломом II ступеня – Прохорова Е. Д. за навчальний посібник «Твердотіла електроніка», дипломом III ступеня – колектив авторів під керівництвом професора Танцюри В. І. за навчальний посібник «Політична історія», дипломом III ступеня – Сороку Л. С. за навчальний посібник «Основи теорії інформації та кодування». За напрямом «Навчальна література для загальноосвітньої школи» відзначено дипломом I ступеня Сотникову С. І. за підручник і навчальний комплекс з німецької мови для 7 класу загальноосвітніх навчальних закладів, дипломом II ступеня – Д'ячкова С. В., Літовченко С. Д. за підручник і навчальний комплекс із всесвітньої історії для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів; дипломом III ступеня – Тагліну О. В. за підручник для 8 класу загальноосвітніх навчальних закладів «Основи здоров'я».

У листопаді 2008 р. проведено конкурс кафедр на краще науково-методичне забезпечення навчального процесу. Переможцями конкурсу стали:

Таблиця 4.5

Оцінка складових діяльності викладачів (по університету в цілому)

	Лютий 2003 р.	Лютий 2004 р.	Лютий 2005 р.	Лютий 2006 р.	Лютий 2007 р.	Лютий 2008 р.	Лютий 2009 р.
Уміння підтримувати контакт	3,9	4,0	4,1	4,0	4,0	4,1	4,1
Доступність викладення матеріалу	4,1	4,1	4,2	4,1	4,1	4,2	4,2
Логічна послідовність, аргументованість	4,1	4,2	4,2	4,2	4,2	4,3	4,2
Вільне володіння матеріалом	4,5	4,5	4,6	4,5	4,5	4,6	4,5
Уміння викликати інтерес до предмета	3,7	3,7	3,8	3,8	3,8	4,0	3,9
Використання нової наукової інформації	3,5	3,6	3,7	3,7	3,8	3,9	3,9
Уміння зняти напруженість і втомленість	3,4	3,6	3,6	3,6	3,6	3,7	3,7
Уміння підтримувати дисципліну	3,9	4,0	4,0	4,0	4,0	4,1	4,1
Прийнятний темп викладення	4,0	4,1	4,2	4,1	4,1	4,2	4,2
Принциповість, вимогливість	4,1	4,2	4,2	4,2	4,2	4,3	4,2
Захопленість своїм предметом	4,4	4,4	4,4	4,4	4,4	4,5	4,5
Поважливе, доброзичливе ставлення	4,2	4,3	4,3	4,2	4,2	4,4	4,3
Висока загальна культура, ерудиція	4,2	4,3	4,4	4,4	4,4	4,5	4,4
Об'єктивність в оцінці знань	4,0	4,1	4,2	4,1	4,1	4,2	4,2
Культура мови	4,4	4,4	4,5	4,4	4,4	4,5	4,5
Почуття гумору	3,9	3,9	4,0	4,0	4,0	4,1	4,1
Якість викладання в цілому	4,1	4,1	4,2	4,2	4,2	4,3	4,3

за напрямом «Забезпечення навчального процесу навчально-методичними комплексами» – кафедра мовної підготовки ЦМО;

за напрямом «Упровадження комп'ютерних навчальних технологій» – кафедра прикладної психології;

за напрямом «Розробка інноваційних навчальних технологій» – кафедра загальної фізики.

Важливим чинником якості освітнього процесу є педагогічна майстерність викладача, його вміння використовувати різноманітні сучасні методи навчання. Для вдосконалення педагогічної майстерності викладання та впровадження сучасних

Таблиця 4.6

Технічні засоби навчання

Факультет	Мульті-медіа	Теле- та відео	Аудиторії з ТЗН
Біологічний	5	4	3
Геолого-географічний	9	6	7
Екологічний	2	0	1
Економічний	2	2	3
Іноземних мов	1	23	17
Історичний	2	8	1
Комп'ютерних наук	2	0	0
Медичний	2	7	2
Механіко-математичний	2	0	1
Міжнарод. економ. від-носин та турист. бізнесу	3	2	2
Психології	3	2	4
Радіофізичний	3	3	2
Соціологічний	2	3	4
Фізико-енергетичний	0	0	2
Фізико-технічний	2	2	2
Фізичний	7	7	1
Філологічний	2	4	3
Філософський	0	0	0
Хімічний	4	0	1
Юридичний	1	2	1
Центр міжнародної освіти	1	1	2
По факультетах	55	76	59
Відділ ТЗН	2	4	2
По університету	57	80	61

методів навчання велика увага надавалась організації та проведенню методичних конференцій і семінарів, майстер-класів, показових і відкритих занять тощо.

Проведено 11 конференцій міжнародного та всеукраїнського рівнів, зокрема XVII Міжнародний науково-методичний семінар «Нове у змісті, технологіях і методиках навчального процесу та дослідженнях з географії і картографії» (вересень 2008 р.), XII Міжнародну науково-практичну конференцію «Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування: освіта – наука – виробництво – 2008» (жовтень 2008 р.), Міжнародну науково-методичну конференцію «Хімічна освіта: виклики та перспективи XXI ст.» (жовтень 2008 р.), XIV Всеукраїнський науково-методичний семінар «Методичні та психолого-педагогічні проблеми викладання іноземних мов на сучасному етапі» (листопад 2008 р.), XIII Міжнародну науково-методичну конференцію «Викладання мов у вищих навчальних закладах на сучасному етапі» (червень 2008 р.). Методичні семінари та майстер-класи найкраще організовані на факультетах психології, іноземних мов, соціологічному, біологічному, екологічному, економічному та філологічному. На факультетських і кафедральних методичних семінарах обговорювалося питан-

ня адаптації університетської освіти до вимог Болонського процесу, сучасні форми контролю знань студентів, системи оцінювання навчальних досягнень студентів тощо. Історичний факультет продовжує видавати «Методичний вісник», в якому узагальнюється досвід викладачів із відповідних питань. Значна увага приділялася організації відкритих занять, графік їх проведення було розміщено на сайтах факультетів. Загалом по університету проведено понад 700 відкритих занять. НМЦ і факультетом психології проведено семінари для молодих викладачів та кураторів: «Психолого-педагогічні проблеми світової системи освіти» (листопад 2008 р.), «Проблеми іміджу педагога» (грудень 2008 р.), «Використання психологічних підходів для закріплення знань студентів (види контролю, принципи створення тестових завдань тощо)» (березень 2009 р.), «Раціональна організація навчально-пізнавальної діяльності студентів: погляд психолога» (травень 2009 р.). Результат цієї роботи – підвищення якості викладання, розширення спектра використання сучасних освітніх технологій, що підтвердили дані моніторингу й опитування студентів. Високу оцінку інноваційні освітні розробки фахівців університету отримали на виставці-презентації «Освіта України. Інноваційні технології навчання» (м. Київ, жовтень 2008 р.).

У той же час, існує необхідність подальшого поширення позитивного педагогічного досвіду та вдосконалення системи підвищення педагогічної майстерності викладачів. З цією метою в 2009/2010 навчальному році планується продовжити проведення університетських семінарів для молодих викладачів та кураторів з проблем методики викладання, комунікацій викладач–студент, використання сучасних навчальних технологій та видання методичних матеріалів на допомогу молодим викладачам, проводити на факультетах майстер-класи з провідними викладачами, розробити вимоги до організації та проведення навчальних занять і критерії оцінки їх якості. За новим Положенням про організацію навчального процесу зростає роль методичних комісій факультетів у підвищенні якості навчальних занять і педагогічної майстерності викладачів.

Важливою складовою моніторингу якості навчального процесу є опитування «Викладання очима студента». У лютому 2009 року соціологічним факультетом і Науково-методичним центром проведено тринадцятий етап опитування за оновленими питаннями. Студенти досить високо оцінюють якість викладання – середня оцінка 4,3 за п'ятибальною шкалою (табл. 4.4, 4.5). Потрібно відзначити факультети юридичний, біологічний, геолого-географічний, які отримали найвищі оцінки. Жоден факультет не отримав оцінки нижче 4,1.

Велика увага приділялася вдосконаленню організації контролю знань студентів. Підсумковий семестровий контроль та ректорські контрольні роботи проводяться за університетськими Положеннями, оновленими відповідно до вимог кредитно-модульної системи та досвіду її впровадження, а з першого вересня 2009 р. – за Положенням про організацію навчального процесу.

В університеті поширюється використання модульно-рейтингової системи. Згідно з даними опитування студентів, зростає частота використання тестових завдань (по університету з 15% до 32%) та рейтингової системи (по універ-

ситету з 13% до 52%). Наприклад, на історичному факультеті про використання рейтингової системи при першому опитуванні сповістило 10 % студентів, тепер – 75 %, іноземних мов – відповідно 10 % і 56 %, хімічному – 13 % і 69 %. Результати опитування на екологічному факультеті свідчать про високий рівень використання модульно-рейтингової системи (56% відповідей) і тестових завдань (76% відповідей).

З метою вдосконалення контролю якості навчальних досягнень студентів у лютому–березні 2009 року було проведено вибірковий контроль залишкових знань за екзаменаційними білетами зимової сесії. У ході перевірки було виявлено певні недоліки у підготовці екзаменаційних матеріалів, розмитість критеріїв оцінювання. Підсумки контролю розглядалися на засіданнях ректорату, методичних комісій і кафедр, було видано відповідний наказ, яким передбачено систематично, починаючи з 2009/2010 навчального року, проводити в університеті післяекзаменаційний зріз знань студентів.

Упровадження інноваційних освітніх технологій потребує сучасного технічного оснащення. Стан парку технічних засобів навчання характеризують дані табл. 4.6. Співробітниками відділу ТЗН відремонтовано 27 одиниць техніки, виконано замовлень на використання устаткування для звукопосилення – 790 год., відеоапаратури – 664 год., мультимедійного комплексу – 987 год., встановлено дошки в 14 аудиторіях, виконано 587 замовлень на виготовлення фотографій, оформлено та проведено 12 виставок. Але проблема зміцнення сучасної технічної бази освітнього процесу в університеті залишається актуальною. Майже всі факультети виділяють як першочергове питання використання сучасних технічних засобів і оснащення ними аудиторій.

Серйозною проблемою залишається розвиток системи оцінки якості освіти. За останні роки в університеті сформовано систему внутрішнього моніторингу, що складається із щорічних опитувань «Викладання очима студента» та конкурсів на краще науково-методичне забезпечення кафедр, навчальної літератури, на премію імені В. Н. Каразіна; моніторингу якості навчального процесу; визначення показників діяльності факультетів. У червні–липні 2009 р. проведено четверте визначення рейтингу кафедр. Ця система потребує подальшого вдосконалення. За рішенням Ученої ради університету в 2009/2010 навчальному році планується запровадити визначення рейтингів науково-педагогічних працівників за підсумками роботи протягом навчального року.

У 2010 році завершується дія університетської Програми підвищення якості навчального процесу. Одним з головних завдань науково-методичної роботи в 2009/2010 навчальному році є аналіз її реалізації та підготовка проекту нової Програми.

4.2. Комп'ютеризація навчального процесу

У 2008/2009 навчальному році відкрито новий комп'ютерний клас на філологічному факультеті, проведено паспортизацію класів факультету комп'ютерних наук і Центру комп'ютерних технологій. Загалом по університету в освітньому процесі задіяно 37 комп'ютерних класів, з них 6 класів ЦКТ і 31

клас факультетів. Комп'ютерний парк університету складає 1695 персональних комп'ютерів. Класи ЦКТ використовують 7 факультетів: механіко-математичний, радіофізичний, фізичний, хімічний, геолого-географічний, біологічний, філологічний, Центр міжнародної освіти та Центр довузівської освіти. У поточному році запланована модернізація класу в ауд. 3-26. Проблемою залишається комп'ютеризація навчального процесу в північному корпусі, для її вирішення необхідно, відповідно до плану розвитку інформаційних технологій в університеті, відкрити загальноуніверситетський клас в північному корпусі.

Для користувачів комп'ютерних класів ЦКТ з 1 вересня 2009 року починає діяти програма Microsoft Academic Alliance терміном на один рік. Після розгортання на одному із серверів системи обліку, для цієї категорії користувачів, одночасно із встановленням потрібного програмного забезпечення в комп'ютерних класах стає доступний комплект підписки (в електронному варіанті) для розробників програмного забезпечення MSDN Academic Alliance.

Центром комп'ютерних технологій проведено велику роботу з інформаційного забезпечення приймальної комісії, особливо це стосується функціонування системи «Конкурс».

Центром підготовлено та передано до експлуатації систему „Студентський сектор”, що дозволяє простежити динаміку змін особової справи студента протягом усього терміну навчання в університеті; з урахуванням вимог кредитно-модульної системи оновлено програму „Деканат”; проводиться робота щодо створення програми з розробки та аналізу навчальних планів і навантаження факультетів і кафедр; підготовлено реліз програми „Навчальний відділ”.

Продовжено розширення корпоративної мережі університету та надання додаткових послуг з доступу до мережі Інтернет. Зроблено попередні кроки для обладнання місць вільного доступу мобільних абонентів до Інтернету за технологією Wi-Fi, надана технічна підтримка новим проектам ЦНБ, забезпечено роботу комп'ютерних мереж факультету міжнародних економічних відносин і туристичного бізнесу та Інституту Конфуція.

4.3. Навчально-виробнича практика

Кафедри університету проводили роботу з удосконалення практичної підготовки студентів, використовуючи багаторічні домовленості з промисловими підприємствами, НДІ та установами Харкова й інших міст України. У 2008/2009 навчальному році університет уклав 1856 договорів на проведення практики (у 2007/2008 навчальному році – 1988 договорів). Завдяки цьому здійснюється розподіл студентів на виробничу практику поза межами університету. 82,0 % студентів-практикантів пройшли практику на виробництві та у філіях кафедр (табл. 4.7). Стаціонарні бази практик використовуються трьома факультетами університету: біологічним, геолого-географічним та радіофізичним, за минулий рік значно поліпшився матеріальний стан баз практик цих факультетів.

На засіданнях кафедр і вчених рад факультетів обговорювалися питання підготовки до проведення практики та її методичного забезпечення, аналізу-

Таблиця 4.7

Місце проходження виробничої практики студентів

Факультети	Роки	Курс	К-ть студентів	Пройшли практику			
				На виробництві, %	У філіях кафедр, %	На кафедрах ХНУ, %	На опікуваних місцях, %
Біологічний	2008	IV	69	91,0	-	8,0	-
	2009	IV	86	92,0	-	8,0	-
Геолого-географічний	2008	III, V	143	100,0	-	-	-
	2009	III, V	137	100,0	-	-	-
Економічний	2008	V	221	98,0	-	2,0	-
	2009	V	239	90,0	-	10,0	-
Екологічний	2007	III, V	48	100,0	-	-	-
	2008	III, V	47	100,0	-	-	-
МЕВ та тур. бізнесу	2008	V	53	100,0	-	-	-
	2009	V	67	100,0	-	-	-
Іноземних мов	2008	V	139	23,0	-	77,0	16,0
	2009	V	157	42,0	-	58	-
Історичний	2008	V	59	100,0	-	-	-
	2009	V	65	100,0	-	-	-
Комп'ютерних наук	2008	V	27	-	-	100,0	-
	2009	V	33	-	-	100,0	-
Механіко-математичний	2008	V	93	29,0	-	71,0	-
	2009	V	101	2,0	-	98,0	-
Медичний	2008	V	50	100,0	-	-	-
	2009	V	49	100,0	-	-	-
Психології	2008	V	73	8,0	-	92,0	-
	2009	V	75	6,0	-	94,0	-
Радіофізичний	2008	V	81	78,0	-	21,0	-
	2009	V	86	87,0	-	13,0	-
Соціологічний	2008	V	83	-	-	100,0	-
	2009	V	81	-	-	100,0	-
Фізико-енергетичний	2008	V	3	100,0	-	-	-
	2009	V	6	100,0	-	-	-
Фізико-технічний	2008	V	38	62,0	31,0	7,0	-
	2009	V	46	71,0	29,0	-	-
Фізичний	2008	V	82	76,0	-	24,0	-
	2009	V	61	68,0	-	32,0	-
Філологічний	2008	V	149	91,0	-	9,0	-
	2009	V	145	89,0	-	11,0	-
Філософський	2008	IV	48	57,0	-	43,0	-
	2009	IV	42	71,0	-	29,0	-
Хімічний	2008	V	49	100,0	-	-	-
	2009	V	53	100,0	-	-	-
Юридичний	2008	IV	99	100,0	-	-	-
	2009	IV	82	100,0	-	-	-
Усього	2008		1607	80,0	-	20,0	3,0
	2009		1658	82,0	-	18,0	-

Таблиця 4.8

Успішність проходження виробничої практики студентів

Факультети	Роки	Курс	Кількість студентів	Одержали оцінки				
				«Відмінно», %	«Добре», %	«Відмінно» та «Добре», %	«Задовільно», %	«Незадовільно», %
Біологічний	2008	IV	69	59,0	41,0	100,0	-	-
	2009	IV	86	51,0	45,0	96,0	4,0	-
Геолого-географічний	2008	III,IV	143	59,0	41,0	97,0	2,0	-
	2009	III,IV	137	49,0	45,0	94,0	6,0	-
Економічний	2008	V	221	84,0	16,0	100,0	-	-
	2009	V	239	80,0	20,0	100,0	-	-
Екологічний	2008	III,V	48	92,0	8,0	100,0	-	-
	2009	III,V	47	90,0	10,0	100,0	-	-
МЕВ та тур. бізнесу	2008	V	53	92,0	8,0	100,0	-	-
	2009	V	67	83,0	17,0	100,0	-	-
Іноземних мов	2008	V	139	76,0	22,0	98,0	2,0	-
	209	V	157	72,0	28,0	100,0	-	-
Історичний	2008	V	59	77,0	23,0	100,0	-	-
	2009	V	65	79,0	21,0	100,0	-	-
Комп'ютерних наук	2008	V	27	100,0	-	100,0	-	-
	2009	V	33	100,0	-	100,0	-	-
Механіко-математичний	2008	V	93	50,0	46,0	96,0	4,0	-
	2009	V	101	50,0	47,0	97,0	3,0	-
Медичний	2008	V	50	90,0	10,0	100,0	-	-
	2009	V	49	88,0	12,0	100,0	-	-
Психології	2008	V	73	84,0	16,0	100,0	-	-
	2009	V	75	82,0	18,0	100,0	-	-
Радіофізичний	2008	V	81	67,0	29,0	96,0	4,0	-
	2009	V	86	66,0	31,0	97,0	3,0	-
Соціологічний	2008	V	83	73,0	27,0	100,0	-	-
	209	V	81	74,0	26,0	100,0	-	-
Фізико-енергетичний	2008	V	3	100,0	-	100,0	-	-
	2009	V	6	100,0	-	100,0	-	-
Фізико-технічний	2008	V	38	73,0	27,0	100,0	-	-
	2009	V	46	74,0	26,0	100,0	-	-
Фізичний	2008	V	82	66,0	28,0	94,0	6,0	-
	209	V	61	58,0	39,0	97,0	3,0	-
Філологічний	2008	V	149	61,0	36,0	97,0	3,0	-
	2009	V	145	59,0	40,0	99,0	1,0	-
Філософський	2008	IV	48	85,0	15,0	100,0	-	-
	209	IV	42	86,0	14,0	100,0	-	-
Хімічний	2008	V	49	92,0	8,0	100,0	-	-
	2009	V	53	91,0	9,0	100,0	-	-
Юридичний	2008	IV	90	97,0	3,0	100,0	-	-
	2009	IV	82	93,0	7,0	100,0	-	-
Усього	2008		1607	81,0	19,0	99,0	1,0	-
	2009		1658	76,0	23,0	99,0	1,0	-

Таблиця 4.9

Керівництво виробничою практикою студентів

Факультети	Роки	Курс	Кількість студентів	Керували практикою				
				Усього	Проф., докт., %	Доц., канд., %	Проф., доц. разом, %	Інших, %
Біологічний	2008	IV	69	29	17,0	63,0	80,0	20,0
	2009	IV	86	30	15,0	85,0	90,0	10,0
Геолого-географічний	2008	III, V	143	24	27,0	65,0	92,0	8,0
	2009	III, V	137	23	26,0	66,0	92,0	8,0
Економічний	2008	V	221	26	9,0	81,0	90,0	10,0
	2009	V	239	26	13,0	80,0	93,0	7,0
Екологічний	2008	III, V	48	2	-	100,0	100,0	-
	2009	III, V	47	2	-	100,0	100,0	-
МЕВ та тур. бізнесу	2008	V	53	4	-	100,0	100,0	-
	2009	V	67	5	-	100,0	100,0	-
Іноземних мов	2008	V	139	38	10,0	62,0	72,0	28,0
	2009	V	157	39	24,0	69,0	93,0	7,0
Історичний	2008	V	59	7	14,0	86,0	100,0	-
	2009	V	65	7	15,0	85,0	100,0	-
Комп'ютерних наук	2008	V	27	4	66,0	34,0	100,0	-
	2009	V	33	4	75,0	25,0	100,0	-
Механіко-математичний	2008	V	93	10	20,0	80,0	100,0	-
	2009	V	101	10	20,0	80,0	100,0	-
Медичний	2008	V	50	6	24,0	60,0	84,0	16,0
	2009	V	49	6	24,0	60,0	84,0	16,0
Психології	2008	V	73	17	47,0	53,0	100,0	-
	2009	V	75	16	44,0	56,0	100,0	-
Радіофізичний	2008	V	81	41	65,0	35,0	100,0	-
	2009	V	86	41	64,0	36,0	100,0	-
Соціологічний	2008	V	83	7	-	100,0	100,0	-
	2009	V	81	6	-	100,0	100,0	-
Фізико-енергетичний	2008	V	3	1	100,0	-	100,0	-
	2009	V	6	1	100,0	-	100,0	-
Фізико-технічний	2008	V	38	18	61,0	39,0	100,0	-
	2009	V	46	16	69,0	31,0	100,0	-
Фізичний	2008	V	82	19	27,0	73,0	100,0	-
	2009	V	61	17	24,0	76,0	100,0	-
Філологічний	2008	V	149	27	31,0	66,0	97,0	3,0
	2009	V	145	26	41,0	56,0	97,0	3,0
Філософський	2008	IV	48	15	26,0	74,0	100,0	-
	2009	V	42	14	36,0	64,0	100,0	-
Хімічний	2008	V	49	4	50,0	50,0	100,0	-
	2009	V	53	4	50,0	50,0	100,0	-
Юридичний	2008	IV	99	2	-	100,0	100,0	-
	2009	IV	82	4	-	100,0	100,0	-
Усього	2008		1607	299	47,0	51,0	98,0	2,0
	2009		1658	297	41,0	57,0	98,0	2,0

валися результати проходження практики студентами, перероблені програми усіх видів практик.

Студенти-практиканти отримали позитивні відгуки про рівень їхньої теоретичної та методичної підготовки. Усього по університету одержали відмінні та добрі оцінки за практику 99 % студентів (табл. 4.8).

Факультети забезпечили високий науковий і методичний рівень керівництва студентами під час проведення практики. Так, 98 % керівників практик мали вчені ступені та звання (табл. 4.9).

Практика проводилась організовано, без порушень та нещасних випадків, чому сприяв ретельний контроль з боку відділу охорони праці.

V

ОРГАНІЗАЦІЯ ДОВУЗІВСЬКОЇ ОСВІТИ

Організацію довузівської освіти зосереджено в Центрі довузівської освіти, який об'єднує підготовчі курси, школу дистанційного навчання і Малий каразинський університет. Організаційну та навчальну роботу в Центрі забезпечують 8 штатних співробітників та 86 доцентів, викладачів, аспірантів та співробітників університету.

Основними завданнями цього підрозділу є:

- активне співробітництво з середніми навчальними закладами Харкова й області та інших міст України з метою пропаганди фундаментальної університетської освіти;
- підготовка учнів за всіма предметами незалежного оцінювання якості освіти та вступних випробувань;
- залучення молоді до вступу в університет;
- співпраця з факультетськими комісіями, сприяння новому набору;
- профорієнтаційна робота серед школярів, участь в організації масових заходів для учнівської молоді;
- пошук та підтримка обдарованих дітей, сприяння їх подальшій освіті;
- надання інформаційних послуг щодо факультетів і спеціальностей та умов прийому до університету.

Підготовка до вступу в університет

Підготовка до вступу в університет учнів навчальних закладів Харкова та Харківської області здійснюється за предметами незалежного оцінювання якості освіти та вступних випробувань на підготовчих курсах (вечірня та недільна форми навчання), на яких у 2008/2009 навчальному році за десятьма предметами навчалися біля 1000 слухачів.

Профорієнтацію та довузівську підготовку випускників навчальних закладів віддалених районів Харківської області та інших регіонів України здійснює школа дистанційного навчання на підставі 24 договорів про співробітництво, укладених між університетом та навчальними закладами Харківської, Дніпропетровської, Донецької, Запорізької, Кіровоградської, Полтавської, Сумської, Луганської областей та АР Крим. Протягом навчального року двічі було проведено установчі семінари для організаторів довузівської підготовки в представництвах Центру довузівської освіти, на яких були розглянуті питання про оптимізацію навчального процесу в сучасних умовах. З метою залучення учнів, які цікавляться фізикою, до навчання на факультетах фізичного напрямку

викладачі школи дистанційного навчання взяли участь у семінарах викладачів фізики, що проводилися Харківським обласним науково-методичним інститутом безперервної освіти на базі лабораторії методики викладання фізики фізичного факультету університету.

Протягом навчального року в представництвах школи в профільних класах, а також на заочних підготовчих курсах навчалися біля 500 учнів. Під час шкільних канікул для учнів дистанційної та заочної форм навчання проведено дві сесії: відбулися лекції, практичні заняття за тестовими технологіями, індивідуальні консультації. Учні взяли участь у Днях відкритих дверей, університетських олімпіадах на окремих факультетах. Для учнів дистанційної та заочної форм навчання протягом навчального року проведено 12 екскурсій до музеїв університету, Центральної наукової бібліотеки, астрономічної обсерваторії, для них організовано зустрічі з деканами факультетів фізико-математичного напрямку; в цих заходах взяли участь понад 300 учнів.

354 учні дистанційної та заочної форм підготовки взяли участь в університетських профорієнтаційних олімпіадах, 132 з них стали переможцями.

Малий каразінський університет

Малий каразінський університет надав змогу понад 700 дітям віком від 5 до 16 років протягом навчального року навчатися за напрямами: програмування та інформатика, математика, англійська мова, фізика (теоретична та експериментальна), хімія, біологія, психологія, літературна творчість, підготовка до школи. Для обдарованих дітей організовано спеціальні групи підготовки до олімпіад і конкурсів різного рівня. У 2008/2009 навчальному році працювали 72 групи.

Спільно з механіко-математичним факультетом у Малому каразінському університеті третій рік працює Заочна математична школа для учнів 7-10 класів сільських шкіл Харківської області. Щомісяця 90 учнів одержували завдання з методичними вказівками. Перевірені завдання та рекомендації щодо їх виконання поверталися учням. Протягом навчального року двічі під час канікул в університеті проведено навчальні дні, під час яких відбулися лекції та практичні заняття.

Учні Малого каразінського університету успішно взяли участь в учнівських наукових змаганнях. У III (обласному) етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад у 2009 р. взяли участь чотири команди Малого каразінського університету (математика, фізика, хімія, біологія), з 29 членів цих команд 26 стали переможцями. Команда Малого університету з математики посіла II місце, а команда з фізики – I місце серед команд всіх районів та міст Харківської області. Загалом серед переможців III етапу 92 є учнями Малого університету. 19 учнів Малого каразінського університету перемогли на IV етапі Всеукраїнських олімпіад, а двоє випускників – Анастасія Лисакевич та Артем Комісаров – стали учасниками учнівських міжнародних олімпіад 2009 р.

Успішно виступили учні Малого каразінського університету в інших змаганнях: у Московській відкритій олімпіаді МДУ імені М.В. Ломоносова (11 переможців); у відкритій фізико-математичній олімпіаді Рішельєвського ліцею в Одесі; у Всеукраїнській Інтернет-олімпіаді в Одесі (6 призових місць);

в Київському міжнародному математичному фестивалі (9 переможців); в університетському фізико-математичному святі «Наукові старті»; Хіміко-біологічному турнірі ім. І. І. Мечникова. Зросла кількість учнів, які беруть участь у Всеукраїнському конкурсі-захисті науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН України.

16 травня 2009 року проведено VIII підсумкову наукову конференцію Малою караїнського університету, присвячену Дням науки в Харкові. До конференції 98 учнів представили наукові доповіді та 8 учнів – літературні твори. Науковими керівниками учнів були понад 20 викладачів, аспірантів та студентів університету. До конференції видано тези доповідей, учасників нагороджено грамотами та пам'ятними сувенірами, а їхні викладачі одержали подяки від ректора університету.

Робота з обдарованими дітьми

Крім організації навчальної роботи в підрозділах, Центром проводиться робота з пошуку обдарованих дітей та сприяння їх подальшому розвитку і навчанню. На початку навчального року 14 вересня 2008 р. спільно з фізико-математичними факультетами університету та фізико-математичним лицеем №27 для учнів 5-8 класів в університеті проведено фізико-математичне свято «Наукові старті», в якому взяли участь понад 700 школярів. Під час свята відбулися лекції та особисті олімпіади, переможців змагань запрошено до навчання в Малому караїнському університеті на пільгових умовах. Біологічним та хімічним факультетами 12 березня 2009 р. проведено Хіміко-біологічний турнір імені І. І. Мечникова, в якому взяли участь 134 учні 9-11 класів. 17 травня 2009 р. вдруге проведено математичне свято, в якому взяли участь біля 100 учнів 4 класів.

Низка факультетів продовжила систематичну гурткову роботу зі школярами: на фізико-технічному, фізико-енергетичному факультетах працюють школи Юних фізиків, на факультеті комп'ютерних наук – гурток з інформатики, на фізичному – фізичний лекторій, на факультеті психології – клуб Юний психолог, на екологічному – школа Юний еколог, за участю геолого-географічного та історичного факультетів на базі Обласної станції юних туристів працюють школи Юних географів та Юних істориків, працює Малий філософський факультет.

Університет постійно бере участь в організації та проведенні III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з базових дисциплін по Харківській області. З 17 січня по 7 лютого 2009 р. в університеті відбулися олімпіади з математики, фізики, хімії, історії, географії, економіки, в яких взяли участь понад 1700 учнів. В організації та проведенні цих олімпіад взяли участь: механіко-математичний, фізико-технічний, хімічний, геолого-географічний, історичний, економічний факультети та Центр довузівської освіти. В комісіях із розробки завдань працювали 12 співробітників університету, в журі – 59 осіб, у складі експертних комісій – 9 осіб. Керівництво та провідні викладачі факультетів провели методичні семінари, лекції для вчителів, обговорили подальше співробітництво університету з освітянами. В цих заходах взяли участь біля 300 вчителів навчальних закладів усіх 42 районів та міст Харківської області.

Для формування команд Харківської області для участі в IV етапі Всеукраїнських учнівських олімпіад в університеті було проведено відбірково-тренувальні збори з 6 предметів. У травні 2009 р. було проведено тренувальні збори команди України на 41 Міжнародну олімпіаду з хімії.

Співпраця з Малою академією наук України

Харківське територіальне відділення МАН України, президентом якого є ректор університету, забезпечує підтримку обдарованої учнівської молоді, залучення її до наукових досліджень, експериментальної та винахідницької роботи в різних галузях науки та техніки, сприяє роботі учнів у секціях, школах, участі в наукових читаннях, турнірах, науково-практичних конференціях тощо.

З 23 січня по 8 лютого 2009 р. в університеті проходив II етап Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Харківського територіального відділення МАН. До журі конкурсу-захисту за всіма відділеннями поступило 965 науково-дослідницьких робіт від учнів всіх районів та міст Харківської області.

Майже 60 викладачів та науковців університету здійснювали наукове керівництво учнями-МАНівцями.

В проведенні контрольних робіт та захистах науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН в 15 відділеннях та секціях МАН взяли участь понад 100 професорів, викладачів та науковців 12 факультетів університету.

Серед усіх територіальних відділень МАН України Харківське територіальне відділення протягом останніх років посідає I місце. В цьому році 43 учні стали переможцями III етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту, з них 9 учнів посіли 1 місце, 16 учнів – 2 місце, 18 – 3 місце, це найкращий результат в Україні. Значною мірою ці успіхи є результатом активної участі викладачів та співробітників університету в роботі Харківського територіального відділення МАН.

Триває взаємодія університету з територіальними відділеннями МАН Дніпропетровської, Полтавської областей та АР Крим. Протягом останніх років учні університету є кураторами діяльності членів МАН АР Крим за напрямками математика, фізика, інформатика й астрономія. Викладачі фізичного, радіофізичного та механіко-математичного факультетів щорічно беруть участь у проведенні II етапу Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів МАН АР Крим, в установчій сесії та літніх зборах членів МАН Криму.

Профорієнтаційна робота

У поточному навчальному році питання, пов'язані із залученням до вступу в університет кращих випускників загальноосвітніх навчальних закладів, двічі розглядалися на засіданнях Вченої ради університету та п'ять разів на засіданнях ректорату.

Рішеннями Вченої ради університету та ректорату були визначені основні напрямки цієї роботи: активізація профорієнтаційної роботи в середніх навчальних закладах, проведення в університеті Днів відкритих дверей та різноманітних масових заходів для школярів.

На початку навчального року було поновлено рекламні та інформаційні матеріали про університет (факультетські буклети та компакт-диски), видано спеціальний випуск газети «Харківський університет» для вступників.

За рішенням ректорату всі середні навчальні заклади Харкова та низка шкіл Харківської області були закріплені за факультетськими комісіями сприяння новому набору. Представники університету зустрілися з керівниками, вчителями, учнями всіх навчальних закладів і передали рекламні та інформаційні матеріали про університет, перелік сертифікатів, потрібних для конкурсного відбору на факультети університету.

Профорієнтаційна робота проводиться зокрема в межах договорів про співробітництво з середніми навчальними закладами та районними управліннями освіти низки областей України.

Навесні в межах обласної програми «Вища школа Харківщини – сільському абітурієнту» відбулися виїзди представників університету в районні центри Харківської області: Лозову, Барвенкове, Шевченкове, Краснокутськ. Університетська делегація взяла участь у святкуванні Дня науки в Україні в м. Первомайськ.

Крім Харківської області, профорієнтаційна робота проводилася також в середніх навчальних закладах низки областей України (Дніпропетровській, Донецькій, Кіровоградській, Луганській, Одеській, Полтавській та АР Крим).

Плідна профорієнтаційна робота проводилася під час студентської педагогічної практики в 63 школах Харкова. В цій роботі взяли участь керівники практики дев'яти факультетів та біля 1000 студентів університету.

У профорієнтаційній роботі протягом навчального року взяли участь комісії сприяння новому набору всіх факультетів, але слід особливо відзначити активність роботи комісій хімічного, фізико-технічного, фізичного факультетів.

Редакцією газети «Харківський університет» підготовлено та видано 2 спеціальні номери газети для вступників. Центр зв'язків із громадськістю і пресою постійно поновлював інформацію для вступників на університетському сайті, своєчасно забезпечував рекламу у ЗМІ всіх заходів, що проводяться в університеті для школярів. Інформація для вступників розміщена також на Internet-сторінках факультетів та Центру довузівської освіти.

Взаємодія із середніми навчальними закладами

Зараз університет має договірні стосунки більш ніж із 600 середніми навчальними закладами Харкова, районів Харківської та інших областей України. Угодами обумовлено надання викладачами і співробітниками університету методичної допомоги учителям-предметникам і консультацій школярам. Для учнів цих шкіл в університеті постійно організуються спеціальні заняття, екскурсії на факультети, демонстрації фізичних експериментів та екскурсії до НДІ астрономії. Найбільш плідним є співробітництво університету з низкою шкіл, випускники яких із року в рік переважають серед вступників до університету. Крім Харківського університетського ліцею, це школи №№ 27, 17, 45, 47, 3, 46, 162, 6, 116, 14, 156, 5, 75, 119, 109, 82, 172, 161, 62, 107, 122, 34, 173, 23, 144, 68, 55, ліцей «Професіонал», «Школа Бойко». Співробітники Центру та представники факультетів

регулярно проводять зустрічі з учнями та їх батьками в навчальних закладах Харкова й області, інших областей України.

Протягом навчального року в університеті проведено два Дні відкритих дверей: 25 жовтня 2008 р. в ньому брали участь 1200 абітурієнтів, 28 лютого 2009 р. – 1100 абітурієнтів.

Навесні в університеті відбулася 31 університетська профорієнтаційна олімпіада. Переможців цих олімпіад запрошено до вступу в університет. В організації та проведенні університетських олімпіад взяли участь майже усі факультети, приймальна комісія університету та Центр довузівської освіти.

Шефська допомога

У жовтні 2008 р. через відділ освіти Богодухівського району для кожної школи передано поновлені інформаційні матеріали про університет та факультети, методичні та навчальні матеріали для вступників, у тому числі з предметів незалежного тестування, компакт-диски про університет з інформацією для вступників.

Останні роки університет надає шефську допомогу загальноосвітній санаторній школі-інтернату для дітей із захворюваннями серцево-судинної системи. Систематично (3-4 рази на рік) делегація університету на чолі з ректором В.С. Бакіровим відвідує цей заклад. Школа одержує дарунки, а студенти дають концерти для учнів.

19 грудня 2008 р. відбувся виїзний концерт студентів філологічного факультету з нагоди Дня святого Миколая. Відбувся також виїзд делегації університету до школи-інтернату із поздоровленням школярів та подарунками до Нового року та Різдва Христового. 13 лютого 2009 р. студенти філологічного факультету організували виїзний концерт з нагоди Дня святого Валентина. 5 березня 2009 р. школярі інтернату були запрошені до університету на святковий концерт до Міжнародного жіночого дня 8 Березня. 1 квітня 2009 р. студенти філологічного факультету відвідали інтернат з вітаннями з нагоди Дня гумору. 21 квітня 2009 р. було організовано екскурсію до Ботанічного саду університету для учнів школи-інтернату.

У поточному навчальному році Подяку від адміністрації санаторної школи-інтернату за організацію шефської роботи з учнями, участь у підготовці та проведенні спільних заходів одержали 11 студентів філологічного факультету.

Протягом навчального року університет надавав можливість дітям-сиротам, дітям-інвалідам та учням підшефної загальноосвітньої санаторної школи-інтернату для дітей із захворюваннями серцево-судинної системи безоплатно підготуватися до вступу в університет та інші навчальні заклади за предметами вступних іспитів та незалежного тестування, створюючи для них зручний розклад занять. У 2008/2009 навчальному році на підготовчих курсах Центру довузівської освіти навчалися 45 дітей-сиріт та дітей-інвалідів.

Харківський університетський ліцей

У 2008/2009 навчальному році в ліцеї навчалися 450 учнів, закінчили 58. В ньому працюють 64 учителі, серед них 11 кандидатів наук, 31 учитель вищої категорії, 5 старших учителів, 6 учителів-методистів, 4 вчителі, нагороджені знаком «Відмінник освіти України».

У 2008/2009 навчальному році 23 учні стали переможцями II етапу, 11 – переможцями III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад, 1 – переможцем IV етапу.

Спільно з університетом у квітні ліцей провів VIII обласну конференцію-конкурс «Каразінський колоквиум», в роботі якого взяли участь 120 учнів з 26 закладів освіти м. Харкова, Харківської області та міст Феодосія, Тернопіль, Рівне. Значна частина переможців – учні ліцею.

Тісні зв'язки зі студентами і викладачами Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна дозволяють використовувати інтерактивні методи і форми роботи. Випускники ліцею мають усі можливості для професійної самореалізації, більшість із них орієнтована на здобуття вищої освіти на факультетах університету.

Протягом року для учнів ліцею було організовано екскурсійні поїздки до Лондона, Відня, Києва, Одеси, Ужгорода, Полтави, Чугуєва, Святогорська, туристичний похід до Криму. Влітку відбулася чергова археологічна експедиція до Національного археологічного заповідника «Херсонес Таврійський».

VI

ОРГАНІЗАЦІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ

У 2008/2009 навчальному році факультет післядипломної освіти працював за такими напрямками:

- організація роботи з підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників університету;
- організація роботи з підвищення кваліфікації науково-педагогічних працівників інших вищих навчальних закладів;
- перепідготовка осіб з вищою освітою;
- організація роботи курсів підвищення кваліфікації з економіки та інформаційних технологій для студентів старших курсів;
- підвищення кваліфікації фахівців бізнес-структур.

У 2008/2009 навчальному році 169 викладачів університету підвищили свою наукову та методичну кваліфікацію, серед них 159 – шляхом стажування як на споріднених кафедрах університету, так і в інших вищих навчальних та наукових закладах, організаціях й установах м. Харкова та інших міст. Ще 10 викладачів підвищили свою кваліфікацію за іншими формами. План підвищення кваліфікації виконано на 75%, що є найкращим показником за останні роки. 70 викладачів стажувалися на кафедрах університету (44% від загальної кількості), 37 – на кафедрах інших навчальних закладів (23%), 32 – в наукових установах (20%).

Найбільш поширеною формою стажування залишається стажування без відриву від виробництва (майже 90%) та терміном лише 1 місяць (40%). Терміном від 1,5 до 4 місяців пройшли стажування близько 57% викладачів, терміном більше 4 місяців стажувався лише 1 викладач.

Загальні підсумки стажування викладачів університету по факультетах представлено в (табл. 6.1).

Підсумками роботи стажистів є 2 монографії, більше 40 посібників, понад 60 статей, тези та доповіді для конференцій. Було доопрацьовано та відредаговано словники, оновлено матеріали курсів та спецкурсів, підготовлено тести для контролю знань студентів.

Деякі викладачі використовували час, відведений на стажування, для завершення роботи над кандидатськими (2 особи) та докторськими (2 особи) дисертаціями.

Належну увагу підвищенню кваліфікації приділяли на таких факультетах, як факультет іноземних мов (виконання плану 91%), фізичний (72%). На факультетах історичному, філологічному, хімічному, економічному, екологічному відсоток виконання плану перевищив 100%, це пояснюється тим, що дані факультети не виконали план в попередні роки. На деяких факультетах відсоток виконання плану підвищення кваліфікації значно менший за 50%. Це

Таблиця 6.1

**Підсумки стажування викладачів університету
у 2008/2009 навчальному році**

Факультети	Кількість направ- лених на стажу- вання	З відривом від роботи				Без відриву від роботи			
		1 міс.	1,5 – 4 міс.	більше 4 міс.	Усього	1 міс.	1,5 – 4 міс.	4,5 – 6 міс.	Усього
Біологічний	7	2	-	-	2	4	1	-	5
Геолого-географічний	4	-	-	-	-	4	-	-	4
Екологічний	8	-	-	-	-	4	4	-	8
Економічний	18	-	-	-	-	13	5	-	18
Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	2	-	-	-	-	2	-	-	2
Іноземних мов	31	-	2	1	3	13	15	-	28
Історичний	4	1	-	-	1	-	3	-	3
Механіко-математичний	8	-	4	-	4	1	3	-	4
Психології	1	-	-	-	-	-	1	-	1
Радіофізичний	6	-	-	-	-	1	5	-	6
Соціологічний	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Фізико-технічний	4	-	-	-	-	1	3	-	4
Фізико-енергетичний	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Комп'ютерних наук	1	-	-	-	-	1	-	-	1
Фізичний	13	1	1	-	2	6	5	-	11
Філологічний	22	-	2	-	2	5	15	-	20
Філософський	4	-	2	-	2	2	-	-	2
Медичний	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Хімічний	9	-	-	-	-	3	6	-	9
Юридичний	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Центр міжнарод. освіти	11	-	-	-	-	-	11	-	11
Кафедра фізич. вихов. та спорту	6	-	-	-	-	3	3	-	6
Разом по університету	159	4	11	1	16	63	80		143

факультети геолого-географічний (44%), радіофізичний (46%), філософський (29%), міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу (33%), факультет психології (17%). На деяких факультетах – соціологічному, фізико-енергетичному, медичному та юридичному – жоден викладач не підвищував свою кваліфікацію (табл. 6.2).

Протягом року в університеті на кафедрах пройшли підвищення кваліфікації 112 викладачів вищих навчальних закладів, що на 12% більше, ніж за

попередній рік. Факультет післядипломної освіти організував безкоштовне стажування 35 викладачів вищих навчальних закладів, з якими університет має двосторонні угоди про співпрацю на 2006-2010 рр. Також організація стажування викладачів інших вищих навчальних закладів здійснювалася на контрактних засадах. За цією формою стажування пройшли 7 осіб.

Найбільшу кількість викладачів-стажистів прийняли факультети іноземних мов та філологічний (по 22 особи), що складає 40% від кількості тих, хто стажувався в університеті; механіко-математичний – 12 осіб (11%), економічний – 7 осіб (6%), фізичний – 6 осіб (5%). Центр міжнародної освіти прийняв 17 осіб (15%), НДІ хімії – 6 осіб (5%).

Таблиця 6.2

**Виконання плану підвищення кваліфікації викладачів університету
по факультетах за 2008/2009 навчальний рік**

Факультети	Кількість викладачів, яким було заплановано підвищення кваліфікації	Усього пройшли підвищення кваліфікації (осіб)			Виконання плану (%)
		Шляхом стажування	Інші форми	Разом	
Біологічний	12	7		7	58,3
Геолого-географічний	9	4		4	44,4
Екологічний	6	8		8	133,3
Економічний	14	18	1	19	135,7
Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	6	2		2	33,3
Іноземних мов	35	31	1	32	91,4
Історичний	5	4	2	6	120,0
Медичний	2	0		0	0
Механіко-математичний	17	8	3	11	64,7
Психології	6	1		1	16,7
Радіофізичний	13	6		6	46,2
Соціологічний	7	0		0	0
Факультет комп'ютерних наук	2	1		1	50,0
Фізико-енергетичний	1	0		0	0
Фізико-технічний	6	4		4	66,7
Фізичний	18	13		13	72,2
Філологічний	13	22		22	169,2
Філософський	14	4		4	28,6
Хімічний	7	9	3	12	171,4
Юридичний	2	0		0	0
Центр міжнародної освіти	20	11		11	55,0
кафедра фізич. виховання та спорту	9	6		6	66,7
Разом по університету:	224	159	10	169	75,5

Найбільша кількість викладачів-стажистів працювала на таких кафедрах університету: української та російської мов як іноземних – 11 осіб, російської мови – 9 осіб, загального та прикладного мовознавства – 8 осіб, економічної теорії – 7 осіб, кафедри теорії та практики перекладу англійської мови, англійської мови, мовної підготовки прийняли по 5 осіб.

У 2008/2009 навчальному році факультет подовжив роботу з надання освітніх послуг – проведення курсів підвищення кваліфікації фахівців. Разом з іншими факультетами та ЦНБ були проведені короткотермінові курси підвищення кваліфікації для фахівців Південноукраїнської АЕС (разом з фізико-технічним факультетом), для фахівців бібліотек України з проблем зберігання рідкісних видань (разом з ЦНБ) та освітні курси з основ об'єктно-орієнтованого програмування для студентів (разом з механіко-математичним факультетом). Усього на цих курсах навчалися 56 осіб.

Також факультет подовжив роботу курсів для студентів за умовами контракту за напрямом підготовки «Економіка і підприємництво». На цих курсах навчалися 14 осіб.

У 2008/2009 навчальному році факультет в межах ліцензійного обсягу подовжив перепідготовку осіб з вищою освітою з видачею диплома спеціаліста про перепідготовку державного зразка за умовами контракту. Зараз на факультеті навчається 93 особи, в тому числі 69 осіб – за економічними спеціальностями та 24 особи – за спеціальністю «Валеологія».

Наприкінці січня 2009 р. відбувся випуск груп за спеціальністю «Фінанси» та «Міжнародна економіка». 29 осіб одержали диплом спеціаліста з перепідготовки.

VII

КУЛЬТУРНО-ПРОСВІТНИЦЬКА ДІЯЛЬНІСТЬ. ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ І СПОРТ

7.1. Культурно-просвітницька діяльність

Одним із головних напрямів діяльності ректорату, професорсько-викладацького колективу, громадських організацій університету в 2008/2009 навчальному році була виховна робота.

В університеті проведено численні культурно-просвітницькі заходи, зокрема:

- 1 вересня 2008 року під час свята «День знань» понад 2 тисячі першокурсників були посвячені у студенти;

- 11-13 вересня відбувся X Міжнародний фестиваль наукової фантастики та популяризації науки «Зоряний міст»;

- 2 жовтня відбулася творча зустріч з відомим журналістом, телеведучим, головним редактором часопису «Український тиждень» Юрієм Макаровим;

- 21-31 жовтня проведено щорічний конкурс творчості першокурсників «Альма матер – 2008», а 17 листопада відбувся гала-концерт та церемонія нагородження переможців конкурсу творчості першокурсників «Альма матер – 2008»;

- 10 листопада відбулася прем'єра вистави «Безталанна» за твором Івана Франка у виконанні студентів філологічного факультету;

- 23 грудня відбулася різдвяна вистава «Вертеп» у виконанні студентів філологічного факультету;

- 25 грудня проведено новорічний концерт «Зірки університету вітають» за участі студентів майже усіх факультетів;

- 29 січня 2009 р. відбулася урочиста Асамблея вчених рад університету та святковий концерт з нагоди 204-ї річниці заснування університету;

- 5 березня відбувся святковий концерт з нагоди Міжнародного жіночого дня 8 Березня;

- 27 березня в університеті пройшов традиційний конкурс «Красуня університету – 2009», переможницею якого стала студентка філологічного факультету Софія Міщенко;

- 1-4 квітня ансамбль танцю «Сонцеворот» брав участь у форумі «Університет ХХІ століття: освіта, наука, культура», що проходив у Московському державному університеті імені М.В. Ломоносова;

– 3 квітня проведено творчу зустріч студентів університету з письменниками – учасниками міжнародного фестивалю сучасного мистецтва «Харківська барикада»;

– 7 квітня відбулася творча зустріч студентів університету з композитором і співаком С. Вакарчуком у рамках акції «Подаруй книжку дітям»;

– 23 квітня відбулася творча зустріч студентів з лідером групи «ТНМК» Фаготом (О. Сидоренком) і презентація книжки «Ели воду из-под крана»;

– 30 квітня відбулася вистава студентського аматорського театру за творами Мольєра;

– у квітні – травні 2009 р. проведено традиційні Дні факультетів;

– 8 травня відбулися урочисте покладання квітів до пам'ятника студбатівцям з нагоди 64-ї річниці Перемоги у Великій Вітчизняній війні і святковий концерт;

– 15 травня силами Студентського наукового товариства проведено святковий концерт з нагоди Дня науки;

– 3 липня проведено урочистий церемоніал випуску студентів 2009 року і святковий концерт у ХАТОБі.

Реалізація різноманітних форм та методів культурно-просвітницької роботи здійснюється безпосередньо через творчі об'єднання та колективи, які існують у Культурному центрі університету та охоплюють понад 450 студентів:

– ансамбль народного танцю «Сонцеворот»;

– академічний студентський хор;

– вокальний жіночий ансамбль;

– факультетські команди КВК;

– ансамбль сучасного естрадного танцю «Фаворит»;

– клуб шанувальників поезії;

– шоу-балет «Контраст»;

– театр-студія «Файер-шоу»;

– клуб інтелектуальних ігор «Фенікс».

У листопаді 2008 р. студент факультету іноземних мов Віталій Решетняк став лауреатом Міжнародного вокального конкурсу імені Ф. Шаляпіна (м. Ялта).

У квітні 2009 р. танцювальна група студентів факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу стала лауреатом щорічного міського конкурсу «Студентська весна – 2009».

У 2008/2009 навчальному році газета «Харківський університет» намагалася якомога найефективніше і найпрофесійніше виконувати свою головну місію як літопис найважливіших університетських подій.

За рік побачили світ 17 номерів – періодичність виходу двічі на місяць із літнім інтервалом. Газета постійно працює над своїм іміджем, стала демократичнішою, сучаснішою. Відкрито нові рубрики, зроблено десятки незвичайних ексклюзивних репортажів, журналістських розслідувань. Редколегія газети тримає зв'язок зі своїми читачами: проводиться прогнозує опитування, за рік до редакції надходить понад 1000 листів.

З номера в номер іде рубрика «До 205-річчя від дня заснування Харківського університету». Серед найпопулярніших рубрик: «Люди. Події. Століття», «Захист перед захистом», «Університети світу», «Трибуна ректора», «Лист до ректора»,

«Я хочу вам сказати», «Дорога до храму», «Віч-на-віч із професією», «Університетська зупинена мить», «Кого пам'ятаємо і любимо», «Ті, на кому тримається університет!», «Наше коріння», «Група моя студентська», «Відмінник – наша гордість», «Коріння двійки» та ін. Рік 2010 стане роком 65-річчя Великої Перемоги. Газета почала солідну підготовку до публікації серії матеріалів до ювілею. Перші з них – «Діти війни», «Університетські ветерани», «Хай пам'ятає світ врятований» – вже підготовлені і знаходяться у портфелі редакції. Сюди будуть віднесені і матеріали до 10-річчя відкриття пам'ятника студбатовцям. І ще два ювілеї – 60-річчя переїзду університету до нового головного корпусу і 10-річчя присвоєння нашому ВНЗ статусу національного університету України. Упродовж року розповідаємо про проблеми випускників, особливо проблеми працевлаштування. Газета висвітлює та аналізує діяльність університетської аспірантури.

До Дня журналістів України газета «Харківський університет» і її редактор були нагороджені «Золотою медаллю української журналістики» за особливі досягнення в журналістиці.

7.2. Фізичне виховання та розвиток спорту

У 2008-2009 навчальному році кафедра фізичного виховання та спорту проводила навчальний процес з фізичного виховання шляхом організації груп з видів спорту з урахуванням інтересів студентів та можливостей спортивних споруд університету. Таку форму занять обрали понад 4000 студентів. Особливою популярністю серед студентів користуються аеробіка та атлетична підготовка в тренажерних залах. Популярні також волейбол, баскетбол, міні-футбол, теніс, настільний теніс, бадмінтон та бокс.

Для студентів, які за результатами медичного огляду були віднесені до спеціального відділення, заняття проводились кваліфікованими викладачами в окремих групах. Кількість таких студентів порівняно з попереднім навчальним роком зменшилася на 21%, але загалом є досить значною (646 студентів). 46 студентів за станом здоров'я були звільнені від занять з фізичного виховання.

Основою спортивно-масової роботи в університеті стала якісно спланована робота спортивних секцій і фізкультурно-оздоровчих груп, а також система спортивних змагань серед факультетів. У 59-й Спартакіаді університету взяли участь понад 1300 студентів. У першій групі факультетів у комплексному заліку Спартакіади перемогла команда економічного факультету, друге місце посіла команда Інституту високих технологій, третє – фізичного факультету. У другій групі факультетів перемогли студенти біологічного факультету, друге місце виборили студенти історичного факультету, третє – хімічного факультету.

Окрім традиційної студентської Спартакіади, були проведені волейбольний турнір класичних університетів України, присвячений пам'яті заслуженого тренера України В.С. Пономаренка, спортивне свято першокурсників, кубки студентського профкому з баскетболу та бадмінтону, 10-й кубок ректора з міні-футболу, у якому разом зі студентами змагалися команди викладачів і випускників університету. У жовтні 2008 року студентські збірні команди університету з міні-футболу, баскетболу та волейболу взяли участь у «Кубку Дружби» з командами Львівського національного університету імені Івана

Франка. Напруженість боротьби за перемогу в кожному турнірі та активна підтримка вболівальниками своїх команд свідчать, що за останні роки інтерес до занять фізичною культурою та спортом в університеті значно зріс, причому не лише серед студентської молоді, а й серед працівників, які мали змогу відвідувати спортивні секції та фізкультурно-оздоровчі групи з аеробіки, волейболу, тенісу, настільного тенісу та міні-футболу, а також займатися атлетичною підготовкою у тренажерній залі.

Збірні команди працівників університету брали участь в обласній Спартакіаді «Здоров'я» серед вищих навчальних закладів. Чемпіонами цих змагань стали команди з тенісу та бадмінтону, призерами – команди з легкоатлетичного кросу, настільного тенісу та шашок. У загальнокомандному заліку Спартакіади «Здоров'я» наш університет посів друге місце серед вищих навчальних закладів Харківщини. Команди університету з легкоатлетичного кросу та бильярду стали срібними призерами змагань, які проводила обласна організація профспілки працівників освіти та науки. Успіхи працівників університету стали можливими завдяки плідній співпраці ректорату та профспілкової організації університету.

Студентські збірні команди університету брали участь у 16-й Спартакіаді вищих навчальних закладів Харківської області. Призерами цих змагань стали команди з настільного тенісу, тенісу, шахів, спортивного орієнтування та баскетболу (чоловіки). У загальнокомандному заліку збірна команда університету посіла шосте місце. Однак організація та проведення змагань обласної студентської Спартакіади, на жаль, не відповідають вимогам сьогодення, і тому слід, у першу чергу, орієнтуватися на якісну організацію та проведення спортивно-масової роботи в університеті.

Провідні спортсмени університету минулого року досягли значних успіхів у спортивних змаганнях найвищого рівня. На Олімпійських іграх у Пекіні виступали чотири представниці нашого університету: Вікторія Коваль (хімічний факультет) – у змаганнях зі стрільби з лука, Катерина Зубкова (факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу) – у змаганнях з плавання, Тетяна Сорочинська (випускниця економічного факультету) – у змаганнях з настільного тенісу та Тетяна Перебийніс (вихованка тенісного клубу «Унікорт») – у змаганнях з тенісу. У жовтні 2008 року Антон Коробов (факультет іноземних мов, шахи) став призером міжнародного фестивалю інтелектуальних ігор у Пекіні (Китай). Студент радіофізичного факультету Максим Масюк виграв дві золоті медалі в окремих вправах на чемпіонаті Європи з пауерліфтингу і встановив рекорд України. За підсумками 2008 року університет отримав відзнаку обласної державної адміністрації за значний внесок у розвиток фізичної культури та спорту в Харківській області.

Протягом року проводився ремонт навчально-спортивного комплексу «Каразінський». Спортивну залу навчального корпусу на пл. Свободи, 6 частково відремонтовано та обладнано для проведення занять з настільного тенісу та бадмінтону. Ремонтні роботи проведено у спортивних залах головного корпусу та Інституту високих технологій.

Продовжувалась робота спортивних кімнат у студентських гуртожитках №10 та №11, де студенти у вечірній час мали змогу займатися настільним тенісом та атлетичною підготовкою. У 2009-2010 навчальному році планується розширення оздоровчої роботи за місцем проживання студентів і в інших гуртожитках університету.

VIII

ПРИЙОМ СТУДЕНТІВ НА ПЕРШИЙ КУРС У 2009 р.

Конкурсний відбір вступників у 2009 році вперше здійснювався за результатами зовнішнього незалежного оцінювання навчальних досягнень, підтверджених сертифікатами Українського центру оцінювання якості освіти. Університет проводив конкурсний відбір за загальноосвітніми предметами: українська мова та література, історія України, математика, біологія, фізика, хімія, географія, іноземна мова (англійська, німецька, французька, іспанська). Вступні випробування проводилися лише для абітурієнтів, які вступали на напрям підготовки «Журналістика» (творчий конкурс), та для осіб, яким Правилами прийому надане таке право.

Денна форма навчання. Прийом абітурієнтів здійснювався за 36 напрямами підготовки. Загальний ліцензований обсяг складав 3350 місць, державне замовлення – 1570 місць (у 2008 р. – 1658 місць).

До університету в 2009 р. на денну форму навчання було подано 12101 заяву абітурієнтів, серед них на місця держзамовлення – 10177 заяв (у 2008 р. – 6977 заяв). 11563 заяви надійшли від осіб, які закінчили середню школу у 2009 році (зараховано 1815 осіб), від випускників ПТУ – 69 (зараховано 16 осіб), від випускників ВНЗ I–II рівнів акредитації – 40 (зараховано 7 осіб). Серед абітурієнтів було 2259 медалістів шкіл (зараховано 360 осіб), серед яких 978 закінчили у 2009 р. школу в Харкові або Харківській області (зараховано 194 особи) (табл. 8.1).

Міністерство освіти і науки України у 2009 році виділило університету квоту прийому сільської молоді у кількості 17 місць, на ці місця зараховано 13 осіб.

Квота прийому абітурієнтів із суміжних областей Російської Федерації складала 75 місць, на які зараховано 3 особи.

Університет отримав квоту прийому іноземних громадян у межах обсягів державного замовлення у кількості 17 місць: напрям підготовки «Філологія», спеціальність «Англійська мова та література» – 4 місця (країни замовники: Туркменістан – 1, Придністров'я – 3), спеціальність «Німецька мова та література» – 1 (Придністров'я), спеціальність «Прикладна лінгвістика» – 1 (Казахстан); напрям підготовки «Біологія» – 1 (Придністров'я); напрям підготовки «Фінанси і кредит» – 2 (В'єтнам); напрям підготовки «Психологія» – 2 (Придністров'я); напрям підготовки «Соціологія» – 1 (Туркменістан); напрям підготовки «Журналістика» – 1 (Грузія); напрям підготовки «Геологія» – 1 (Туркменістан); напрям підготовки «Історія» – 1 (Придністров'я); спеціальність «Лікувальна справа» – 2 (Йорданія).

Таблиця 8.1

Дані про зарахування на перший курс за денною формою навчання у 2009 р.

	Подано заяв	Зараховано
Усього	12101	1914
На місця держзамовлення	10177	1553
Жінки	7761	1157
Чоловіки	4340	757
<i>Із загальної кількості закінчили у 2009 р.</i>		
11 класів	11563	1815
ПТУ	69	16
ВНЗ I-II рівнів акредитації	40	7
<i>Усього закінчили з відзнакою у 2009 р.</i>	2270	360
з них:		
медалістів шкіл	2259	360
медалісти Харкова і області	978	194
<i>Пільговий контингент</i>	430	190
з них:		
чорнобильці	47	16
інваліди I-II груп	168	72
діти-сироти	84	50
діти шахтарів	131	52
Сільська молодь	2108	336
<i>Мешканці Харківської області загалом</i>		
	6648	1258
м. Харкова	4505	863
міст Харківської області	1105	193
сіл Харківської області	1038	202
Громадяни прикордонних областей Росії	5	3
Квота МОН України для іноземних громадян	17	Зарахування триває

Від абітурієнтів пільгового контингенту було подано 430 заяв (у 2008 р. – 202), серед них були: особи, які постраждали від Чорнобильської катастрофи, – 47 (у 2008 р. – 52); інваліди I-II груп – 168 (у 2008 р. – 98); діти сироти та діти, які залишилися без батьківського піклування – 84 (у 2008 р. – 45); особи, яким Законом України «Про підвищення престижності шахтарської праці» надане право позаконкурсного вступу, – 131. З числа пільговиків цих категорій зараховано до університету 190 осіб (табл. 8.1, 8.2), у минулому році 86 осіб.

Конкурс у цілому по університету на денну форму навчання (бюджет) склав 6.55 (у 2008 р. – 4.25). Таке підвищення конкурсу пов'язане, в першу чергу, з відсутністю вступних випробувань і можливістю подавати заяви на декілька напрямів підготовки.

Найбільший конкурс був за такими напрямками підготовки (табл. 8.2): «Право» – 20.13, «Туризм» – 19.40, «Філологія (китайська мова і література,

Таблиця 8.2

План прийому та конкурсна ситуація у 2009 р. на денну форму навчання

Факультет	Спеціальність	Ліцензія	Держзам.	Зараховано на місяць держзам.	Рекомендовано до зарахування на контракт	Конкурс	Прохідний бал (напівпрохідний)
1	2	3	4	5	6	7	8
Іноземних мов	Філологія (англійська мова і література, переклад)	270	89	87	37	5.47	379
	Філологія (німецька мова і література, переклад)		14	14	1	4.86	377
	Філологія (французька мова і література, переклад)		16	16	3	3.56	367 (366)
	Філологія (переклад (іспанська мова і література))		3	3	6	10.67	383
	Філологія (переклад (китайська мова і література))		3	3	8	18.33	399
Історичний	Історія	180	75	75	12	6.57	372
Біологічний	Біологія	130	80	79	4	4.64	375
Геолого-географічний	Географія	90	50	50	11	4.78	361
	Геологія	60	25	24	3	4.64	352
Екологічний	Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування	55	35	35	2	6.69	364 (363)
Економічний	Економічна теорія	30	15	15	0	4.73	369
	Економічна кібернетика	30	15	15	3	7.07	385
	Фінанси і кредит	135	15	13	13	17.67	393
	Прикладна статистика	25	15	15	0	4.47	362
	Менеджмент	110	40	40	14	6.50	381 (380)
	Міжнародна економіка	60	15	15	18	9.80	574
	Маркетинг	60	15	15	1	6.13	377
	Облік і аудит	70	15	15	2	10.53	382 (381)

Таблиця 8.2 (продовження)

1	2	3	4	5	6	7	8
Комп'ютерних наук	Комп'ютерні науки	55	40	40	3	7.75	382 (380)
	Системна інженерія	70	20	20	0	8.15	380
	Безпека інформаційних і комунікаційних систем	30	15	15	1	10.13	380 (379)
Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	Міжнародні відносини	75	30	30	37	8.33	571
	Туризм	50	15	15	31	19.40	389
Медичний	Лікувальна справа	200	25	28	44	14.44	390
Механіко-математичний	Математика	75	45	45	0	3.33	354
	Прикладна математика	55	45	45	0	3.91	370
	Механіка	20	15	15	1	3.73	349
	Інформатика	50	35	35	0	4.60	365
Психології	Психологія	140	50	49	16	6.50	371 (370)
Радіофізичний	Прикладна фізика	105	90	90	1	1.88	317 (316)
	Мікро- та наноелектроніка	30	15	15	1	2.80	349
Соціологічний	Соціологія	135	70	69	5	6.59	371
	Політологія	50	15	15	3	12.00	390
Фізико-енергетичний	Прикладна фізика	45	40	40	1	2.58	341
Фізико-технічний	Прикладна фізика	80	70	70	0	1.93	335
Фізичний	Фізика	145	70	70	1	1.96	325
Філологічний	Філологія (українська мова і література)	105	95	95	0	3.07	360 (360)
	Філологія (російська мова і література)	22	20	20	0	2.90	343 (342)
	Філологія (давньогрецька, латинська мова і література)	15	10	10	0	5.70	360
	Філологія (прикладна лінгвістика)	33	20	19	7	4.40	545 (544)
	Журналістика	85	30	29	11	9.80	515
Філософський	Філософія	50	20	20	0	9.75	370
	Культурологія	50	15	15	2	9.07	370
	Здоров'я людини	75	15	15	1	6.00	352
Хімічний	Хімія	100	65	65	6	3.71	360
Юридичний	Право	100	30	30	56	20.13	393
Усього		3350	1560	1553	366		

Таблиця 8.3

План прийому та конкурсна ситуація у 2009 році на заочну форму навчання

Факультет	Спеціальність	Ліцензія	Держзам.	Зараховано на місяць держзам.	Рекомендовано до зарахування на контракт	Конкурс	Прохідний бал (напівпрохідний)
1	2	3	4	5	6	7	8
Іноземних мов	Філологія (англійська мова і література)	250	15	15	2	1.87	348
	Філологія (французька мова і література)		2	2	0	2.50	364
Історичний	Історія	180	10	10	6	5.00	349
Біологічний	Біологія	150	25	25	12	2.12	331
Геолого-географічний	Географія	90	6	6	0	4.83	338
	Геологія	60	5	5	0	2.20	302
Екологічний	Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування	55	5	5	4	2.20	333
Економічний	Фінанси і кредит	310	4	4	4	3.75	342
	Менеджмент	60	7	7	6	3.57	355
	Міжнародна економіка	55	3	3	0	3.00	541
	Маркетинг	60	3	3	2	4.00	354
	Облік і аудит	100	3	3	6	5.00	366
Міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу	Міжнародні відносини	80	2	2	0	9.00	567
	Туризм	50	3	3	0	6.33	360
Механіко-математичний	Інформатика	55	3	3	0	2.67	322
Психології	Психологія	150	7	7	6	4.57	343
Соціологічний	Соціологія	135	8	8	0	4.38	349
	Політологія	50	5	5	0	4.40	359
Філологічний	Журналістика	85	3	3	8	6.67	470
	Філологія (українська мова і література)	40	15	15	0	1.40	322
	Філологія (російська мова і література)	10	3	3	2	1.67	304
Філософський	Філософія	50	5	5	2	4.20	350
	Здоров'я людини	75	4	4	0	2.00	300
Юридичний	Право	75	5	5	30	8.40	391
Усього		1975	151	151	90		

переклад)» – 18.33, «Фінанси і кредит» – 17.67, «Лікувальна справа» – 14.44, «Політологія» – 12.00. Найнижчий конкурс був на деякі напрями підготовки факультетів фізико-математичного профілю.

Серед зарахованих на денну форму навчання 11 абітурієнтів є переможцями IV етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад з базових дисциплін (у 2008 р. – 16), 18 – призерами III етапу конкурсів-захистів науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України. Студентами механіко-математичного факультету стали володар срібної медалі 49 Міжнародної олімпіади з математики, випускник Харківської гімназії № 47 Соболев Дмитро і володарка срібної медалі 50 Міжнародної олімпіади з математики, випускниця Харківського фізико-математичного ліцею № 27 Лисакевич Анастасія.

Як і раніше, рівень підготовки абітурієнтів був достатньо високим. Середній бал атестату серед зарахованих на денну форму навчання в цілому по університету становить за дванадцятибальною шкалою 9.47. Найвищий бал у зарахованих на напрям підготовки «Журналістика» – 10.56, напрям підготовки «Філологія», спеціальності «Прикладна лінгвістика» – 10.54 і «Російська мова і література» – 10.16, напрям підготовки «Прикладна математика» – 10.11.

Заочна форма навчання. Держзамовлення на заочну форму навчання складало 151 місце (у 2008 р. – 177), середній конкурс на які становив 3.44 (у 2008 р. – 1.90). Найбільший конкурс на заочну форму навчання був на такі напрями підготовки: «Міжнародні відносини» – 9.00, «Право» – 8.40, «Журналістика» – 6.67 та «Туризм» – 6.33 (табл. 8.3).

Навчання за контрактом. Прийом документів від абітурієнтів на навчання за контрактом проводився в університеті до 25 серпня. За станом на 1 вересня до зарахування на денну форму навчання рекомендовано 407 абітурієнтів (у минулому році – 706), на заочну – 158 (у минулому році – 213).

Вступні випробування були проведені в строк, згідно з розкладом. Усі предметні екзаменаційні комісії працювали чітко та злагоджено. Протягом роботи приймальної комісії не було подано жодної апеляції.

Комп'ютерне забезпечення роботи приймальної комісії здійснювалося Центром комп'ютерних технологій і було оперативним та чітким. За участю представників факультетів та працівників Центру комп'ютерних технологій здійснювалась щоденна передача даних про вступників до інформаційно-пошукової системи «Конкурс», запровадженої Міністерством освіти і науки України.

IX

НАУКОВО-ДОСЛІДНА ДІЯЛЬНІСТЬ

9.1. Науково-дослідна робота

Наукова і науково-технічна діяльність в університеті організовується, здійснюється і фінансується відповідно до Законів України і є невід'ємною складовою освітянської діяльності. Учені університету проводять фундаментальні, прикладні та пошукові науково-дослідні роботи за рахунок держбюджетного фінансування, за державними та міжнародними програмами, проектами, грантами і госпдоговорами. Розподіл науково-дослідних робіт за факультетами й інститутами, їх обсяги наведено у табл. 9.1 та 9.2.

В університеті продовжує діяти Фонд фундаментальних, прикладних та пошукових науково-дослідних робіт Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. За рахунок коштів цього фонду в 2008 р. виконано 18 науково-дослідних робіт на загальну суму 264,8 тис. грн. У 2009 р. за рахунок цього фонду виконується 23 НДР на загальну суму 310,0 тис. грн.

У 2009 р. в університеті створений Фонд розвитку і модернізації наукового та навчально-наукового обладнання, діяльність якого спрямована на розвиток матеріально-технічної бази університету, модернізацію існуючого наукового та навчально-наукового обладнання і доведення його до сучасного рівня, а також на розробку нового обладнання та приладів. За рахунок коштів цього Фонду в 2009 р. виконується 17 робіт на загальну суму 295 тис. грн.

До тематичного плану НДДКР, що фінансуються Міністерством освіти і науки України за рахунок державного бюджету, у 2008 р. було включено 129 НДР з обсягом фінансування 17700,5 тис. грн., у тому числі 90 фундаментальних науково-дослідних робіт з обсягом фінансування 10449,2 тис. грн. та 39 прикладних науково-дослідних робіт з обсягом фінансування 6961,3 тис. грн., з яких на придбання обладнання виділено 3004,1 тис. грн.

У 2008 р. завершилося 95 науково-дослідних робіт, що виконувалися за рахунок коштів державного бюджету. У зв'язку з цим керівництво науково-дослідної частини разом із науковою громадськістю, представниками НАН України та керівниками НДР провели конкурсний відбір проектів наукових досліджень і розробок, що виконуватимуться в університеті за рахунок видатків загального фонду державного бюджету. Згідно з наказом ректора університету № 0304-1/80 від 06.05.2008 р. було здійснено експертизу проектів щодо відповідності їх вимогам МОН України. Проекти були подані на розгляд секцій за фаховими напрямками та для подальшого їх затвердження науковою радою МОН України і включення їх до тематичного плану НДДКР університету на 2009 рік.

**Розподіл обсягів науково-дослідних робіт з усіх видів фінансування по наукових підрозділах
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна у 2008 р.**

№ з/п	Факультет	2008 р. (фактично)							
		Міністерство освіти і науки				Госпдоговірні роботи		Фонд фундаментальних НДР ХНУ	
		§ 1		§ 52		кіль-кість	обсяг, тис. грн..	кіль-кість	обсяг, тис. грн.
		кіль-кість	обсяг, тис. грн.	кіль-кість	обсяг, тис. грн..				
1.	Біологічний	8	514,3	–	–	1	35,0	1	22,8
2.	Геолого-географічний	9	534,7	1	40,0	–	–	–	–
3.	Екологічний	1	98,3	–	–	–	–	–	–
4.	Економічний	4	359,0	–	–	–	–	–	–
5.	Іноземних мов	1	34,0	–	–	–	–	1	9,1
6.	Інститут астрономії	5	895,8	1	180,0	1	50,5	2	18,3
7.	Інститут біології	8	980,2	1	40,0	4	78,0	–	–
8.	Інститут високих технологій	19	3671,8	1	40,0	13	1217,2	1	13,7
9.	Інститут хімії	4	790,9	1	40,0	1	12,0	–	–
10.	Історичний	1	49,3	–	–	–	–	1	9,1
11.	Медичний	2	113,9	–	–	–	–	–	–
12.	Механіко-математичний	10	664,2	1	40,0	–	–	–	–
13.	Радіофізичний	27	3564,5	1	110,0	4	25,0	4	77,6
14.	Соціологічний	3	274,8	–	–	1	71,0	2	32,0
15.	Факультет психології	2	63,0	–	–	–	–	1	13,7
16.	Фізичний	12	1070,8	2	90,0	–	–	1	22,8
17.	Філологічний	–	–	–	–	–	–	1	9,1
18.	Філософії	4	262,6	–	–	–	–	–	–
19.	Хімічний	8	413,2	1	40,0	3	69,6	2	18,3
20.	Юридичний	1	51,1	–	–	–	–	1	18,3
	Придбання обладнання		3004,1						
	УСЬОГО	129	17410,5	10	620,0	28	1558,3	18	264,8

Таблиця 9.2

**Розподіл обсягів науково-дослідних робіт з усіх видів фінансування по наукових підрозділах
Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна у 2009 р.**

№ з/п	Факультет	2009 р. (план)									
		Міністерство освіти і науки				Господогівірні роботи		Фонд фундамен- тальних НДР ХНУ		Фонд розвитку і модернізації наукового та навчального обладнання	
		§ 1		§ 52		кіль- кість	обсяг, тис. грн	кіль- кість	обсяг, тис. грн	кіль- кість	обсяг, тис. грн
1.	Біологічний	8	547,7	2	60,0	1	25,0	2	32,5	1	10,0
2.	Геолого-географічний	8	539,9	–	–	–	–	2	15,0	–	–
3.	Екологічний	1	105,6	–	–	–	–	–	–	–	–
4.	Економічний	3	316,3	–	–	–	–	2	17,5	–	–
5.	Іноземних мов	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
6.	Інститут астрономії	7	1004,3	2	190,0	–	–	1	15,0	1	5,0
7.	Інститут біології	8	988,2	1	40,0	1	30,0	1	10,0	1	10,0
8.	Інститут високих технологій	19	3706,6	1	30,0	6	554,2	2	35,0	6	115,0
9.	Інститут хімії	4	790,9	–	–	–	–	1	20,0	1	10,0
10.	Історичний	1	49,3	–	–	–	–	2	20,0	–	–
11.	Медичний	2	124,2	–	–	–	–	–	–	–	–
12.	Механіко-математичний	10	672,2	–	–	–	–	–	–	1	15,0
13.	Радіофізичний	27	3569,0	2	132,0	2	69,0	2	45,0	3	65,0
14.	Соціологічний	3	255,8	–	–	1	64,8	–	–	–	–
15.	Факультет психології	1	63,0	–	–	–	–	1	20,0	–	–
16.	Фізичний	12	1078,1	2	90,0	–	–	2	35,0	1	20,0
17.	Міжнародних економ. відносин та турист. бізнесу.	1	51,6	–	–	–	–	–	–	–	–
18.	Філософії	5	262,6	1	50,0	–	–	–	–	–	–
19.	Хімічний	7	430,0	–	–	1	77,0	3	30,0	2	45,0
20.	Юридичний	2	251,1	–	–	–	–	–	–	–	–
21.	Музей природи	–	–	–	–	–	–	1	10,0	–	–
22.	ЦМО	–	–	–	–	–	–	1	5,0	–	–
	Цільові надходження		400,0								
	УСЬОГО	129	15206,4	11	592,0	12	800,0	23	310,0	17	295,0

У 2008 р. виконано 22 госпдоговірні науково-дослідні роботи.

До тематичного плану НДДКР університету у 2009 р. включено 129 робіт на загальну суму 15206,394 тис. грн., у тому числі 88 фундаментальних науково-дослідних робіт із обсягом фінансування 10649,201 тис. грн. та 41 прикладна науково-дослідна робота з обсягом фінансування 4557,193 тис. грн. Переважна кількість робіт виконується за напрямом «Фундаментальні дослідження з найважливіших проблем природничих, суспільних і гуманітарних наук».

Проводиться робота щодо залучення для фінансування науково-дослідних робіт спеціальних коштів. За рахунок коштів замовників (спеціального фінансування) у 2008 р. виконувалось 28 НДР на загальну суму 1558,3 тис. грн., з них 6 договорів за цільовими програмами та за міжнародними зобов'язаннями, 8 договорів фінансувалися за рахунок коштів Державного фонду фундаментальних досліджень. Крім того, було профінансовано 2 договори на підтримку об'єктів, що становлять національне надбання на суму 290 тис. грн. Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 жовтня 2008 р. № 1345-р до об'єктів, що становлять національне надбання, включений Гербарій Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Зараз в університеті налічується 3 об'єкти, що становлять національне надбання.

Переважна частина позабюджетних коштів припадає на фінансування робіт, які проводяться в межах міжнародних грантів і програм. В університеті виконується 16 міжнародних наукових грантів на загальну суму 1,45 млн. доларів США. Для факультетів фізичного профілю, як і раніше, основним джерелом позабюджетного фінансування є роботи, що виконуються в межах проектів Українського науково-технологічного центру. Усього за програмами УНТЦ та CRDF у 2008 р. виконувалось 16 проектів: в Інституті високих технологій – 5 (керівники Гірка І.О., Лазурик В.Т., Муратов В.І., Дудник О.В., Горбенко Г.П.); на радіофізичному факультеті – 1 (керівник Єфремов В.О.); на хімічному факультеті та НДІ хімії – 3 (керівники Логінова Л.П., Рошаль О.Д., Кравченко А.В.); на соціологічному факультеті – 1 (керівник Бабенко С.С.); на механіко-математичному факультеті – 1 (керівник Жолткевич Г.М.), на біологічному факультеті та НДІ біології – 2 (керівники Утевський С.Ю., Божков А.І.); на історичному факультеті – 1 (керівник Посохов С.І.); в НДІ астрономії – 1 (керівник Шкуратов Ю.Г.).

Учені університету брали участь у міжнародних науково-технічних програмах. Колектив науковців под керівництвом д. ф.-м. наук, професора, чл.-кор. НАН України Залюбовського І. І. у межах Національної космічної програми України брав участь у міжнародному проекті (Росія, Україна, Іспанія, Індія). Ракета-носіїв українського виробництва «Циклон-3» з супутниковим телескопом електронів, встановленим на борту космічного апарату «Коронас-Фотон», успішно стартувала з космодрому Плесецьк (Архангельська обл., Росія) 30 січня 2009 р. На борту космічного апарату встановлено супутниковий телескоп електронів і протонів СТЕП-Ф, розроблений науковими співробітниками сектору космічних досліджень кафедри експериментальної ядерної фізики фізико-технічного факультету ХНУ імені В. Н. Каразіна. СТЕП-Ф призначений для дослідження динаміки радіаційних поясів Землі під час сонячної та магнітосферної активності.

На фізичному факультеті під керівництвом професора Ольховик Л. П. виконується міжнародний російсько-український проект «Фізико-технологічні принципи створення біосумісних магнітних наночастинок для інноваційних медико-біологічних методик» (2009-2010 рр.).

Науковці соціологічного факультету брали участь у міжнародних проектах: міжнародний проект TEMPUS «Розвиток студентського самоврядування: від пострадянської до європейської моделі» (2006–2008 рр.) – керівник чл.-кор. НАН України Бакіров В. С., міжнародний проект ENRI-East «Взаємодія європейських, національних і регіональних ідентичностей: нації між державами вздовж нових східних кордонів Європейського Союзу».

Факультет психології бере участь у виконанні міжнародних проектів «Крос-культурне дослідження мудрості» (проект між університетом Торонто (Канада), Харківським національним університетом імені В.Н. Каразіна, Хоккай-Гакуен університетом (Японія), університетом Пекіна (Китай), університетом штату Флорида (США), 2007–2009 рр.).

На факультеті іноземних мов упродовж 5 років виконується міжнародний грант Німецької служби академічних обмінів DAAD у рамках програми «Сприяння розвитку германістики в країнах Центральної та Східної Європи» та в рамках Програми партнерського співробітництва між Харківським національним університетом імені В.Н. Каразіна та Університетом Фрідріха-Олександра Ерланген-Нюрнберг (ФРН).

В університеті діє створений у 2008 р. Центр краєзнавства, який проводить дослідження історії Слобожанщини, Харківщини та історії нашого університету.

Протягом року продовжувався демонтаж і списання застарілого обладнання і приладів. Щорічно, починаючи з 1992 р., в університеті списується 1200–1500 одиниць наукового та навчального обладнання на десятки мільйонів гривень. За 2007 р. списано 621 одиницю обладнання. За 2008 р. списано і демонтовано 480 одиниць приладів і обладнання. Із списаних приладів вилучено та відправлено у 2008 р. на переробні підприємства: золота – 283,968 г, срібла – 3011,156 г, платини – 17,264 г, паладію – 52,549 г. За перше півріччя 2009 р. списано і демонтовано 313 одиниць приладів і обладнання. Із списаних приладів вилучено та відправлено на переробку золота – 105,247 г, срібла – 1000, 568 г, платини – 2,9 г, паладію – 11,768 г. За два роки від здачі цих металів університет одержав 11705 грн. Більша частина цих коштів, згідно з Законами України, надходить до бюджету, і лише 20% залишається в університеті. За рахунок коштів МОН України в 2008 р. придбано чотири прилади на суму 2457,4 тис. грн. Нагальною проблемою залишається поліпшення матеріально-технічної бази університету як для наукової, так і для навчальної діяльності.

Університет проводить ремонт і перевірку засобів вимірювання. У 2008 р. відремонтовано 524 одиниці, з них навчальних – 410 одиниць, наукових – 114 одиниць. Повірені прилади і обладнання: всього 21 одиниця, з них: навчальних – 17 одиниць, наукових – 4 одиниці.

Як і раніше, умови, за яких проводяться наукові дослідження, продовжують залишатися складними. Це пов'язано з тим, що вже понад 10 років держбюджетне фінансування науково-дослідних робіт здійснюється, в основному, за

статтями «заробітна плата» і «нарахування на заробітну плату». Виконання експериментальних науково-дослідних робіт проходить за умов подальшого старіння матеріально-технічної бази. Це викликає серйозне занепокоєння, оскільки значно ускладнюється участь учених університету в міжнародних програмах. Непоодинокими є випадки, коли провідні наукові видання відхиляють статті, в яких наукові експериментальні результати отримано на застарілому обладнанні.

9.2. Результати науково-дослідних робіт

У 2008 р. завершено 95 науково-дослідних робіт, що фінансувалися за рахунок державного бюджету, 9 НДР виконувалися за рахунок грантів ДФФД. Крім того, у 2008 р. виконано 22 госпдоговірні науково-дослідні роботи і 18 науково-дослідних робіт, що фінансувалися за рахунок фонду фундаментальних досліджень університету. Практично всі науково-дослідні роботи виконувалися в межах пріоритетних напрямів сучасної науки і техніки. Прикладами робіт, що мають інноваційну спрямованість, є такі:

1. НДР «*Розробка радіофізичних моделей для дистанційного контролю технічних об'єктів та неінвазивного визначення стану біологічних тканин*» (керівники роботи Батраков Д. О., д. ф.-м. наук, професор; Колчигін М. М., д. ф.-м. наук, професор). Результатом виконання роботи є розроблення нових моделей взаємодії електромагнітного випромінювання із технічними конструкціями і біологічними об'єктами.

2. НДР «*Температурна стійкість переохолодженої рідкої фази в шаруватій плівковій системі Ge/Bi/Ge*» (керівник роботи Гладких М. Т., д. ф.-м. наук, професор). Одержано нові дані про закономірності протікання фазових переходів у плівковій системі Bi/Ge та Ge/Bi/Ge, компоненти якої практично нерозчинні в твердому стані. Завдяки тому, що у таких системах практично повністю виключається вплив сторонніх нерозчинних домішок, з високою точністю можна визначити величину переохолодження при кристалізації фази на основі легкоплавкого компонента. Узагальнення одержаних результатів дасть можливість вперше описати процеси фазових перетворень у системі Ge/Bi/Ge з урахуванням характеру взаємодії компонентів.

3. НДР «*Вивчення дії фізичних методів і морфофункціонального стану судин, тканин шлунку і тонкої й товстої кишок при їх дисекції та коагуляції в хірургії шлунково-кишкового тракту*» (керівник роботи Хворостов Є. Д., д. мед. наук, професор). В результаті виконаних досліджень експериментально обґрунтовано переваги використання під час операції ультразвукового розсічення тканин. Результати роботи дозволять переглянути використання методів фізичної дисекції і коагуляції в абдомінальній хірургії, а також способи відновлення безперервності шлунково-кишкового тракту.

4. НДР «*Дослідження процесів формування потоків активованих частинок у кластерних плазмових системах для синтезу та обробки наноструктур*» (керівник роботи Фареник В. І., канд. ф.-м. наук, доцент). Був розроблений і виготовлений макетний зразок кластерної системи для реактивного синтезу

композиційних сполук типу оксидів та оксинітридів на базі магнетронного та ВЧ індукційного розрядів. Основна ідея технології полягає в сепарації двох процесів: розпилення металевої мішені за допомогою магнетрона постійного струму в інертному газі та активації реактивного газу за допомогою додаткового плазмового джерела на базі ВЧ індукційного розряду. Принциповою новизною роботи є поєднання в одній кластерній вакуумно-плазмовій системі декількох незалежних джерел парів металів, іонів, хімічно-активних частинок для комплексного впливу на кінетику росту мікро- та наноструктур. Швидкість нанесення Al_2O_3 покриття на відстані 30 см від поверхні мішені при потужності магнетронного розряду 4 кВт дорівнює приблизно 5 мкм/год. Вона збільшується з пониженням тиску робочого газу аргону завдяки тому, що менша частина потоку алюмінію розсіюється на атомах аргону.

Одержані результати можуть бути використані при проектуванні та виготовленні новітніх зразків плазмово-технологічного обладнання, розробці нових технологічних процесів нанесення функціональних покриттів. Впровадження результатів НДР можливе на підприємствах мікроелектроніки, машино- та приладобудування, науково-дослідних інститутах.

5. НДР «Дослідження фізіолого-біохімічних механізмів адаптації рослин та мікроорганізмів до чинників довкілля» (керівник роботи Жмурко В. В., канд. біол. наук, доцент). Сформульовано нову концепцію, за якою генетичний контроль розвитку рослин здійснюється через зміну інтенсивності трофічних процесів та фітогормонального балансу генами типу і темпів розвитку. Фотохромна регуляція розвитку опосередкована впливом системи фітохромів на обмін вуглеводів у рослин. Отримано патент України «Спосіб вирощування розсади овочевих культур у захищеному ґрунті». Суть способу полягає в активації системи фітохромів за опромінення червоним світлом (660 нм.) розсади до висаджування у відкритий ґрунт. Спосіб дозволяє підвищити урожай томатів відкритого ґрунту у середньому на 18-22%, одержати стиглі плоди на 1-2 тижні раніше, ніж за стандартної технології. Чистий прибуток становить 7-8 тис грн./га, залежно від ринкової ціни томатів. Розробка може бути реалізована на підприємствах МінАПК та фермерських господарствах, які вирощують томати у відкритому і закритому ґрунті. Метод готовий для реалізації на 100%.

У 2009 році продовжено фінансування робіт, що брали участь у 25-му конкурсі Державного фонду фундаментальних досліджень, який проводився Міністерством освіти і науки України. 7 проектів стали переможцями цього конкурсу: Михайленко В.С. (Інститут високих технологій), Орлов В.Д. (хімічний факультет), Черановський В.О. (НДІ хімії), Ткаченко М.В. (фізичний факультет), Божков А.І. (НДІ біології), Матвеев А.В. (геолого-географічний факультет), Жолткевич Г.М. (механіко-математичний факультет).

Наукові досягнення вчених університету відзначено преміями, нагородами, вченими званнями, стипендіями.

Державну премію України в галузі науки і техніки присуджено науковцям університету: В.Я. Малєєву – докторові фіз.-мат. наук, проф. кафедри біологічної і медичної фізики радіофізичного факультету; Ю.П. Благому – докторові фіз.-мат. наук, проф. кафедри біологічної і медичної фізики радіофізичного факультету; Ю.М. Мацевитому – академікові НАН України,

Оприлюднення результатів науково-дослідної роботи у 2008 р.

№ з/п	Факультет, підрозділ	Вісники	Збірники наук. праць	Монографії	Статті		Тези доповідей		Патенти	Працівників, які брали участь у конфе-	Конференції		Виставки	
					Усього	У зарубіжних виданнях	Усього	У зарубіжних виданнях			Усього	Міжнародні	Проведені в університеті	Виставки, в яких університет брав участь
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	Біологічний	2	3	6	98	24	156	22	9	46	9	6	1	-
2.	Геолого-географічний	2	8	-	108	7	92	4	13	58	6	4	1	-
3.	Екологічний	1	4	2	126	5	35	6	3	15	5	2	-	-
4.	Економічний	1	1	6	114	3	52	2	-	16	5	1	-	-
5.	Іноземних мов	2	5	3	219	4	133	3	-	75	8	3	-	-
6.	Історичний	1	7	11	194	31	54	2	-	49	8	5	8	-
7.	Комп'ютерних наук	-	-	2	29	4	16	7	2	3	1	1	-	-
8.	МЕВ та турист. бізнесу	-	2	10	86	8	52	1	-	45	3	3	-	-
9.	Медичний	1	-	2	129	4	148	15	10	19	7	3	-	39
10.	Механіко-математичний	4	1	4	103	52	97	40	-	54	3	3	-	-
11.	Психології	2	3	2	78	6	37	7	-	26	6	1	-	-
12.	Радіофізичний	2	4	5	151	51	223	102	10	96	6	4	1	2
13.	Соціологічний	2	2	6	117	11	62	16	-	52	3	3	-	-
14.	Фізико-енергетичний	-	-	2	29	11	40	16	2	12	-	-	-	-
15.	Фізико-технічний	4	1	1	136	60	197	133	2	45	9	4	-	-
16.	Фізичний	1	-	2	154	69	122	49	1	12	-	-	-	-
17.	Філологічний	2	3	2	207	9	-	-	-	71	6	2	1	-
18.	Філософський	15	7	14	341	28	87	11	5	37	15	8	-	1
19.	Хімічний	1	-	3	126	60	136	23	3	45	3	1	-	-
20.	Юридичний	2	3	2	34	-	22	-	-	3	3	3	-	1
19.	НДІ астрономії	-	1	1	64	47	65	32	-	79	1	1	-	-
20.	НДІ біології	-	1	-	39	10	59	6	3	15	1	1	-	-
21.	НДІ хімії	-	2	3	75	31	41	12	2	46	2	1	-	-
22.	Загальноунів. відділи	-	-	-	-	-	-	-	-	-	17	7	9	4
23.	Центр міжнародної освіти	-	2	-	66	17	53	3	-	49	1	1	-	-
24.	ЦНБ	-	1	-	13	-	-	-	-	36	-	-	139	1
25.	Ботанічний сад	-	-	-	7	2	4	-	-	2	1	1	-	-
	УСЬОГО	45	61	89	2843	554	1983	512	65	1006	129	69	60	48

**Оприлюднення результатів науково-дослідної роботи
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна у першому півріччі 2009 р.**

№ з/п	Факультет, підрозділ	Вісники	Збірники наукових праць	Монографії	Статті		Тези доповідей		Патенти	Кіль-ть праці-півників, які брали участь у конфе-ренцях	Конференції		Виставки	
					Усього	У зарубіж-них виданнях	Усього	У зарубіж-них видан-нях			Усього	Міжна-родні	Проведені в універ-ситеті	Виставки, в яких уні-верситет брав участь
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
1.	Біологічний	–	1	2	36	9	50	4	–	31	2	1	1	1
2.	Геолого-географічний	–	3	3	95	6	101	7	4	15	3	2	2	–
3.	Екологічний	1	1	–	123	34	3	2	1	12	–	–	1	–
4.	Економічний	2	3	4	53	–	15	–	–	11	4	1	–	–
5.	Іноземних мов	1	5	2	107	3	170	5	–	90	7	2	–	–
6.	Історичний	1	2	4	45	19	22	12	–	17	4	2	4	1
7.	Комп'ютерних наук	–	–	–	16	1	12	3	3	8	–	–	–	–
8.	МЕВ та тур. бізнесу	–	2	8	32	8	29	4	–	32	3	2	1	12
9.	Медичний	–	2	1	71	2	62	27	1	25	4	–	–	–
10.	Механіко-математичний	2	1	–	32	17	33	16	–	16	7	3	–	–
11.	Психології	1	1	1	81	–	38	–	–	5	4	–	1	–
12.	Радіофізичний	1	–	4	57	27	19	12	1	14	3	2	1	–
13.	Соціологічний	1	1	1	76	9	18	4	–	47	2	2	–	–
14.	Фізико-енергетичний	–	–	–	11	4	15	10	3	5	–	–	–	–
15.	Фізико-технічний	1	1	–	59	22	66	53	–	5	7	3	–	–
16.	Фізичний	–	–	–	33	19	76	19	–	10	–	–	–	–
17.	Філологічний	2	2	2	73	5	11	–	–	44	5	2	–	–
18.	Філософський	1	5	2	116	5	25	2	1	34	9	5	–	–
19.	Хімічний	–	1	–	20	19	27	4	–	3	1	1	–	–
20.	Юридичний	1	1	–	23	1	33	–	–	1	1	1	–	–
21.	НДІ астрономії	–	1	–	31	19	29	13	–	15	1	–	–	–
22.	НДІ біології	–	–	1	27	5	7	3	–	5	–	–	–	–
23.	НДІ хімії	–	–	1	17	6	15	8	1	31	1	–	–	–
24.	Загальноунів. відділи	–	1	–	–	–	–	–	–	–	14	4	7	–
25.	Центр міжнародної освіти	–	1	–	22	–	33	1	–	35	1	1	1	–
26.	ЦНБ	–	–	–	–	–	–	–	–	–	2	2	59	–
27.	Ботанічний сад	–	–	–	2	–	5	–	–	–	–	–	–	–
	УСЬОГО	15	35	36	1258	240	914	209	15	511	85	35	78	3

завідувачу кафедри теплофізики та молекулярної фізики фізико-енергетичного факультету; А.Г. Руткасу – докторові фіз.-мат. наук, проф., завідувачу кафедри математичного моделювання та математичного забезпечення ЕОМ механіко-математичного факультету. На сьогодні в університеті працюють 56 лауреатів Державної премії України.

Фактом визнання провідної ролі університету в наукових дослідженнях стало обрання членами-кореспондентами НАН України професора Бакірова В.С., професора Чуєшова І.Д., професора Гриценка А.А.

З нагоди Дня науки за багаторічну сумлінну працю, вагомий внесок у розвиток наукової сфери співробітники університету одержали нагороди: нагрудні знаки «Петро Могила» – професор Ніколаєвський В. М., професор Пасинок В. Г.; нагрудний знак «За наукові досягнення» – професор Гірка І. О.; нагрудні знаки «Відмінник освіти України» – професор Грицина В. Т., доцент Білецький М. І., цінний подарунок (годинник) від Верховної Ради України – професор Катрич В. О.

Висока оцінка професійних, наукових та особистих якостей, досягнень у сфері освіти і науки надана представникам університету, які стали переможцями IV обласного конкурсу «Найкращий молодий науковець Харківщини»: з напрямку «Фізика та астрономія» – канд. фіз.-мат. наук Трусова В. М., аспірант Сухов Р. В., аспірантка Харченко Н. Д., з напрямку «Хімія, біологія, сільське господарство, фармація» – викладач Бойченко О.П.

У 2009 р. згідно з рішенням Комітету з призначення іменних стипендій облдержадміністрації в галузі науки призначено стипендії видатним науковцям: імені М. В. Остроградського в галузі математики – доктору фіз.-мат. наук, професору Коробову В. І.; імені В. Н. Каразіна в галузі гуманітарних наук – доктору соціол. наук, професору Сокур'янській Л. Г.; імені І. І. Мечнікова в галузі медицини і біології для молодих науковців – канд. фіз.-мат. наук, с. н. с. Горобченко О. О.; імені К. Д. Синельникова в галузі фізики і астрономії – канд. фіз.-мат. наук, с. н. с. Петрову Д. В.; імені В. Н. Каразіна в галузі гуманітарних наук – канд. соціол. наук Коритніковій Н. В.

Аспірант Под'ячев Д. М. нагороджений дипломом III ступеня за результатами Всеукраїнського конкурсу на кращі студентські та аспірантські наукові праці з питань євроатлантичної інтеграції.

До науково-дослідної роботи залучається талановита молодь. Згідно з рішенням колегії МОН України та постановою Президії Комітету з Державних премій України в галузі науки і техніки стипендію Кабінету Міністрів України для молодих учених одержують Богатиренко С.І., Сліпко В.А. (фізико-технічний факультет), Ситник О.Ю. (хімічний факультет). У 2009 р. стипендію Кабінету Міністрів призначено науковим співробітникам Берднику С. Л., Бутриму О. Ю. (радіофізичний факультет).

Результати наукових досліджень щорічно широко представляються в наукових публікаціях, на конференціях, семінарах і виставках.

У 2008 р. опубліковано 89 монографій (13 з них видано за рубежем), 45 випусків «Вісника ХНУ імені В. Н. Каразіна», 61 збірник наукових праць, близько 5000 статей і тез доповідей (понад 25 % опубліковано у провідних зарубіжних виданнях). Одержано 65 патентів, в т.ч. 5 патентів України, власниками яких є університет, подано 7 заявок на винаходи (табл. 9.3).

У першому півріччі 2009 р. опубліковано 36 монографій (8 з них видано за рубежом), 15 випусків «Вісника ХНУ імені В. Н. Каразіна», 35 збірників наукових праць, понад 2000 статей і тез доповідей (25 % статей опубліковано у провідних зарубіжних виданнях), одержано 15 патентів України (табл. 9.4).

За даними найбільшої у світі інформаційної та наукометричної системи Scopus Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна займає друге місце серед ВНЗ України. В сучасних умовах ВАК України планує включати в перелік фахових ті видання, які мають імпаکت-фактор, тому перед ученими університету постає задача зробити все можливе, щоб видання університету увійшли не лише у список фахових ВАК України, але й до міжнародних баз даних (Scopus, ISI).

За останні роки активізувалася робота з проведення конференцій. У 2006 р. проведено 139 наукових конференцій і семінарів, з них 65 міжнародних; у 2007 році – 148, з них 73 міжнародних; у 2008 р. проведено 129 конференцій і семінари, з них 69 міжнародних. У першому півріччі 2009 року проведено 85 конференцій, з них 35 – міжнародні. Ця робота сприяє науковим контактам не лише з вітчизняними вченими, а й з представниками ближнього і дальнього зарубіжжя.

Співробітники університету беруть участь не тільки в національних міжнародних конференціях, а також в конференціях, що проводяться в зарубіжжі. Так, у 2008 році 486 вчених університету брали участь у зарубіжних конференціях в Росії, Німеччині, Шотландії, Болгарії, Швейцарії, Молдові, Беларусі, Ісландії, Польщі, Індії, Чехії, Бельгії та ін.

Серед проведених у 2008 р. конференцій можна виділити такі міжнародні конференції: «Тіла Сонячної системи: від оптики до геології», яку провів НДІ астрономії; VIII Міжнародний симпозіум «Біологічні механізми старіння» (НДІ біології); Міжнародна науково-методична конференція «Хімічна освіта у XXI сторіччі: виклики та перспективи» (хімічний факультет); Міжнародна науково-практична конференція «Міжнародні інтеграційні процеси та конкурентоспроможність економіки України», що організована економічним факультетом; III Міжнародна науково-практична конференція «Від громадянського суспільства – до правової держави» (юридичний факультет); The 4-th International Conference on Ultra-wideband and Ultrashort Impulse Signals (UWBUSIS 2008) (радіофізичний факультет), Міжнародна науково-практична конференція «Region-2008: суспільно-географічні аспекти» (геолого-географічний факультет). Серед конференцій, проведених у 2009 р., можна відзначити такі: Міжнародний форум молоді «Молодь XXI століття»; Міжнародна наукова конференція, присвячена 95-річчю О. В. Погорелова; Міжнародна зимова школа з фізики високої енергії; Міжнародна науково-практична конференція «Туристичний бізнес: світові тенденції та національні пріоритети», Міжнародна наукова конференція «Динаміка і структура в фізиці і хімії».

Рішенням Колегії МОН України в університеті створено науково-навчальний центр «Функціональні матеріали». На фінансування центру щорічно Міністерством освіти і науки України планується виділяти 1 млн. грн. з коштів бюджету. Основні завдання центру: створення нових функціональних матеріалів; отримання нових знань щодо фізичних властивостей наночастинок, нанокристалів і наноструктур.

Таблиця 9.5

Розподіл переможців по факультетах

№	Факультет	Кількість переможців	
		Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт	Всеукраїнських студентських олімпіад
1	Біологічний	I місце – 1 II місце – 1	II місце – 1
2	Геолого-географічний	I місце – 1	-
3	Екологічний	II місце – 2	II місце – 2 III місце – 2
4	Економічний	I місце – 5 III місце – 1	III місце – 2
5	Факультет іноземних мов	-	II місце – 1
6	Історичний	I місце – 2 II місце – 1	-
7	Механіко-математичний	II місце – 2	III місце – 3
8	Факультет психології	II місце – 2 III місце – 1	III місце – 1
9	Соціологічний	I місце – 2 II місце – 2	I місце – 1 II місце – 1
10	Фізико-технічний	I місце – 1 II місце – 2 III місце – 1	II місце – 2
11	Фізичний	I місце – 1	II місце – 2 III місце – 1
12	Філологічний	I місце – 1	I місце – 1
13	Філософський	-	II місце – 1
14	Медичний	II місце – 1	II місце – 1
15	Хімічний	III місце – 1	-
16	Юридичний	III місце – 1	III місце – 1
Загальна кількість переможців		32	26

Університет брав участь у різних виставках, зокрема в Міжнародній виставці «Освіта та кар'єра – 2008» (м. Київ), «Освіта – 2008» (м. Львів), V виставці-презентації «Інноваційні технології навчання» (м. Київ), у виставках у межах проведення конференцій у містах Донецьку, Одесі, Харкові, Вінниці, Івано-Франківську.

В університеті є чимало сучасних наукових розробок світового рівня, але все ще залишається проблемою їх упровадження у виробництво, створення на їх базі конкурентоспроможної продукції. Потребують удосконалення діючі структурні підрозділи НДЧ, нагальною є реорганізація НДЧ для забезпечення інноваційного розвитку наукових досліджень.

Недостатнім залишається рівень залучення молодих фахівців та студентів до наукових досліджень як штатних виконавців наукових робіт.

Для підвищення зацікавленості науковців у науково-дослідній роботі керівництво університету докладає зусиль до того, щоб Кабінет Міністрів та

Верховна Рада України прийняли законодавчі акти щодо зрівнювання заробітної плати науковців університету з заробітною платою співробітників інститутів НАН України. Крім того, ректорат університету ставить питання перед Міністерством освіти і науки України щодо виділення коштів на наукові дослідження рівномірно за місяцями, на зміну нинішньої ситуації, коли перші три місяці року ліміти по заробітній платі відсутні.

9.3. Підготовка кадрів вищої кваліфікації, робота докторантури і аспірантури

Докторантура та аспірантура – основне джерело підготовки науково-педагогічних кадрів вищої кваліфікації у Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна. На сьогоднішній день в університеті працює 22 спеціалізовані ради (14 із захисту докторських і 8 із захисту кандидатських дисертацій) за 44 спеціальностями, які проводять велику роботу з атестації кадрів вищої кваліфікації.

У 2008 р. співробітниками університету захищено 8 докторських дисертацій (з них 6 – у радах університету) – Вовк Р. В. (фізичний факультет), Денисенко І. Б., Гришанов М. І., Лісовський В. О. (фізико-технічний факультет), Маслов В. О. (радіофізичний факультет), Чорний Д. М. (філософський факультет), Морозова О. І. (факультет іноземних мов), Нелюба А. М. (філологічний факультет) та 66 кандидатських дисертацій, з них 47 – у радах університету.

У першому півріччі 2009 р. захищено 5 докторських дисертацій – Безугла Л. Р. (факультет іноземних мов), Ісіченко Ю. А. (філологічний факультет), Шаповалов С. А. (НДІ хімії), Цевенко О. І. (медичний факультет), Фисун О. А. (філософський факультет) та 17 кандидатських дисертацій.

В аспірантурі університету навчаються 439 аспірантів за 65 спеціальностями (у тому числі 31 аспірант – за контрактом). Найбільше аспірантів навчається за економічними (70), фізико-математичними (70), філософськими (56), філологічними (53) спеціальностями.

До наукового керівництва аспірантами залучено 118 докторів наук і 90 кандидатів наук.

У 2008 р. аспірантуру закінчили 94 аспіранти, у т. ч. із захистом дисертацій у строк – 16 аспірантів. За перше півріччя 2009 р. аспірантуру закінчили 11 осіб, у т. ч. із захистом дисертації в строк – 1 аспірант.

Зараз у докторантурі університету навчається 17 докторантів.

9.4. Студентська науково-дослідна робота

Наукова робота студентів в університеті ґрунтується на багаторічній практиці та науковому досвіді, накопиченому за часи існування університету, і розглядається як складова частина підготовки висококваліфікованих фахівців протягом усього періоду навчання.

Найбільш поширеними формами наукової роботи студентів є індивідуальна робота на кафедрах і в лабораторіях факультетів, участь у виконанні

конкретних завдань з НДР кафедр, участь у наукових гуртках, дискусійних клубах, «круглих» столах, семінарах, наукові публікації, участь в олімпіадах, конкурсах наукових робіт, конференціях тощо.

В університеті діють 85 наукових гуртків, до яких залучено 905 студентів, організовано 14 навчально-наукових центрів, 2 науково-дослідні лабораторії, 2 клініки, у роботі яких беруть участь понад 170 студентів.

З метою більшого заохочення студентів до наукової роботи на базі практико-освітнього центру «Юридична допомога» (юридична клініка), що є структурним підрозділом юридичного факультету, студенти отримують практичний досвід правозахисної діяльності. Надаючи безоплатну допомогу соціально незахищеним верствам населення, студенти під керівництвом кураторів-викладачів надають юридичні консультації, складають аналітичні довідки та позовні заяви, працюють з процесуальними документами. Юридична клініка спеціалізується на питаннях цивільного, медичного, міжнародного та виборчого права.

Зростає кількість переможців у Всеукраїнських студентських олімпіадах. У січні-лютому 2009 р. в університеті проведено I тур Всеукраїнської студентської олімпіади, в якому взяли участь 210 студентів університету.

У 2008/2009 навчальному році 135 студентів брали участь у II турі Всеукраїнських студентських олімпіад з різних спеціальностей, де посіли 25 призових місць (табл. 9.5).

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна є базовим закладом з проведення II туру Всеукраїнської студентської олімпіади з соціології.

Студентка філологічного факультету Хохлова Катерина стала переможницею Міжнародного конкурсу знавців української мови імені Петра Яцика.

Студент Саєнко В. Ю. став переможцем і нагороджений дипломом I ступеня за результатами Всеукраїнського конкурсу на кращі студентські та аспірантські наукові праці з питань євроатлантичної інтеграції.

Студенти університету беруть активну участь в організації та роботі міжнародних, всеукраїнських та регіональних конференцій. У 2008/2009 навчальному році було проведено 13 конференцій.

З кожним роком зростає кількість учасників і переможців Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт за різними галузями. У 2006/2007 навчальному році переможцями конкурсу стали 9 студентів, у 2008/2009 навчальному році – вже 32 студенти (табл. 9.5).

На VII Всеукраїнському студентському турнірі фізиків, що проходив у листопаді 2008 року, диплом II ступеня було присуджено команді студентів фізико-технічного факультету.

У 2008/2009 навчальному році найкращі 18 студентів університету відзначені стипендіями Президента України, 3 студенти отримують стипендію Верховної Ради України та 28 – іменні стипендії всесвітньо відомих учених.

Особлива увага приділяється публікаціям студентів за результатами їх науково-дослідної роботи. Якщо в 1999 р. було 35 наукових публікацій, у 2005 р. – 370, у 2006 році опубліковано 385 статей та тез за участю студентів, то в 2008 – 480 (з них самостійно 125).

X

ЦЕНТРАЛЬНА НАУКОВА БІБЛІОТЕКА

Головними напрямками роботи бібліотеки є вдосконалення процесів інформаційно-бібліографічного обслуговування читачів, максимальне задоволення їх запитів, розширення доступу до світових інформаційних ресурсів, створення електронної бібліотеки та університетського репозитарію, формування і збереження фондів та їх оптимізація, створення бібліографічних показників з історії Харківського університету, Харківщини, культурно-просвітницька діяльність.

Фонд ЦНБ на 1.06.2009 р. налічує 3 343 458 примірників. Загальна площа ЦНБ – 10484 мІ, у т. ч. у головному корпусі – 7182 мІ, на вул. Університетській, 23 – 2794 мІ, бібліотека ФТФ (пр. Курчатова, 31) – 508 мІ.

Для читачів працюють 5 абонементів, 11 читальних залів, 2 спеціалізовані зали каталогів, служба міжбібліотечного абонементу, зал інформаційного сервісу, Центр Інтернет-технологій. ЦНБ має власний сайт: <http://www.univer.khar-kov.ua/main/library>. Цілодобово діє електронний каталог з електронним замовленням, у т. ч. через Інтернет. Розвивається автоматизована система обслуговування (здійснюється за французьким програмним забезпеченням «Liber-media»).

Фонд ЦНБ на 1.07.2009 р.

Назв	424753
Примірників	3343458
Книг	2096041
Журналів	1180992
Газет	9103
Дисертацій	6679
Авторефератів	42182
Рукописів	949
Карт	2545
Звітів	2665
На електронних носіях	2302
Наукової	1767019
Навчальної	1155824
Художньої	375695
Іноземними мовами	717921
Українською мовою	408117

10.1. Комплектування фондів

Протягом 2008/2009 навчального року отримано 10567 назв, 42860 примірників, у тому числі книг – 29587, журналів – 7925, дисертацій – 181, авторефератів – 4457, газет – 15, видань на електронних носіях – 665; українською мовою – 28864, іноземними мовами – 2342. Отримано наукової

літератури – 23345 примірників, навчальної – 24134 примірники, художньої – 947 примірників. Передплачено 42 назви газет, 405 назв журналів.

На комплектування фондів протягом навчального року витрачено 443320 грн. (2008 р. – 128 008 грн., перше півріччя 2009 р. – 315312 грн.), на передплату – 454 30 грн. За рахунок оплати факультетів придбано 2401 примірник на суму 155700 грн.

Порівняно з попереднім роком у 2008/2009 навчальному році відбулися деякі позитивні зміни у книгозабезпеченості навчального процесу, зокрема покращилася книгозабезпеченість дисциплін циклу гуманітарної та соціально-економічної підготовки.

Збільшилася загальна кількість новоодержаної навчальної літератури з 17 394 примірників до 24134 примірників. Значну кількість примірників бібліотека отримала за цільовим призначенням із Міністерства освіти і науки України (7050 прим.), з видавництва університету – 4150 примірників.

Удосконалюється ведення електронної бази даних «Книгозабезпеченість навчального процесу», чому сприяє придбання нового модуля «Книгозабезпеченість» у рамках автоматизованої програми «Liber-Media».

За результатами аналізу книгозабезпеченості факультетів університету визначено пріоритетні напрямки комплектування тих спеціальностей та дисциплін, які недостатньо забезпечені навчальною літературою. Так, на 2009/2010 навчальний рік пріоритетними для забезпечення є ряд дисциплін на екологічному, фізико-енергетичному, механіко-математичному, медичному факультетах; китайська мова на факультеті іноземних мов, спеціальність валеологія на філософському факультеті. Особлива увага буде приділятися комплектуванню літературою для забезпечення факультетів психології, міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу, соціологічного, ряду дисциплін економічного факультету.

У 2008/2009 навчальному році головними джерелами комплектування іноземною літературою залишалися міжнародний книгообмін та дари різних установ, фондів і приватних осіб. ЦНБ здійснює вітчизняний і міжнародний книгообмін зі 190 бібліотеками. Це бібліотеки Росії, Білорусі, Великої Британії, Німеччини, Сербії, Болгарії, країн Балтії, Польщі, США, Японії та ін.

Дари є важливим джерелом поповнення фондів. Від викладачів, співробітників університету, приватних осіб отримано 2532 примірники. Від благодійних фондів та організацій – 899 примірників, зокрема: від благодійного фонду А. Левентіса – 103 примірники, від Посольства США в Україні – 98 примірників, від видавництва Укркнига – 86 примірників, від Північно-Східного наукового центру – 24 примірники, від Фонду Є. Кушнарєва – 60 примірників, від Інституту сучасного мистецтва – 40 примірників, від Українського образотворчого центру – 42 примірники, від Народної бібліотеки Сербії – 192 примірники

Проведено переоблік фондів читальних залів, окремих кафедральних бібліотек, фондів абонементів, рукописів, цінних та рідкісних видань.

10.2. Обслуговування користувачів. Упровадження автоматизованих технологій

Структурними підрозділами ЦНБ обслуговується близько 50 000 користувачів, щорічно бібліотеку відвідують понад 500 000 користувачів, книговидача складає понад 1 250 000 примірників на різних носіях інформації, виконується понад 17 000 довідок в автоматизованому режимі.

Удосконалюється автоматизація бібліотеки. Бібліотека має 98 комп'ютерів, з них 44 в Інтернет-мережі, 18 в Інтранет-мережі університету. На 1.07.2009 р. локальна комп'ютерна мережа ЦНБ – LIBER-MEDIA складає 25 робочих місць.

Електронний каталог складає 547 тис. назв (737 тис. примірників). Щорічно каталог поповнюють до 100 тис. назв. До ЕК звертаються 80% від усіх відвідувань сайту бібліотеки. Продовжувалася робота зі створення в електронному каталозі аналітичних описів «Вісника Харківського національного університету».

В електронній бібліотеці ЦНБ зберігається 553 повнотекстові версії видань (у форматі pdf та djvu).

Завдяки впровадженню послуги «електронне замовлення» читачі можуть замовляти літературу цілодобово з будь-якого місця, підключеного до мережі Інтранет. Створено методичну розробку для роботи з електронним каталогом «З чого почати?».

Усі читальні зали працюють у режимі відкритого доступу, всі новоодержані видання в єдиному примірнику (обов'язковий примірник) надходять до читальних залів згідно з профелем комплектування залу. Оновлено електронний захист документів. Усім студентам університету (включаючи першокурсників) надаються широкі можливості для отримання документів на навчальних і науковому абонементі.

З січня 2009 року ЦНБ є учасником міжнародного проекту «Електронна бібліотека України: Центри знань для університетів України». За проектом бібліотека одержує доступ до світових інформаційних ресурсів і створює свій університетський репозитарій. Бібліотека також бере участь у проекті створення відкритого архіву Прикордонного білорусько-російсько-українського консорціуму класичних університетів.

Інтенсивно працює центр Інтернет-технологій. Головний напрямок роботи Центру – обслуговування користувачів з навчальною метою. Користувачі Центру працюють одну годину щодня безкоштовно.

ЦНБ активно співпрацює з іншими бібліотеками, установами, товариствами.

У 2009 році за сприяння представництва ООН в Україні відкрито інформаційний стенд з матеріалами, присвяченими діяльності ООН.

10.3. Гуманітарна та культурно-просвітницька діяльність ЦНБ

Сприяючи духовному розвитку сучасного покоління, ЦНБ організує як книжково-ілюстративні, так і художні виставки. Щорічно у бібліотеці

експонуються близько 150 книжкових виставок різної тематики, які зорієнтовані на задоволення освітніх, культурних, інформаційних потреб читачів. Експонувалася виставка «Україна в світі», присвячена славетним іменам видатних земляків, що зробили особливий внесок до скарбниці світової цивілізації. Проводилися виставки до Дня Соборності України, до Міжнародного дня рідної мови, до Дня слов'янської писемності та культури, до Дня Конституції України

**Бази даних, доступ до яких надавався ЦНБ
у 2008/2009 навчальному році**

№	Назва	Зміст
1	EBSCOhost	10 тематичних баз, що мають повні тексти з понад 10 000 назв англomовних журналів гуманітарного, природничого та математичного профілю, економіки, медицини, питань вищої освіти та інформаційних наук.
2	Бази даних компанії EastView	Російська національна бібліографія (Книжковий літопис, Літопис журнальних статей, Літопис газетних статей, Літопис авторефератів дисертацій, Літопис рецензій), українські видання (36 назв) та два російські журнали з економіки на замовлення економічного факультету («Вопросы экономики» та «Мировая экономика и международные отношения»).
3	EastView – Наука онлайн (за проектом ELibUkr)	Повнотекстова база даних містить провідні російські періодичні публікації з суспільно-політичних та гуманітарних наук видавництва «Наука».
4	Електронна бібліотека дисертацій РДБ * (з 2009 р. доступ не передплачено)	Понад 220 000 повнотекстових відсканованих дисертацій та авторефератів з майже всіх галузей знань.
5	IOPscience Journals (за проектом ELibUkr)	Близько 60 журналів з природничих наук та медицини від Інституту фізики (Великобританія).
6	Emerald (за проектом ELibUkr)	Доступ до електронних ресурсів одного з найвідоміших видавництв, що публікує дослідження з бізнесу, менеджменту, маркетингу.
7	Euromonitor - Passport GMID (Global Market Information Database) (за проектом ELibUkr) (доступ з 1.10.2009)	Інтегрований ресурс, в якому міститься статистика, огляди ринку, профілі компаній та джерела інформації для аналізу країн, ринків, споживачів.
8	Проект Всесвітньої організації охорони здоров'я HINARI (Health InterNetWork Access to Research Initiative)	Журнали біомедичного профілю світових наукових видавництв за проектом Всесвітньої організації охорони здоров'я.

9	OARE (Online Access to Research in the Environment)	Публікації більше ніж 300 видавців з усіх аспектів вивчення навколишнього середовища.
10	Проект AGORA (Access to Global Online Research in Agriculture)	Ресурси біологічного та суміжних профілів.
Тестові доступи		
1	Royal Society of Chemistry	Доступ до рецензованих журналів з хімії та до 6 хімічних баз даних.
2	«Университетская библиотека»	Ресурси гуманітарного профілю, класична художня література (Росія).
3	Datamonitor	Економічна база даних, що містить колекцію звітів, доповідей, статистичних баз даних та новин.
4	McGraw-Hill's AccessEngineering	Доступ до видань з різних галузей прикладних наук: біомедицини, хімії, комунікацій, електрики, енергетики, екології, промисловості, механіки, нанотехнологій, оптики та ін.
5	McGraw-Hill's AccessScience (McGraw-Hill Encyclopedia of Science & Technology)	Доступ до більше ніж 8 500 статей з археології, астрономії, біомедицини, хімії, математики, медицини, фізики та ін.
6	Oxford Reference Online	Колекція більше ніж 2000 книг видавництва Oxford з біології, бізнесу, менеджменту, класики літератури, економіки та фінансів, лінгвістики, історії, літератури, математики, політичних наук, філософії, фізики тощо.
7	Gale	6 економічних баз даних світового лідера видавництва економічних ресурсів.

тощо. Викликали великий інтерес виставки, присвячені ювілеям видатних учених та письменників: до 175-річчя від дня народження Д.І. Менделєєва, до 200-річчя від дня народження Ч. Дарвіна, до дня народження Т.Г. Шевченка, до 200-річчя від дня народження М. В. Гоголя, виставка наукових праць І. І. Залобовського, присвячена 80-річчю від дня його народження, та багато інших.

Традиційними є Дні грецької культури, які всьоме проходили у ЦНБ. Експонувалася виставка художніх робіт членів Харківського міського товариства «Геліос». ЦНБ відвідав Посол Греції в Україні Харламбос Дімітріу. У березні 2009 р. експонувалася виставка, яка була організована відомим харківським хірургом, доктором медичних наук, співробітником Інституту проблем кріобіології та кріомедицини Національної Академії наук України Євгеном Легачем «Афонські ікони Божої Матері».

У рамках Всеукраїнської акції «Українці в світі» експонувалася виставка картин видатних українських художників з приватної колекції І. Лучковського. До ювілею засновника Пархомівського історико-художнього музею А.Ф. Луньова було організовано художню виставку, присвячену його пам'яті, та відбулася презентація книги.

Цикл заходів був проведений до Дня Незалежності Республіки Польща. За сприяння Генерального Консульства Республіки Польща в Харкові відбулися презентації третього випуску «Польського альманаху: Формування історичної пам'яті: Польща і Україна», а також унікального видання «Гоголь на батьківщині: Альбом художніх фототипій та геліографур, що відносяться до пам'яті М.В. Гоголя». Оригінал альбому «Гоголь на Родині» (1901 р.) відомого польського фотографа Й. Ц. Хмелевського зберігається в ЦНБ. Великим успіхом користувалася виставка художника К. Гончарової, яка вдруге проходила в бібліотеці.

Уперше в ЦНБ були проведені Дні єврейської культури, під час яких експонувалася художня виставка, пройшов цикл лекцій з історії та культури єврейського народу.

10.4. Наукова діяльність ЦНБ

Наукова робота бібліотеки полягає в участі у бібліотечних конференціях, семінарах, підготовці та публікації статей, повідомлень про діяльність бібліотеки, перспективи її розвитку, вивчення її унікальних рідкісних фондів, створенні бібліографічних покажчиків. Працює Рада ЦНБ з наукової та методичної роботи. Співробітники бібліотеки беруть участь у наукових конференціях, семінарах, готують науково-методичні документи та публікації.

У 2008/2009 навчальному році працівниками ЦНБ укладено 15 бібліографічних покажчиків. Проведено велику роботу з оцифрування фондів для створення збірки «Сумцов М.Ф. Дослідження з етнографії та історії культури Слобідської України. Вибрані праці. – Х., 2008». За сприяння Асоціації випускників університету видано книгу Березюк Н.М. «Неизвестный В.Я. Джунковский: ректор Харьковского университета. 1821-1826 гг. – Х., 2008.» Завдяки фронтальному перегляду фондів поповнюються колекції рідкісних видань. Продовжується робота з дослідження слов'янських колекцій. Працівниками кафедри мікології проведено дослідницьку роботу у відділах зберігання фонду, надано рекомендації. За кошти благодійного Фонду Анастасіоса Левентіса (Кіпр) продовжується реставрація грецьких рукописів XVIII сторіччя у провідних науково-дослідницьких центрах країни. Складено план оцифровки рідкісних видань за допомогою нового спеціального комплексу BOOKSNAP. Почато роботу зі створення електронної бази даних «Праці вчених університету» з розширеним авторитетним файлом.

З метою удосконалення інформаційного обслуговування користувачів, використання нових форм у роботі бібліотеки, створення комфортних умов для читачів, наприкінці 2008 року було проведено анкетне опитування.

У 2009 році було оновлено склад Бібліотечної Ради (голова І.І. Залюбовський). Створено Студентську бібліотечну раду, метою якої є спільна робота студентства з працівниками бібліотеки з вирішення конкретних проблем, наприклад, читацької заборгованості, проведення читацьких конференцій тощо.

ЦНБ курирує мережу бібліотек державних вищих навчальних закладів III-IV рівнів акредитації Харківського зонального методичного об'єднання,

яке представляють 36 бібліотек, з них 25 бібліотек м. Харкова, 6 бібліотек Полтавської і 5 бібліотек Сумської областей.

У 2008 році Науково-методична бібліотечна комісія МОН України призначила ЦНБ відповідальною за секцію з організації та збереження інформаційних ресурсів вузівських бібліотек України. У березні 2009 року на базі Центральної наукової бібліотеки Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна згідно з рекомендаціями Департаменту вищої освіти МОН України проведено семінар з проблем збереження стародруків, цінних та рідкісних видань бібліотек із залученням фахівців провідних установ України та Росії.

У квітні 2009 р. вдруге відбувся Міжнародний науково-практичний семінар «Розмаїття культур: неокласика і контркультура», організаторами якого були Центральна наукова бібліотека, історичний, соціологічний, філософський факультети університету, Латвійська Академічна бібліотека (Рига, Латвія), Балтійська Міжнародна академія (Рига, Латвія).

З метою знайомства з діяльністю бібліотеки, розкриття фондів та створення позитивного іміджу бібліотеки проводиться екскурсійна робота. Протягом навчального року екскурсії проводилися для студентів університету та інших вищих навчальних закладів міста, викладачів та школярів загальноосвітніх шкіл, для учасників конференцій, закордонних гостей з Республіки Польща, Болгарії, Росії, Австрії, Німеччини, Фінляндії, США, Китаю.

Згідно з наказом Міністерства культури і туризму України № 44 1023/14290 «Про затвердження Положення про проведення атестації працівників підприємств, установ, організацій та закладів галузі культури» у травні 2009 року проведено атестацію бібліотечних працівників. Працівники бібліотеки нагороджені Грамотами та Подяками облдержадміністрації, Харківської міської ради. У 2008 році бібліотечною премєю імені К.І. Рубінського нагороджені головний бібліограф Глибицька С.Б. та ст. викладач кафедри українознавства Н.В. Аксьонова.

Розпочався і ведеться ремонт історичної будівлі бібліотеки. Згідно із затвердженими проектами створено новий пожежний водопровід, відремонтовано пожежні приямки, замінюються дерев'яні сходи на металеві, обладнано запасні виходи з другого поверху. Проведено ремонтні роботи на 8 поверсі ЦНБ у головному корпусі. Бібліотекою складено план ремонтних робіт та переведення окремих відділів обслуговування і частини книгосховища до Північного корпусу університету.

30 червня 2009 року питання про діяльність бібліотеки та перспективи її розвитку було розглянуто на засіданні ректорату, на якому прийнято рішення щодо розвитку бібліотеки та окреслено головні напрямки діяльності на найближчі роки: освоєння Північного корпусу, продовження ремонтних робіт в історичній будівлі університетської бібліотеки, створення електронної бібліотеки та клопотання щодо отримання бібліотекою статусу наукового об'єкта, що становить Національне надбання України.

XI

МІЖНАРОДНІ ЗВ'ЯЗКИ

11.1. Підготовка кадрів для зарубіжних країн

У 2008/2009 навчальному році в університеті навчалось 1220 іноземних студентів, стажистів і аспірантів, 290 слухачів підготовчого відділення з 46 країн світу. Порівняно з минулим роком кількість студентів зросла майже на 20%. Найбільша кількість іноземних студентів на економічному факультеті – 360. Суттєво збільшився набір іноземців на перший курс – з 246 у 2007 році до 336 у 2008 році. Таким чином, збільшення прийому на перший курс склало 36%. Переважна більшість – це випускники підготовчого відділення університету. Випуск іноземних фахівців у 2009 році становив: бакалаврів – 134, магістрів та спеціалістів – 138. За цей рік відбулося 9 захистів кандидатських дисертацій іноземцями на різних факультетах університету.

Проведено ліцензування в ДАК України на довузівську підготовку та на підготовку іноземних фахівців за акредитованими напрямками.

При університеті розпочав роботу Інститут Конфуція.

Плідно працювали кафедри Центру міжнародної освіти. Викладачами Центру було надруковано 32 навчальні посібники, з яких 5 з грифом МОН України, 9 навчально-методичних видань, 66 статей в наукових виданнях, 53 тез доповідей. Викладачі Центру взяли участь у 16 конференціях.

Центром було проведено XIII Міжнародну науково-практичну конференцію «Викладання мов у вищих навчальних закладах освіти на сучасному етапі. Міжпредметні зв'язки» та видано два збірники наукових праць.

Колектив кафедри мовної підготовки посів перше місце в університетському конкурсі за значні успіхи в удосконаленні змісту та методик навчального процесу за напрямом «Забезпечення навчального процесу навчально-методичними комплексами».

11.2. Міжнародне співробітництво

Діяльність університету в галузі міжнародних зв'язків у 2008/2009 навчальному році розвивалася у кількох напрямках:

- співробітництво з ВНЗ зарубіжних країн;
- відрядження викладачів, співробітників, докторантів, аспірантів і студентів за кордон для участі в наукових конференціях, проведення наукових досліджень та стажування, мовні курси тощо;

– прийом іноземних фахівців в університеті;
– участь викладачів, співробітників, докторантів, аспірантів і студентів у конкурсах для одержання стипендій та грантів міжнародних організацій та фондів.

На цей час університет має угоди про співробітництво, включаючи й між-кафедральну співпрацю, зі 116 ВНЗ/організаціями-партнерами в 40 країнах світу. У 2008/2009 навчальному році найбільш успішне співробітництво велося з Московським державним університетом імені М.В. Ломоносова, Білоруським державним університетом (Білорусь); Великотирновським університетом «Св. Кирило та Мефодій», Софійським університетом «Св. Климент Охридський» (Болгарія); Аньхойським університетом (КНР); Белгородським державним університетом, Інститутом ядерних досліджень Російської академії наук (Росія). Протягом вищезазначеного періоду університет підписав угоди про співробітництво з Сінцзяньським університетом фінансів та економіки, Цзилінським університетом, Центральним Південним університетом (КНР); Белградським університетом, Державним університетом у Нові-Пазарі (Сербія); Університетом Ніцци – Софія Антиполіс (Франція); Інститутом археології Російської академії наук, Медико-генетичним науковим центром Російської академії медичних наук (Росія); Центром наукових працівників і викладачів юдаїки у вищих навчальних закладах України (Ізраїль).

У міжнародному співробітництві активно беруть участь факультети біологічний, геолого-географічний, економічний, історичний, механіко-математичний, соціологічний, фізико-технічний, фізичний, філософський, хімічний; НДІ астрономії; Центральна наукова бібліотека. Усього за 2008/2009 навчальний рік кількість відряджених за кордон викладачів, співробітників, докторантів, аспірантів і студентів університету за всіма напрямками склала 482 особи (з них викладачів, співробітників та докторантів – 301 особа, аспірантів та студентів – 181 особа), які виїжджали до 44 країн. Це були фахівці і студенти всіх факультетів, але найбільше закордонних відряджень було на геолого-географічному, економічному, історичному, механіко-математичному, соціологічному, фізико-технічному факультетах.

Результати закордонних відряджень викладачів, співробітників, докторантів, аспірантів, студентів, а також результати міжвузівського співробітництва в 2008/2009 навчальному році були відображені в 166 статтях, 8 монографіях, 3 підручниках, 3 навчальних посібниках, 1 спецкурсі; зроблено 1044 доповіді на міжнародних наукових конференціях за кордоном і в Україні, захищено 8 кандидатських дисертацій. Найбільших результатів досягнуто на факультетах біологічному, геолого-географічному, історичному, механіко-математичному, радіофізичному, соціологічному, філологічному, філософському, хімічному та в НДІ астрономії.

Університет прийняв із-за кордону, в тому числі в межах міжвузівського співробітництва, 679 осіб з 39 країн світу. Майже всі факультети приймали іноземців, але найбільше всього їх було на факультетах біологічному, геолого-географічному, механіко-математичному, соціологічному, фізичному, філологічному, філософському, хімічному, а також в Інституті високих технологій та Центрі міжнародної освіти.

Протягом 2008/2009 навчального року викладачі, співробітники, докторанти, аспіранти і студенти університету взяли участь у 72 конкурсах для одержання стипендій та грантів різних міжнародних організацій та фондів 21 країни світу. Найактивнішими були факультети: економічний, механіко-математичний, соціологічний, фізичний і філософський. Переможцями конкурсів та одержувачами грантів стали 66 осіб.

Зростає авторитет Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна на міжнародному рівні. У 2008/2009 навчальному році університет відвідали послы та представники посольств Аргентини, Вірменії, Греції, Естонії, Ізраїлю, Індонезії, Ірландії, Канади, КНР, ПАР, Польщі, Росії, Словаччини, США, Туркменістану, Фінляндії, Франції, ФРН, які виступали з лекціями перед студентами і викладачами університету та брали участь у роботі конференцій і круглих столів.

XII

ФІНАНСОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Заплановані показники загального бюджету університету складають у 2009 р. 218 мільйонів 810 тис. грн. (рис. 12.1, 12.3).

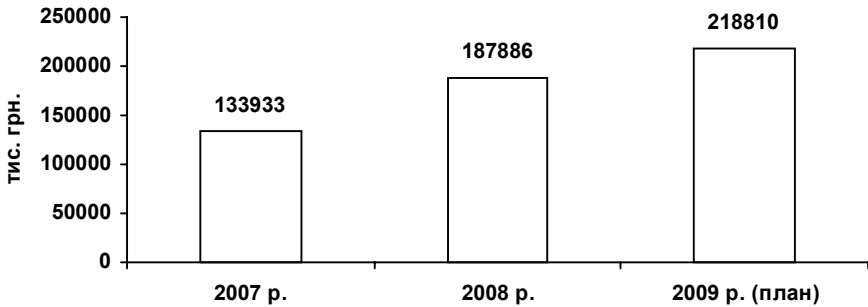

Рис. 12.1. Загальні надходження до бюджету Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна в 2007-2009 роках (тис. грн.)

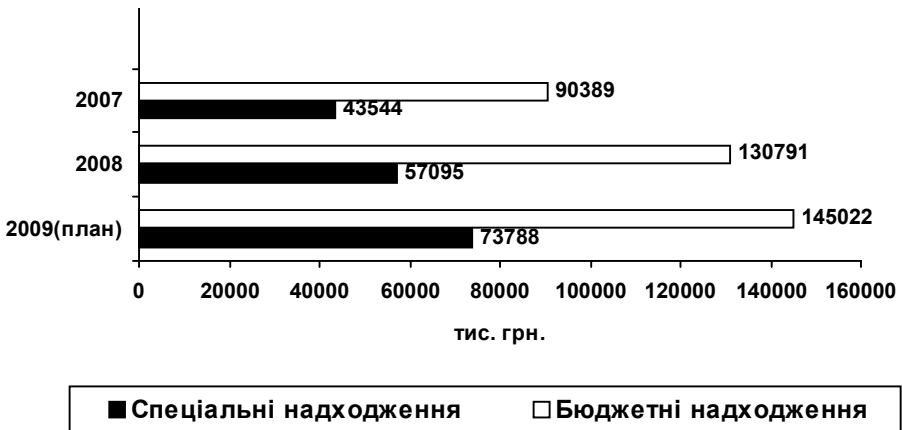

Рис. 12.2. Надходження бюджетних і спеціальних коштів до університету 2007–2009 рр. (тис. грн.)

У 2008/2009 навчальному році зросла загальна кількість студентів-контрактників за рахунок збільшення кількості студентів денної форми навчання. У той же час продовжився процес скорочення кількості осіб, які отримували освіту за заочною формою навчання (рис. 12.4, 12.6).

Завдяки збільшенню кількості студентів денної форми навчання та збільшенню оплати за навчання зросли надходження до бюджету університету (рис. 12.3, 12.5).

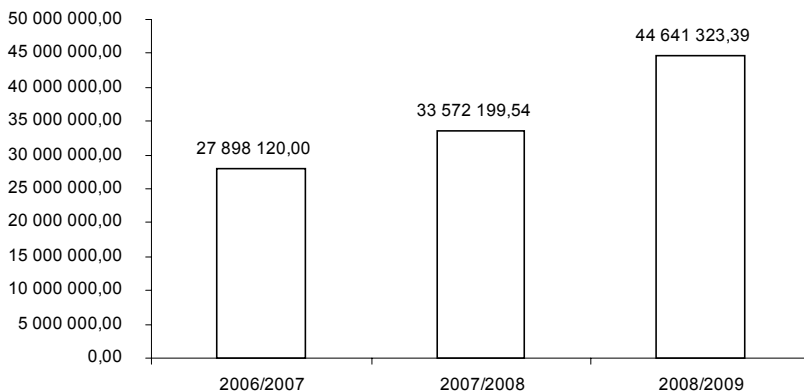

Рис. 12.3. Динаміка надходжень коштів (грн.) за навчання

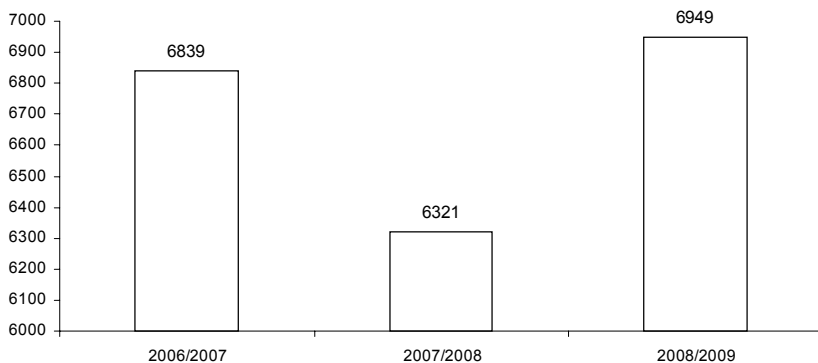

Рис. 12.4. Динаміка кількості контрактів, укладених зі студентами (громадянами України та іноземцями)

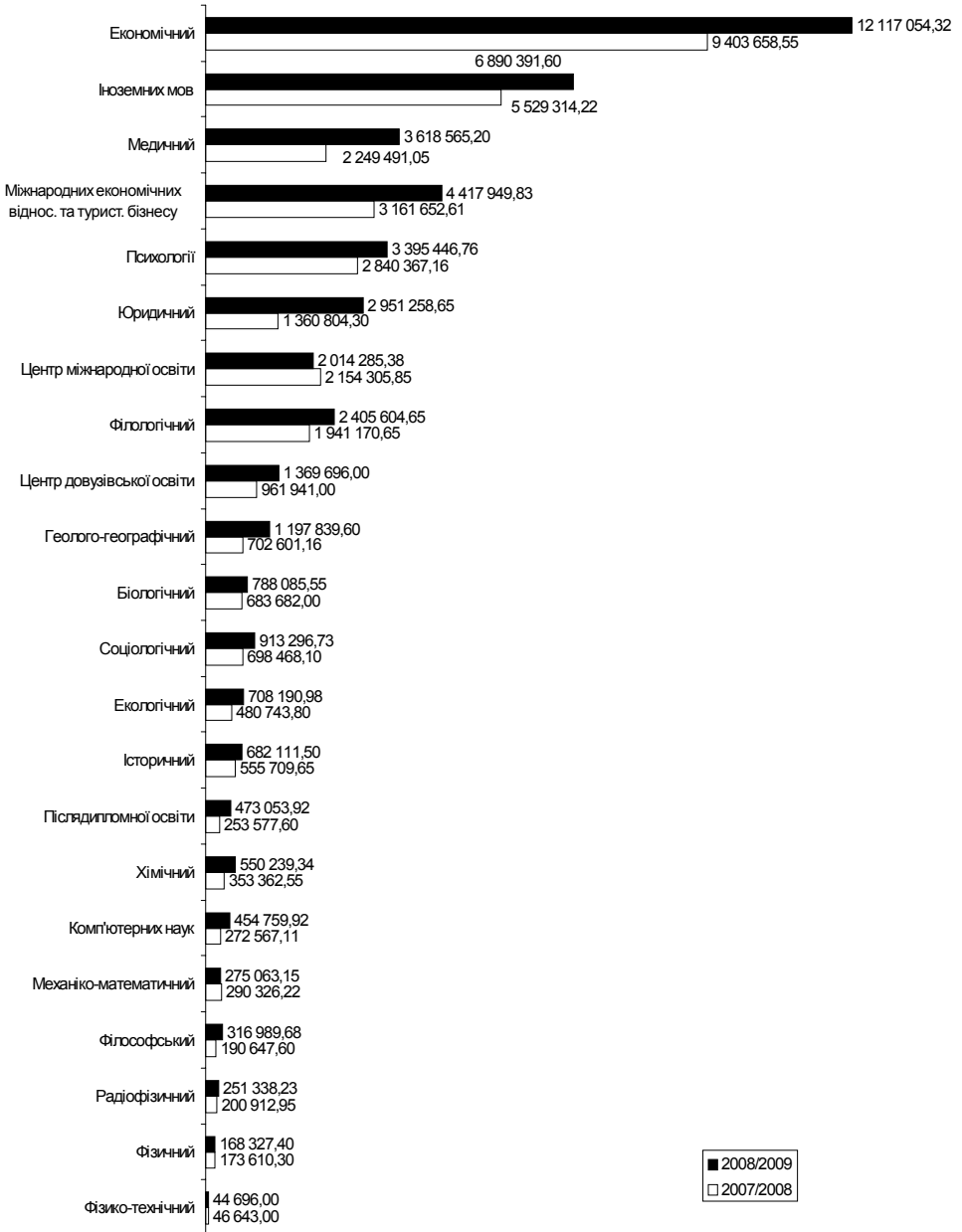

Рис.12.5 . Надходження коштів за навчання у 2007/2008 та 2008/2009 навчальних роках

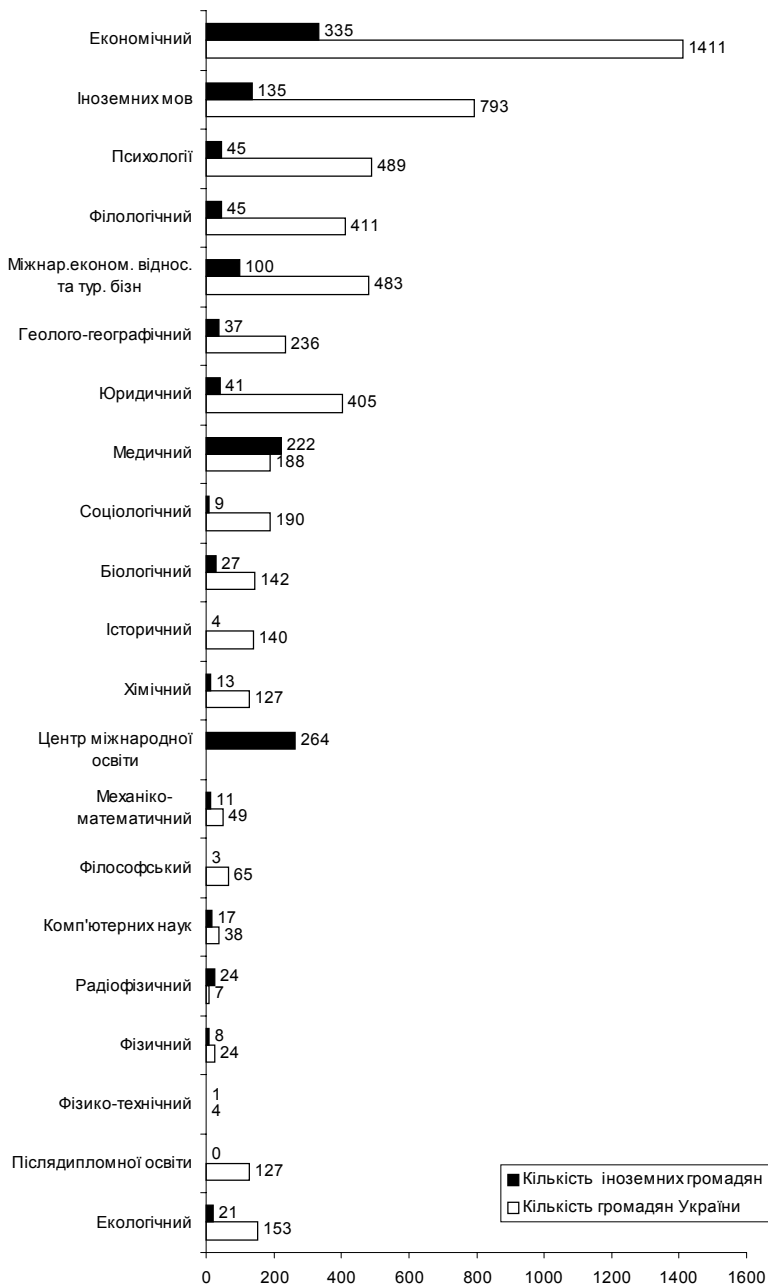

Рис.12.6. Кількість контрактів, укладених зі студентами у 2008/2009 навчальному році на факультетах університету

Надходження та видатки бюджетних коштів у 2008-2009 рр. відображені в табл. 12.1, 12.2, рис. 12.2, 12.3, 12.5.

Таблиця 12.1

**Надходження та фактичні видатки бюджетних коштів
у 2008–2009 роках**

Показник	2008 р., тис. грн.		2009 р. (I півріччя), тис. грн.	
	Надходження	Фактичні видатки	Надходження	Фактичні видатки
Заробітна плата та нарахування	79954,6	79954,6	48051,8	48051,8
Стипендії	33115,5	33115,5	21716,7	21716,7
Комунальні послуги	11306,1	11306,1	7456,2	7456,2
Утримання ВНЗ (обладнання, матеріали, відрядження, видавнича діяльність та ін.)	1669,5	1669,5	641,4	641,4
Капітальний ремонт	4745,1	4745,1	-	-
Виконання зобов'язань за колективною угодою	-	-	-	-
РАЗОМ	130790,8	130790,8	77866,1	77866,1

Таблиця 12.2

**Фактичні видатки спеціальних коштів
у 2008–2009 роках**

Показник	2008 р., тис. грн.	2009 р., тис. грн.	
	Спеціальний фонд	План (I півріччя)	Фактично (I півріччя)
Заробітна плата та нарахування	33009,5	22415,2	22887,6
Стипендії	35,0	-	-
Комунальні послуги	862,6	1000	754,3
Утримання ВНЗ (матеріали, відрядження, видавнича діяльність та ін.)	8453,9	7022,8	5521,7
Капітальний ремонт, обладнання	5927,7	2820	2671,8
Виконання зобов'язань за колективною угодою	3045,2	1300,0	1251,6
РАЗОМ	51333,9	34558,0	33087,0

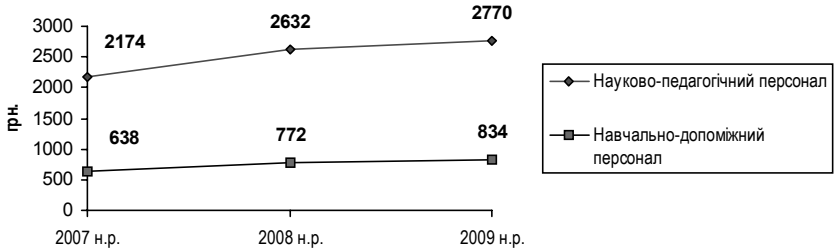

Рис. 12.7. Середньомісячна заробітна плата в університеті 2007–2009 рр.

Заробітна плата за I півріччя 2009 року порівняно з 2008 роком станом на 01.07.09 збільшена у зв'язку зі:

1) змінами в якісному складі науково-педагогічного персоналу за рахунок одержання наукового ступеня та вченого звання значної кількості науково-педагогічних працівників;

2) підвищенням мінімальної заробітної плати, згідно з постановою Кабінету Міністрів України № 1298 від 30.08.2002 р. та наказом Міністерства освіти і науки № 1093 від 02.12.2008 р.;

3) виплатою щомісячної індексації заробітної плати згідно з постановою Кабінету Міністрів України № 1078 від 17.07.2003 р.

Таким чином, середньомісячна заробітна плата науково-педагогічного персоналу збільшилася в порівнянні з 2008 роком на 5%, навчально-допоміжного персоналу – на 8% (рис. 12.7).

==== XIII =====
СОЦІАЛЬНИЙ ЗАХИСТ, ОЗДОРОВЛЕННЯ
ВИКЛАДАЧІВ, СПІВРОБІТНИКІВ, СТУДЕНТІВ
УНІВЕРСИТЕТУ ТА ЇХ ДІТЕЙ,
ПОЛІПШЕННЯ ЖИТЛОВО-ПОБУТОВИХ УМОВ

=====

13.1. Соціальний захист працівників

У 2008/2009 навчальному році адміністрація університету разом із профспілками традиційно дбала про посилення соціального захисту працівників університету, поліпшення умов праці й охорони праці, поліпшення житлово-побутових умов, організацію оздоровлення та відпочинку працівників та їх дітей.

Згідно з Колективним договором було витрачено на доплати понад 5047 тис. грн.; на надбавки – 4540 тис. грн.; премії – 2147 тис. грн.; матеріальну допомогу – 97 тис. грн.

На фінансування «Комплексних заходів з охорони праці» у 2008 році було витрачено 334,4 тис. грн. (на 37 % більше запланованої суми). «Комплексні заходи з охорони праці» виконано повністю.

На конференції трудового колективу університету 18 грудня 2008 року було затверджено перелік заходів на 2009 рік, на всі види робіт планується витратити 300 тис. грн. Було проведено огляд-конкурс з охорони праці. У 2008 році конкурс було проведено у номінації «Найкраща механічна майстерня». Переможцями було визнано та заохочено навчально-виробничу майстерню фізичного факультету та майстерню радіофізичної обсерваторії (сел. Гайдари).

За 2008/2009 навчальний рік працівники університету одержали 99 санаторних путівок із Фонду соціального страхування, 9 путівок до санаторіїв матері та дитини. 81 дитина працівників університету відпочила влітку в Криму та дитячих оздоровчих таборах Харківської області. Загальна дотація профкому на оздоровлення дітей склала понад 31 тис. грн.

У спортивно-оздоровчому таборі «Фігурівка» відпочило близько 50 працівників і членів їх сімей, 70 – у пансіонатах Чорноморського узбережжя. Працівники університету в серпні відпочивали за путівкою вихідного дня на базі біологічної станції «Гайдари».

У 2008/2009 навчальному році 724 працівникам університету надано профспілкову матеріальну допомогу на суму понад 173 тис. грн., заохочено до ювілейних дат 190 працівників університету.

Діти співробітників університету одержали подарунки до Нового року, на їх придбання профком виділив 35 тис. грн., також було закуплено 670 квитків для дітей на новорічні свята. Традиційним стало проведення конкурсу дитячої творчості «Новорічний ярмарок». У конкурсі взяло участь більше 120 дітей. Усі діти були заохочені, найцікавіші роботи було відзначено грамотами та подарунками.

За заявками працівників було організовано 5 екскурсій пам'ятними місцями Харківської області. На культурно-оздоровчі заходи з бюджету профкому було витрачено близько 150 тис. грн.

Із метою активізації профспілкової роботи, заохочення активних, енергійних членів профспілки рішенням конференції ППО університету засновано профспілкову відзнаку «Активіст профспілкового руху в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна». За підсумками роботи у 2008 році відзначено кращих голів профбюро: фізичного, механіко-математичного факультетів та НДІ біології.

13.2. Соціальний захист, оздоровлення та відпочинок студентів

Реалізацію програм соціально-економічного захисту та підтримки осіб, які навчаються в університеті, здійснює первинна профспілкова організація студентів, аспірантів і докторантів спільно з адміністрацією університету. Нормативні засади даної співпраці визначено Угодою між адміністрацією університету та первинною профспілковою організацією студентів, аспірантів і докторантів, яка була ухвалена конференцією трудового колективу 25 грудня 2007 року.

Головними напрямками роботи профспілкової організації за звітний період були соціальний захист та стипендіальне забезпечення, поліпшення побутових умов у гуртожитках, організація дозвілля та відпочинку студентів, аспірантів і докторантів, а також оздоровлення і спортивна робота.

Найважливішим аспектом роботи профкому є робота з соціально-економічного захисту членів профспілки. Матеріальна підтримка та преміювання здійснювалося за рахунок коштів Фонду соціального захисту студентів і аспірантів. До грудня 2008 р. витрати з Фонду було профінансовано у повному обсязі. Так, на оздоровлення та матеріальну допомогу малозабезпеченим студентам, студентам із числа дітей-сиріт, інвалідів і чорнобильців було витрачено коштів на суму 184 тис. грн. За особливі успіхи у навчанні та науковій роботі, участь у спортивному та культурному житті університету було виплачено премій на суму 353 тис. грн. З січня 2009 року внаслідок дефіциту бюджетних коштів фінансування стипендіального фонду було призупинено. Тому в першому півріччі 2009 року такі виплати здійснювались лише за рахунок профспілкових коштів. З матеріальної допомоги та дотацій на оздоровлення було виплачено на суму 112,5 тис. грн., премій – 15 тис. грн., на покращення інфраструктури СОТ «Фігуровка» – 3 тис. грн., на заохочення студентів, які працювали у молодіжних трудових загонах, – 33 тис. грн.

Одним із основних напрямів роботи було проведення заходів з оздоровлення та відпочинку. Протягом навчального року студенти мали можливість оздоровитися в санаторії-профілакторії «Буревісник». За звітний період у цьому закладі пройшла лікування 1241 особа. Узимку 40 членів профспілки оздоровилося в Закарпатській області на базах «Високі Карпати», «Верховина», «У Ганнусі». Грошові виплати на оздоровлення надавалися за рахунок профспілкових коштів у розмірі 40 % від вартості путівки.

Літній відпочинок студентів і аспірантів традиційно проходив у спортивно-оздоровчому таборі університету «Фігуровка». Протягом року адміністрацією університету було виділено 45 тис. грн. на розвиток матеріально-технічної бази табору. Було проведено низку заходів з реконструкції табору: ремонт їдальні, реконструкцію та ремонт будинків, заміна та ремонт сантехсистем і електромережі. Компенсацію для придбання путівок у розмірі 50% від їх вартості повністю профінансовано за рахунок профспілкових коштів на загальну суму 60 тис. грн. Усього влітку в СОР «Фігуровка» оздоровилося 210 членів профспілки.

Також влітку студентам був запропонований відпочинок на оздоровчих базах Чорного моря за путівками із 40 % знижками за рахунок коштів профспілки. Особлива увага була приділена оздоровленню студентів пільгових категорій. У цілому на Чорноморському узбережжі відпочило 40 студентів і аспірантів.

Спільно з «Промислово-страховою компанією» профспілковий комітет проводив роботу зі страхування студентів університету від нещасних випадків. У 2008/2009 навчальному році було застраховано 2090 студентів. Студентам, які отримали травми та пошкодження, страхова компанія виплачувала грошові компенсації у розмірі 10 грн./добу. За 2008/2009 навчальний рік постраждалим студентам було виплачено коштів на суму 12,5 тис. грн.

Профком здійснював моніторинг роботи пунктів громадського харчування в університеті. Профспілковим комітетом спільно з адміністрацією університету було розроблено план заходів з поліпшення роботи пунктів громадського харчування в університеті, який було розглянуто та затверджено на засіданні ректорату 22 грудня 2008 року. Комісією профкому проводилися щотижневі перевірки якості роботи пунктів громадського харчування в університеті.

Особливу увагу в минулому навчальному році було приділено роботі у гуртожитках. Житлово-побутовою комісією профкому постійно проводились перевірки щодо виявлення правопорушників «Правил внутрішнього розпорядку студмістечка ХНУ імені В.Н. Каразіна». Також було проведено огляд-конкурс на кращі студентські кімнати гуртожитків. Переможці конкурсу були звільнені від сплати за проживання та нагороджені цінними подарунками. Протягом навчального року оформлювались субсидії для студентів, проживаючих у гуртожитках. За звітний період субсидію отримали 1333 студенти.

У зв'язку зі збільшенням кількості студентів, які навчаються в університеті, виникла гостра потреба у додаткових місцях у гуртожитках. Зважаючи на це, протягом останнього року було введено в експлуатацію 9 кімнат на 19 ліжкомісць у гуртожитку №9.

Значну роботу виконано з покращення матеріальної бази студентських гуртожитків. З вересня 2008 р. по серпень 2009 р. частково відремонтовано

гуртожитки №№ 5, 6, 7, 11. За станом на липень 2009 р. витрачено 834,21 тис. грн. на капітальний ремонт (в т.ч. 289,75 тис. грн. проектні роботи) та 125,21 тис. грн. – на поточний ремонт, в тому числі 522, 85 тис. грн. бюджетних коштів (в т.ч. 289, 75 тис. грн. – проектні роботи) та 436, 57 тис. грн. спецкоштів. На ремонтні роботи в період з 1 вересня 2008 р. по 1 вересня 2009 р. було заплановано витратити 1 млн. 372 тис. грн.

За період з 1 вересня 2008 р. по 1 серпня 2009 р. витрати на утримання гуртожитків склали 611 тис. грн., з них на:

- придбання меблів та обладнання – 100 тис. грн.
- придбання м'якого інвентарю – 113 тис. грн.
- поточний ремонт сантехсистем гуртожитків та ремонт електромереж гуртожитків – 148 тис. грн.
- вивіз сміття – 124 тис. грн.
- газові та електричні плити – 40 тис. грн.
- інші матеріали та послуги: – 86 тис. грн.

Новим напрямком діяльності став міжнародний обмін студентів за програмою Work&Travel USA. Це одна з найпопулярніших студентських програм міжнародної співпраці, що надає можливість студентам навчатись і подорожувати одночасно. Для більш ефективного залучення студентів до міжнародних програм протягом року в профкомі оформлювалися міжнародні студентські посвідчення (ISIC).

У 2008/2009 навчальному році значно посилилася робота профкому у напрямку організації культурно-масових заходів для студентів. Спільно з обкомом профспілки було проведено конкурс новорічних листівок та фотоконкурс «Харків – місто закоханих»; разом з кафедрою журналістики – фотоконкурс «ZOOM»; спільно з Культурним центром університету – творчий конкурс студентів-першокурсників «Alma-mater». У листопаді 2008 р. вперше за історію університету разом із Студентською Радою та Студентським науковим товариством було проведено День студентського самоврядування. До Міжнародного жіночого дня профспілковим активом було підготовлено студентський концерт.

Серед нових аспектів діяльності профкому також можна відзначити випуск «Щоденника першокурсника» та випуск інформаційних вісників «СТУД.com»; розповсюдження серед членів профспілки квитків до театрів міста зі знижками до 50% (ХАТОБ ім. М.В. Лисенка, ХАДТ імені О.С. Пушкіна, ХДАДТ імені Т.Г. Шевченка, Дім актора); проведення інтернет-фотоконкурсів «Міс і Містер профком». Ще одним напрямком роботи профкому стала організація екскурсій і туристичних поїздок, 30% від вартості поїздок компенсувалися за рахунок профкоштів.

У грудні 2008 року профкомом проводилась акція на підтримку боротьби зі СНІДом. Спільно з представниками Української спілки медиків було проведено лекцію «Туберкульоз – стоп кадр».

Профком активно займався організацією благодійних акцій в стінах університету з широким залученням профспілкового активу та членів профспілки. Успішно були проведені акції зі збору коштів на допомогу студентам Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича,

які постраждали унаслідок повені в серпні 2008 року, окрім цього від профорганізації було перераховано 11 тис. грн. профспілкових коштів. Також було розповсюджено біля 3000 марок Товариства Червоного Хреста. Велася тісна співпраця із підшефною школою-інтернатом для дітей із серцево-судинними захворюваннями. Активісти профкому регулярно відвідували школярів. Студенти організовували концертні та конкурсні програми для дітей до різних свят, фінальним завершенням співпраці у цьому навчальному році став подарунок випускникам на врученні атестатів про середню освіту.

Значно посилилася робота профкому з працевлаштування студентів. Комісія з працевлаштування активно співпрацювала з Молодіжним центром праці Харківського обласного центру молоді. Цього року студентам і аспірантам було запропоновано роботу на період літніх канікул у дитячих таборах та закладах у Криму. Окремим напрямом роботи було формування молодіжних трудових загонів (МТЗ) для роботи на об'єктах університету. Влітку 2009 р. в них працювало 30 студентів.

═══════ XIV ═══════

ГОСПОДАРЧІ РОБОТИ

═══════

Господарчими та інженерними службами університету виконано значний обсяг робіт, пов'язаних із забезпеченням життєдіяльності університету, підтриманням у належному стані та подальшим розвитком матеріально-технічної бази навчально-виховного та науково-дослідного процесів.

Постійна увага приділялася вдосконаленню господарчої діяльності, капітальному та поточному ремонту, підтриманню в належному технічному стані всіх 43 об'єктів університету – навчальних корпусів, гуртожитків, науково-дослідних лабораторій, спортивних споруд, баз навчальної практики і особливо нового навчального корпусу на пл. Свободи, 6. Будівля Північного навчального корпусу потребує термінового виконання великих обсягів робіт з капітального ремонту значних ділянок покрівлі, інженерних мереж, електро-, тепло- та водопостачання, ліквідації аварійного стану внутрішніх та зовнішніх фасадів, ліфтового господарства та значної кількості приміщень загальним обсягом робіт на декілька десятків мільйонів гривень.

Господарчі та інженерні служби університету протягом 2008/2009 навчального року продовжували вести першочергові роботи з капітального ремонту другої половини покрівлі будівлі Північного корпусу, поточний ремонт аудиторій, приміщень кафедр, деканатів, коридорів, місць загального користування, інженерних мереж, роботи з благоустрою прилеглої території та телефонізацію приміщень.

Зокрема, було здійснено:

- капітальний ремонт частини м'якої покрівлі корпусу №2 та ліквідовано аварійний стан карниза зали бібліотеки;
- закінчено капітальний ремонт сходів у корпусі №2;
- реконструйовано санвузли на 2-му поверсі, де розташований філософський факультет, та на 3-му поверсі (факультет міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу);
- виконано капітальний ремонт приміщень та коридорів факультетів психології, соціологічного, юридичного та ін.;
- продовжено капітальний ремонт аварійних ділянок фасадів актового залу, головного входу (корпус № 1) та двору корпусу №2;
- триває капітальний ремонт системи опалення та, частково, водопостачання (корпус №2);
- реконструйовано приміщення 1-го поверху (корпус 2) та 2-го поверху (корпус 3), приміщення видавництва, приміщення 3-го поверху – під розміщення факультету міжнародних економічних відносин та туристичного бізнесу.

Загальна сума витрат на це склала 3,07 млн. грн, з них 709 тис. грн бюджетних та 2,36 млн. грн позабюджетних коштів.

Протягом 2008/2009 навчального року виконувалися роботи з ліквідації аварійного стану головного навчального корпусу університету, зміцнення навчальної бази, покращення енергопостачання, ремонту інженерних мереж тощо. На виконання цих заходів витрачено 269,1 тис. грн – з основного та спеціального фондів університету.

Усього з початку робіт (1996 р.) на капітальний ремонт, реконструкцію й обстеження несучих конструкцій головного навчального корпусу витрачено 20,71 млн. грн, з яких 13,11 млн. грн – з основного фонду, 7,60 млн. грн – зі спеціального фонду університету, профінансовано 85% необхідного обсягу, який за висновком «Укрдержінвестекспертизи» визначений у розмірі 24,248 млн. грн. За всі ці роки виконано значний обсяг робіт, але і зробити ще треба дуже багато.

Упродовж 2008/2009 навчального року в головному навчальному корпусі виконано такі роботи:

- закінчено реконструкцію вітражів сходів у корпусах № 3, 10, що перебували в аварійному стані;
- виконано капітальний ремонт покрівель та аварійних ділянок фасадів хімічного двору;
- відремонтовано велику кількість аудиторій, лабораторій та допоміжних приміщень.

Виконано значний обсяг робіт на об'єктах, розташованих за межами головного навчального корпусу. Загальний кошторис цих робіт складає 1,676 млн. грн, з яких 0,06 млн. грн – з основного фонду, 1,616 млн. грн – зі спеціального фонду університету, зокрема:

- на капітальний ремонт гуртожитків в період з 01.09.08 р. по 01.09.09 р. витрачено 1млн. 372 тис. грн (в т.ч. 290 тис. грн – проектні роботи), з яких 523 тис. грн – основний фонд та 849 тис. грн – спеціальний фонд університету;
- виконано проект капітального ремонту гуртожитку №11;
- у гуртожитку №7 капітально відремонтовано вхід та приміщення цокольного поверху (7 кімнат);
- закінчено капітальний ремонт 1-го поверху у гуртожитку №5 (7 житлових кімнат, кухня, 4 санвузли, 3 душові);
- відремонтовано місця загального користування (санвузли, умивальники, душові) на 5-ти поверхах гуртожитку №11;
- виконано роботи з капітального ремонту водопроводу та покрівлі санаторію-профілакторію “Буревісник”;
- закінчено будівництво нової котельної для опалення будівель НДІ астрономії;
- виконано капітальний ремонт покрівель та будівель гуртожитку і прохідної геологічної бази геолого-географічного факультету (с. Каменка Ізюмського району);
- відремонтовано приміщення їдальні та будується новий туалет на біостанції у с. Гайдари;
- виконано заміну покрівлі та вікон будівлі лабораторії радіофізичного факультету (вул. Клочківська, 50), відремонтовано огорожу;

– відремонтовано пожежний водопровід та евакуаційні сходи у філії ЦНБ (вул. Університетська, 23) та магістральний водопровід до ботсаду (вул. О.Яроша, 24).

Ремонтно-будівельною дільницею університету впродовж року виконані ремонтні роботи у 172 приміщеннях майже на 1,835 млн. грн, а саме:

– в головному навчальному корпусі відремонтовано 25 аудиторій, в т.ч. 2 іменні аудиторії; відремонтовані приміщення: приймальної комісії (29), відділу аспірантури (2), науково-методичного центру, кабінет ученого секретаря НДЧ, навчального відділу; військово-мобілізаційного відділу; кабінету проректора з науково-педагогічної роботи (2), кабінету проректора з навчальної та інноваційної роботи (2); коридор на 4 та 7 поверхах;

– відремонтовано ряд приміщень спортивно-оздоровчого табору «Фігуровка» (13), біостанції у с. Гайдари (6), музею природи (1), побутові приміщення гаражу (3);

– у Північному навчальному корпусі відремонтовано 66 приміщень факультетів психології, комп'ютерних наук, юридичного, соціологічного, філософського, фізико-технічного та медичного;

– в навчальному корпусі по вул. Мироносицькій, 1 відремонтовано 9 аудиторій та 1 аудиторію в навчальному корпусі по пр. Курчатова, 31;

– у гуртожитку №11 відремонтовано 5 приміщень та кімнату самопідготовки студентів у гуртожитку №10.

Сантехнічною службою університету виконано значний обсяг робіт із капітального та поточного ремонту інженерних мереж на об'єктах університету на загальну суму 211,216 тис. грн.

Значна увага приділялася своєчасній підготовці до роботи підрозділів університету в умовах осінньо-зимового періоду 2008-2009 рр. та забезпеченню безперебійної роботи мереж опалення в осінньо-зимовий період.

З цієї метою було відремонтовано та замінено близько 971 м трубопроводів теплопостачання, водопостачання та каналізації головного навчального корпусу та інших об'єктів. Встановлено близько 199 нових секцій радіаторів опалення, більше 723 одиниць сантехнічної арматури та 19 одиниць приладдя.

Крім того, лише в Північному навчальному корпусі сантехнічною службою виконано великий обсяг робіт з ремонту інженерних мереж. Демонтовано старих та встановлено 926 нових секцій нагрівальних приладів; замінено 550 м трубопроводів тепло-, водопостачання та каналізації; 868 одиниць сантехнічної арматури та 34 одиниці приладдя.

Виконання комплексу заходів з підготовки до роботи в зимових умовах дало можливість забезпечити безперебійне енергозабезпечення всіх об'єктів університету, підрозділів навчального, науково-дослідного та житлово-побутового призначення.

Електрослужбою університету капітально відремонтовано освітлення й інше електроустаткування в 108 приміщеннях (аудиторіях, лабораторіях, комп'ютерних класах, приміщеннях загального користування та інше) навчальних корпусів. Проведені електротехнічні роботи в оранжереях №9, 10 ботанічного саду; в лабораторії напівпровідникових та іонних приладів (вул. Ключківська, 50); у філії ЦНБ (вул. Університетська, 23); в майстерні фізичного факультету (пл. Свободи, 4). Також було здійснено:

- прокладку близько 550 м кабелю від підстанції до 3-х ліфтів і одного стояка освітлення (пл. Свободи, 6);
- встановлений трансформатор 250кВА на підстанції ТП-13 для освітлення (пл. Свободи, 6);
- проведена наладка високовольтного обладнання на підстанціях;
- замінено майже 53 м підземного кабелю по вул. Артема, 46 (гуртожиток №7);
- підготовку до роботи в літній період біостанції в с. Гайдари та СОТ «Фігуровка».

На виконання всіх вищезазначених робіт витрачено 378,235 тис. грн.

Інженерними службами університету проведена робота щодо налагодження обліку спожитих енергоресурсів. Загальноуніверситетською комісією з питань енергозбереження вживаються постійні заходи щодо економії та більш раціонального використання енергоносіїв на кожному університетському об'єкті.

Господарчим відділом за активної участі студентів університету вимито вікон та дверей – 5310 шт., 30420 м² панелей, 33500 м² підлоги, 3840 шт. батарей опалення; зібрано та вивезено 7385 м³ побутового сміття, будівельних відходів та снігу; відновлено 1560 м² газонів та клумб; висаджено 6750 шт. квітів; відремонтовано 312 шт. парт, столів, шаф, 268 шт. господарчого інвентарю, 57 замків та 93 дверей; пофарбовано 648 учнівських парт та столів.

Службами головного механіка та АТС приділялася значна увага забезпеченню надійної роботи посудин, що працюють під тиском, верстатів, телефонів та ліфтів у навчальних корпусах і гуртожитках, обладнання, годинника на головній будівлі університету. Організовано навчання та переатестацію 58 працівників, які обслуговують верстатне обладнання, посудини під тиском та ліфти. Проведена атестація та обстеження верстатного парку університету. На всі ці заходи витрачено 183,557 тис. грн.

Утилізовано 1,596 т відпрацьованих хімічних речовин та 5150 шт. люмінесцентних ламп, акумуляторних батарей, автомобільних покришок, відпрацьованих мастил на загальну суму 10,556 тис. грн.

Проведено ряд заходів на виконання приписів Держпожнадзора та покращенню протипожежної безпеки об'єктів університету. На ці потреби було витрачено близько 352,0 тис. грн.

Постійна увага приділялася виконанню комплексних заходів з охорони праці та техніки безпеки, передбачених колективною угодою між адміністрацією та трудовим колективом університету. Торік при плані 245,0 тис. грн на ці цілі було витрачено більше 334,37 тис. грн.

XV

МЕДІА-АКТИВНІСТЬ УНІВЕРСИТЕТУ У 2008/2009 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

Центром зв'язків з громадськістю та пресою здійснювалася робота із забезпечення та підтримки постійного потоку інформаційних повідомлень про Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна у засобах масової інформації. Результати моніторингу, який систематично проводиться Центром, свідчать, що університет залишається лідером у медіапросторі серед вищих навчальних закладів Харківського регіону та посилює свої позиції як один з основних неполітичних ньюзмейкерів регіону. У 2008 році Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна було нагороджено дипломом I ступеня Всеукраїнського конкурсу «Вища школа – 2008» з врученням золотої медалі конкурсу, який проводився під егідою Міністерства освіти і науки України, в номінації «Пропаганда вузами своєї діяльності в засобах масової інформації».

У 2008/2009 навчальному році до засобів масової інформації Центром було надіслано більше 50 прес-релізів та 25 ньюз-релізів, у засобах масової інформації розповсюджено 589 повідомлень (на 138 більше, ніж у 2007/2008 навчальному році). Також збільшилась кількість телевізійних сюжетів – 178

Таблиця 15.1

Кількість зареєстрованих повідомлень про університет в регіональних та загальнонаціональних засобах масової інформації

	Місяць/ кількість повідомлень	Вид ЗМІ						Усього повідомлень	
		Преса		Телебачення		Інтернет-ЗМІ			
		2008	2009	2008	2009	2008	2009	2008	2009
1	Вересень	27	17	20	16	10	27	57	60
2	Жовтень	15	17	16	22	14	32	45	71
3	Листопад	19	19	19	18	12	35	50	72
4	Грудень	3	14	5	18	4	23	9	55
5	Січень	3	10	15	12	8	16	26	38
6	Лютий	8	24	4	16	7	31	19	71
7	Березень	8	7	19	14	13	18	40	39
8	Квітень	17	9	25	9	30	13	72	31
9	Травень	11	8	11	18	22	11	44	37
10	Червень	17	15	12	15	17	15	46	45
11	Липень	12	19	17	20	14	31	43	70
12	Усього повідомлень	140	159	163	178	151	252	451	589

у 2009 р. порівняно зі 163 у 2008 р. та у друкованих ЗМІ – 159 у 2009 р. порівняно зі 140 у 2008 р. Завдяки розробленій системі електронного розповсюдження інформації у 2009 році зростає кількість повідомлень про університет в мережі Інтернет: зі 151 повідомлення у 2008 р. до 252 у 2009 р. Загальна кількість повідомлень за 2007/2008 навчальний рік та 2008/2009 навчальний рік детально представлена у табл. 15.1.

Університет був присутній у медіапросторі Харківського регіону протягом всього року. Динаміка його активності представлена на рис. 15.1.

Постійна присутність університету в медіапросторі працювала на закріплення в громадській свідомості тези «Харківський університет – перший і кращий».

Основними методами подання інформації до ЗМІ були розповсюдження прес-релізів, розміщення інформації на веб-сайті університету в розділі «Новини», особисте інформування журналістів та редакторів ЗМІ, відповіді на звернення журналістів до Центру зв'язків з громадськістю та пресою.

Подіями 2008/2009 навчального року, що привернули найбільшу увагу з боку зовнішньої громадськості, були такі: акція студентів університету «Краса Ботанічного саду – в наших руках»; надання гербарію університету статусу національного надбання; День студентського самоврядування в Харківському університеті; урочисте відкриття Інституту Конфуція; відзначення 204-ї річниці з дня заснування університету; відкриття барельєфу та аудиторії академіка О.В. Погорєлова; фінал конкурсу «Красуна університету–2009»; День випускника Харківського університету, святкування ювілею проректора з наукової роботи, члена-кореспондента НАН України І.І. Залобовського; урочистий випуск студентів.

За тематикою у масиві повідомлень про університет (рис. 2) переважали дані про події, презентації та відкриття нових аудиторій, центрів тощо, які відбувалися в університеті (33,5%). Другу позицію займають матеріали про наукові досягнення університету та його представників (14,5%). На третій позиції – історичний аспект

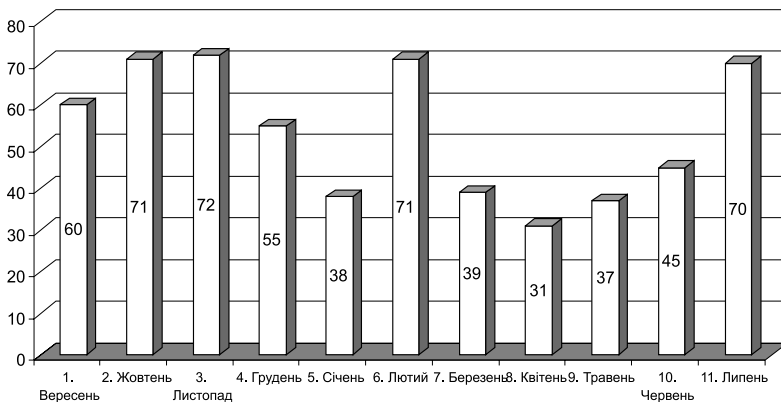

Рис. 15.1 Кількість медіа-повідомлень про Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна в національних та регіональних ЗМІ

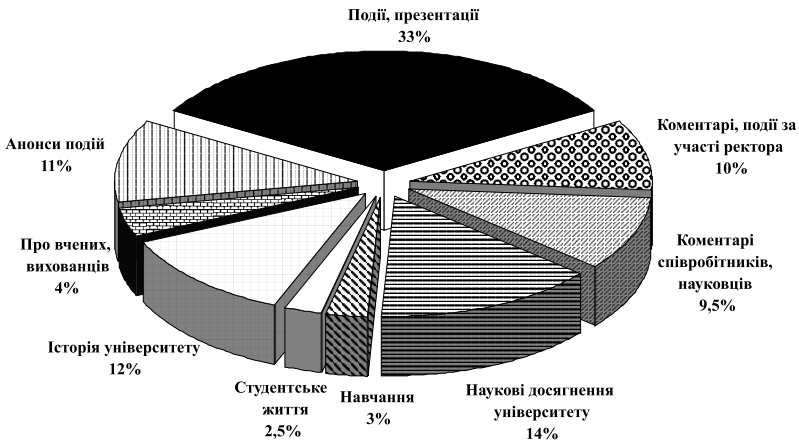

Рис. 15.2 Тематика медіа-повідомлень в ЗМІ про Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна 2008/2009 навчальний рік, %

життя Харківського університету (12%), інтерес до якого з боку журналістів значно зріс порівняно з 2007/2008 навчальним роком. Четверту позицію за обсягом займають повідомлення – анонси подій (11%), що є джерелом привертання уваги до університету з боку зовнішньої громадськості. П'яту та шосту позиції посідають коментарі ректора університету, висвітлення подій за його участю (10%) та коментарі науковців університету з різних приводів (9,5%). Зважаючи на великий обсяг подій, які відбуваються в університеті та поза його межами, ці позиції є одними з найбільш цінних для мас-медіа.

Найменша кількість повідомлень – про вихованців університету (4%), навчання (3%) та студентське життя (2,5%), що є проблемним моментом в інформаційній активності університету з огляду на те місце, яке він посідає серед вищих навчальних закладів України, та необхідності посилення активності щодо залучення абітурієнтів.

Таким чином, інформаційна позиція Харківського університету в регіональному медіапросторі є стійкою, наповненою переважно позитивними повідомленнями. Але є певні ключові проблеми, вирішення яких буде пріоритетними завданнями Центру зв'язків з громадськістю та пресою університету в наступному навчальному році, а саме: підтримання на належному рівні інформаційних взаємозв'язків університету та національних і регіональних засобів масової інформації; активна пропаганда історії університету, всіх заходів, затверджених планом святкування 205-ї річниці Харківського університету; розробка та розповсюдження інформаційних повідомлень про високий рівень та якість освіти Харківського університету; посилення контролю за якістю інформаційних повідомлень у мас-медіа з приводу позиції університету в освітньому просторі Харківщини та України; посилення акценту в повідомленнях до ЗМІ та на веб-сайті університету про міжнародний рівень наукових та освітніх досягнень Харківського університету; розробка та впровадження в інформаційний потік елементів, що будуть підсилувати позитивні характеристики бренду Харківського університету.

══════ XV ══════
РЕЙТИНГ КАФЕДР
ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДІЯЛЬНОСТІ
У 2008/2009 НАВЧАЛЬНОМУ РОЦІ

══════

Рейтинг кафедр природничого профілю

Кафедра	Зав. кафедре	Кількість штатних одиниць науково-педагогічних і наукових працівників	Бали/кількість штатних одиниць	Рейтинг
1	2	3	4	5
ТЕОРЕТИЧНОЇ ФІЗИКИ	Єрмолаєв О. М.	8	190,4	23,8
АСТРОНОМІЇ	Грецький А. М.	5	110,8	22,2
МІНЕРАЛОГІЇ, ПЕТРОГРАФІЇ ТА КОРИСНИХ КОПАЛИН	Фик І. М.	4,15	83,3	20,1
ОРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ	Орлов В. Д.	8,4	156,2	18,6
МАТЕРІАЛІВ РЕАКТОРБУДУВАННЯ	Азаренков М. О.	6,91	125,6	18,2
ФІЗИЧНОЇ І БІОМЕДИЧНОЇ ЕЛЕКТРОНІКИ ТА КОМПЛЕКСНИХ ІНФОРМ. ТЕХНОЛОГІЙ	Катрич В. О.	11,45	205,9	18,0
МІКОЛОГІЇ ТА ФІТОІМУНОЛОГІЇ	Глущенко В. І.	5,2	89,9	17,3
МАТЕМАТИЧНОЇ ФІЗИКИ ТА ОБЧИСЛЮВАЛЬНОЇ МАТЕМАТИКИ	Чуєшов І. Д.	10,2	169,2	16,6
ФІЗИЧНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	Фареник В. І.	13,5	213,2	15,8
ТЕОРЕТИЧНОЇ РАДІОФІЗИКИ	Колчигін М. М.	15,22	239,2	15,7
ЕКОЛОГІЇ ТА НЕОЕКОЛОГІЇ	Некос В. Ю.	9,9	154,5	15,6
ФІЗИЧОЇ ХІМІЇ	Мчедлов-Петросян М. О.	8,95	136,9	15,3
ФІЗИКИ ТВЕРДОГО ТІЛА	Зиман З. З.	6,7	102	15,2
ТЕОРЕТИЧНОЇ ЯДЕРНОЇ ФІЗИКИ	Бережной Ю. А.	10,9	161	14,8

1	2	3	4	5
ХІМІЧНОГО МАТЕРІАЛОЗНАВСТВА	Холін Ю. В.	7,95	113,4	14,3
ТЕОРЕТИЧНОЇ ТА ПРИКЛАДНОЇ СИСТЕМОТЕХНІКИ	Шматков С. І.	4	56,12	14,0
ФІЗИКИ ПЛАЗМИ	Муратов В. І.	9,05	122,5	13,5
ГЕОМЕТРІЇ	Борисенко О. А.	9	120,5	13,4
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ І РЕГІОНОЗНАВСТВА	Немець Л. М.	6,05	80,9	13,4
ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ	Куклін В. М.	4,5	58,5	13,0
КОСМІЧНОЇ РАДІОФІЗИКИ	Тирнов О. Ф.	17,8	229	12,9
ФІЗИКИ КРИСТАЛІВ	Гриньов Б. В.	7,43	95,4	12,8
МОНІТОРИНГУ, ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ПОПЕРЕДЖЕННЯ НАДЗВИЧ. СИТУАЦІЙ	Балюк С. А.	5,05	60,7	12,0
ЕКОЛОГ. БЕЗПЕКИ ТА ЕКОЛОГ. ОСВІТИ	Некос А. Н.	6,95	83,4	12,0
ЗАГАЛЬНОЇ ТА КЛІНІЧНОЇ ІМУНОЛОГІЇ ТА АЛЕРГОЛОГІЇ	Попов М. М.	4	47,4	11,9
ФІЗИКИ НИЗЬКИХ ТЕМПЕРАТУР	Оболенський М.О.	12,5	144,5	11,6
ГЕОГРАФІЧНОГО МОНІТОРИНГУ І ОХОРОНИ ПРИРОДИ	Черваньов І. Г.	8,75	91,5	10,5
ГІДРОГЕОЛОГІЇ	Немець К. А.	10,65	110	10,3
КВАНТОВОЇ РАДІОФІЗИКИ	Свіч В. А.	20,21	202	10,0
ТЕОРІЇ ФУНКЦІЙ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНОГО АНАЛІЗУ	Фаворов С. Ю.	9,75	95,9	9,8
МОДЕЛЮВАННЯ СИСТЕМ І ТЕХНОЛОГІЙ	Лазурик В. Т.	5,35	52,3	9,8
МАТЕМАТИЧНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ТА ПРОГРАМ. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ	Руткас А. Г.	8,15	79	9,7
ХІМІЧНОЇ МЕТРОЛОГІЇ	Логінова Л. П.	11,7	111,9	9,6
ЗООЛОГІЇ ТА ЕКОЛОГІЇ ТВАРИН	Утевський А. Ю.	9,7	91,2	9,4
ГЕНЕТИКИ І ЦИТОЛОГІЇ	Воробйова Л. І.	12,55	110,8	8,8
ТЕОРЕТИЧНОЇ МЕХАНІКИ	Кізілова Н. М.	9,11	79,7	8,7
ТЕОРЕТИЧНОЇ ХІМІЇ	Жолновач А. М.	8,15	70,7	8,7
БІОХІМІЇ	Перський Є. Е.	13,55	117,2	8,6
ФІЗІОЛОГІЇ ЛЮДИНИ ТА ТВАРИН	Бондаренко В. А.	6,5	56,1	8,6
ВНУТРІШНІХ ХВОРОБ	Яблчанський М. І.	9,25	79,6	8,6
ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ФІЗИКИ	Лебедев В. П.	18,75	157,7	8,4
ПЕДІАТРІЇ	Коренев М. М.	5,15	43,2	8,4
ЗАГАЛЬНОЇ ТА ПРИКЛАДНОЇ ФІЗИКИ	Гірка І. О.	18,65	155,4	8,3
БІОЛОГІЧНОЇ ТА МЕДИЧНОЇ ФІЗИКИ	Гаташ С. В.	21,7	178,7	8,2
ФІЗИКИ НВЧ	Звягінцев А. О.	10,25	83,5	8,1
МАТЕМАТИЧНОГО АНАЛІЗУ	Гордевський В. Д.	14,3	115,5	8,1
ФІЗИЧНОЇ ГЕОГРАФІЇ ТА КАРТОГРАФІЇ	Пересадько В. А.	9,45	76,6	8,1

1	2	3	4	5
ФІЗИЧНОЇ ОПТИКИ	Агєєв Л. О.	8	64,5	8,1
ХІРУРГІЧНИХ ХВОРОБ	Хворостов Є.Д.	12,23	97,7	8,0
НЕОРГАНІЧНОЇ ХІМІЇ	В'юник І. М.	7,9	62,8	7,9
ПРИКЛАДНОЇ ЕЛЕКТРОДИНАМІКИ	Горобець М. М.	27,15	213,6	7,9
ДИФЕРЕНЦІАЛЬНИХ РІВНЯНЬ ТА КЕРУВАННЯ	Коробов В. І.	8,65	62,8	7,3
ЗАГАЛЬНОЇ ТА КЛІНІЧНОЇ ПАТОЛОГІЇ	Проценко О. С.	6,6	46,1	7,0
ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЇ ЯДЕРНОЇ ФІЗИКИ	Залюбовський І. І.	35,45	234,5	6,6
ПІГМЕНТИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ МЕДИЦИНИ	Даниленко Г. М.	5,65	37,1	6,6
ЗАГАЛЬНОЇ ФІЗИКИ	Андерс О. Г.	14,13	91,9	6,5
ФІЗІОЛОГІЇ ТА БІОХІМІЇ РОСЛИН	Жмурко В. В.	6,7	42,5	6,3
БОТАНІКИ	Догадіна Т. В.	7,58	46	6,1
ЕЛЕКТРОНІКИ ТА УПРАВЛЯЮЧИХ СИСТЕМ	Стервоєдов М. Г.	4	23,8	6,0
ГЕОЛОГІЇ	Тхоржевський Е. С.	5,75	28,6	5,0
ТЕОРЕТИЧНОЇ ТА ПРИКЛАДНОЇ ІНФОРМАТИКИ	Жолткевич Г. М.	9,85	48,5	4,9
ЦИВІЛЬНОЇ ОБОРОНИ, МЕДИЦИНИ КАТАСТРОФ ТА ОСНОВ МЕДИЧНИХ ЗНАТЬ	Савченко В. М.	10	39,3	3,9
АКУШЕРСТВА ТА ГІНЕКОЛОГІЇ	Грищенко О. В.	5,05	19,8	3,9
ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ ТА ІНФОРМАТИКИ	Янцевич А. А.	14,78	57,4	3,9
ВИЩОЇ МАТЕМАТИКИ	Кондратьєв Б. В.	10	31,5	3,2

Примітка. При визначенні рейтингу не враховувалися дані новоутворених кафедр і кафедр, у яких загальна кількість штатних одиниць науково-педагогічних і наукових працівників складає менше чотирьох.

Рейтинг кафедр гуманітарного профілю

Кафедра	Зав. кафедре	Кількість штатних одиниць науково-педагогічних і наукових працівників	Баликількість штатних одиниць	Рейтинг
1	2	3	4	5
ІСТОРИОГРАФІЇ ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА ТА АРХЕОЛОГІЇ	Посохов С. І.	8,50	182,0	21,4

1	2	3	4	5
ІСТОРІЇ СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ ТА СЕРЕДНІХ ВІКІВ	Сорочан С. Б.	6,25	129,5	20,7
ТЕОРІЇ КУЛЬТУРИ І ФІЛОСОФІЇ НАУКИ	Цехмістро І. З.	16,05	315,5	19,7
ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ ТА ЕКОНОМІЧНИХ МЕТОДІВ УПРАВЛІННЯ	Гриценко А. А.	13,75	251,0	18,3
ПОЛІТОЛОГІЇ	Сазонов М. І.	13,15	237,6	18,1
ІСТОРІЇ УКРАЇНИ	Калініченко В. В.	7,25	127,5	17,6
ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ	Бабич В. П.	12,0	210,0	17,5
НОВОЇ ТА НОВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ	Чижов О. П.	7,0	120,4	17,2
ЕКОНОМІЧНОЇ ТЕОРІЇ	Воробйов Є. М.	11,75	197,5	16,8
ПРИКЛАДНОЇ СОЦІОЛОГІЇ	Бакіров В. С.	10,15	169,7	16,7
КОНСТИТУЦІЙНОГО, МУНІЦИПАЛЬНОГО І МІЖНАРОДНОГО ПРАВА	Воронов М. М.	6,0	95,5	15,9
ІСТОРІЇ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ	Безхутрий Ю. М.	11,75	184,8	15,7
СОЦІОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ	Ніколаєвський В. М.	7,95	123,7	15,6
СОЦІОЛОГІЇ	Сокурянська Л. Г.	11,75	169,7	14,4
ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН	Венедіктова І. В.	10,0	142,5	14,3
УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	Калашник В. С.	18,0	248,7	13,8
ІСТОРІЇ РОСІЇ	Духопельников В. М.	4,75	64,3	13,5
УКРАЇНОЗНАВСТВА	Кравченко В. В.	14,95	195,8	13,1
ПСИХОЛОГІЇ	Іванова О. Ф.	9,45	121,7	12,9
ТЕОРЕТИЧНОЇ І ПРАКТИЧНОЇ ФІЛОСОФІЇ	Карпенко І. В.	19,55	248,4	12,7
ПОЛІТИЧНО І СОЦІОЛОГІЇ	Заст. завідувача Дублікаш Т. М.	6,65	84,2	12,7
ІСТОРІЇ РОСІЙСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ	Московкіна І. І.	8,75	105,0	12,0
ПСИХОЛОГІЧНОГО КОНСУЛЬТУВАННЯ І ПСИХОТЕРАПІЇ	Кочарян О. С.	5,45	64,1	11,8
ІСТОРІЇ ЗАРУБІЖ. ЛІТЕРАТУРИ І КЛАСИЧНОЇ ФІЛОЛОГІЇ	Міхільов О. Д.	11,5	123,0	10,7
ЖУРНАЛІСТИКИ	Михайлин І. Л.	13,25	142,4	10,7
ПРАВСУДДЯ	Руденко М. В.	7,25	73,1	10,1
МАРКЕТИНГУ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	Семеняк І. В.	10,65	104,0	9,8
МЕТОДІВ СОЦІОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ	Кізілов О. І.	6,0	55,0	9,2
АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ	Самохіна В. О.	22,75	205,2	9,0

1	2	3	4	5
РОСІЙСЬКОЇ МОВИ	Педченко Л. В.	9,25	81,6	8,8
ВАЛЕОЛОГІЇ	Гончаренко М. С.	8,4	73,8	8,8
КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН	Трубніков В. М.	5,0	43,5	8,7
ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ ПЕРЕКЛАДУ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	Черноватий Л. М.	13,75	118,0	8,6
ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ	Каплін О. Д.	14,4	115,8	8
ПЕДАГОГІКИ	Нечепоренко Л. С.	13,7	108,0	7,9
МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН	Голіков А. П.	18,3	140,0	7,7
ДЕРЖАВНО-ПРАВОВИХ ДИСЦИПЛІН	Кагановська Т. Є.	15,25	115,5	7,6
ФІНАНСІВ ТА КРЕДИТУ	Глущенко В. В.	11,55	79,8	6,9
НІМЕЦЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ І ПЕРЕКЛАДУ	Кривенко В. П.	26,25	182,0	6,9
МЕТОДИКИ ТА ПРАКТИКИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	Пасинок В. Г.	19,75	127,1	6,4
ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ ТА ПРИКЛАДНОЇ ЕКОНОМІКИ	Меркулова Т. В.	11,75	70,3	6,0
ПРИКЛАДНОЇ ПСИХОЛОГІЇ	Крейдун Н. П.	12,45	64,0	5,1
НІМЕЦЬКОЇ ТА ФРАНЦУЗЬКОЇ МОВ	Гусєва П. Т.	20,5	100,9	4,9
МІЖНАРОДНОЇ ЕКОНОМІКИ	Коломієць Г. М.	12,0	55,5	4,6
СТАТИСТИКИ, ОБЛІКУ ТА АУДИТУ	Соболев В. М.	17,25	77	4,5
ЗАГАЛЬНОГО ТА ПРИКЛАДНОГО МОВОЗНАВСТВА	Кравчук І. С.	9,85	41,00	4,2
АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ	Ужик В. О.	30,8	98,4	3,2
ДІЛОВОЇ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ТА ПЕРЕКЛАДУ	Шевченко І. С.	28,3	75,8	2,6
РОМАНСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ ТА ПЕРЕКЛАДУ	Давидов О. І.	28,25	56,2	2,0

Примітка. При визначенні рейтингу не враховувалися дані новоутворених кафедр і кафедр, у яких загальна кількість штатних одиниць науково-педагогічних і наукових працівників складає менше чотирьох.

ПІДСУМКИ

Протягом 2008/2009 навчального року в університеті велика увага приділялася розвитку форм і методики класичної університетської освіти, вдосконаленню системи контролю якості навчального процесу, забезпеченню якісного прийому до університету, зміцненню кадрового потенціалу університету, розвитку демократичних засад університетського життя. Нового розвитку набула структура університету. Результативними були наукові дослідження. Розширилося міжнародне співробітництво. Виконано великий об'єм ремонтних робіт на об'єктах університету. Успішно працювала Центральна наукова бібліотека. Активно здійснювалася виховна і культурно-просвітницька діяльність, успішно розвивалася інформаційна діяльність.

У 2009/2010 навчальному році діяльність колективу університету та адміністрації має зосереджуватися на вирішенні таких головних питань:

- підвищення ефективності управління на всіх рівнях при обов'язковому додержанні демократичних принципів, широкому залученні викладачів, співробітників, студентів до прийняття і реалізації управлінських рішень;
- забезпечення високої якості університетської освіти та конкурентоспроможності випускників на ринку праці;
- подальше укріплення кадрового потенціалу,
- підвищення ефективності інноваційної діяльності, активізація співробітництва в освітній і науковій сферах з партнерами в Україні та за кордоном;
- розвиток наукових шкіл, всебічна підтримка талановитої студентської та наукової молоді, значне збільшення кількості публікацій у міжнародних наукових виданнях;
- забезпечення фінансової стабільності університету, розвиток матеріальної бази навчально-виховного процесу і наукових досліджень;
- соціальна підтримка співробітників і студентів;
- підвищення ефективності виховної та просвітницької діяльності.

У 2009/2010 навчальному році університет святкуватиме 205-ту річницю. Ми повинні гідно відзначити цю подію, ознаменувавши її новими здобутками на пріоритетних напрямках розвитку, підвищенням авторитету університету як провідного навчального і наукового центру України.

